

پیدایش

کتاب «پیدایش»، همانگونه که از اسمش پیداست، از پیدایش عالم هستی سخن می‌گوید. در این کتاب می‌خوانیم که چگونه خدا دنیا را می‌آفریند، چگونه انسان را خلق می‌کند و او را در محیطی کامل و زیبا قرار می‌دهد، چگونه گناه وارد جهان می‌شود و سرانجام چگونه خدا برای نجات انسان گناهکار چاره‌ای می‌اندیشد. مطالبی که در این کتاب آمده عبارت است از آغاز تاریخ بشر، آغاز هنر و صنایع دستی، چگونگی پیدایش زبانها و قومهای گوناگون. از فصل دوازده به بعد، مسیر کتاب متوجه قوم اسرائیل می‌شود. از اینجا به بعد داستان زندگی ابراهیم، اسحاق، یعقوب و پسرانش در کتاب ثبت شده که در خاتمه با شرح زندگی یوسف در مصر پایان می‌پذیرد.

موضوع اصلی کتاب «پیدایش» که در سراسر این کتاب محسوس است، این است که هرچند گناه انسان آنچه را که خدا خوب و زیبا آفریده بود خراب کرد، اما خدا از فعالیت خود دست نکشیده است بلکه بدنبال بشر گمگشته است تا او را نجات دهد و رستگار سازد؛ خدا بر عالم هستی مسلط است و تاریخ بشر را در مسیر منافع و نجات عزیزان خود به پیش می‌برد.

داستان آفرینش

15:14 سپس خدا فرمود: «در آسمان اجسام درخشانی

باشند تا زمین را روشن کنند و روز را از شب جدا نمایند و روزها، فصلها و سالها را پدید آورند.» و چنین شد. 16 پس خدا دو روشنایی بزرگ ساخت تا بر زمین تابند: روشنایی بزرگتر برای حکومت بر روز و روشنایی کوچکتر برای حکومت بر شب. او همچنین ستارگان را ساخت. 17 خدا آنها را در آسمان قرار داد تا زمین را روشن سازند، 18 بر روز و شب حکومت کنند، و روشنایی و تاریکی را از هم جدا نمایند. و خدا خشنود شد. 19 شب گذشت و صبح شد. این، روز چهارم بود.

20 سپس خدا فرمود: «آبها از موجودات زنده پر شوند و پرندگان بر فراز آسمان به پرواز درآیند.» 21 پس خدا حیوانات بزرگ دریایی و انواع جانوران آیزی و انواع پرندگان را آفرید. خدا از این نیز خشنود شد و آنها را برکت داده، فرمود: «موجودات دریایی بارور و زیاد شوند و آبها را پر سازند و پرندگان نیز روی زمین زیاد شوند.» 23 شب گذشت و صبح شد. این، روز پنجم بود.

24 سپس خدا فرمود: «زمین، انواع جانوران و حیوانات اهلی و وحشی و خزندگان را به وجود آورد.» و چنین شد. 25 خدا انواع حیوانات اهلی و

در آغاز، هنگامی که خدا آسمانها و زمین را آفرید، 2 زمین، خالی و بی شکل بود، و روح خدا روی توده‌های تاریک بخار حرکت می‌کرد. 3 خدا فرمود: «روشنایی بشود.» و روشنایی شد. 4 خدا روشنایی را پسندید و آن را از تاریکی جدا ساخت. 5 و روشنایی را «روز» و تاریکی را «شب» نامید. شب گذشت و صبح شد. این، روز اول بود.

6 سپس خدا فرمود: «توده‌های بخار از هم جدا شوند تا آسمان در بالا و اقیانوسها در پایین تشکیل گردند.» 7 خدا توده‌های بخار را از آبهای پایین جدا کرد و آسمان را به وجود آورد. شب گذشت و صبح شد. این، روز دوم بود.

8 پس از آن خدا فرمود: «آبهای زیر آسمان در یکجا جمع شوند تا خشکی پدید آید.» و چنین شد. خدا خشکی را «زمین» و اجتماع آبها را «دریا» نامید و خدا این را پسندید. 11 سپس خدا فرمود: «انواع نباتات و گیاهان دانه‌دار و درختان میوه دار در زمین برویند و هر یک، نوع خود را تولید کنند.» همینطور شد و خدا خشنود گردید. 13 شب گذشت و صبح شد. این، روز سوم بود.

«درخت حیات» و همچنین «درخت شناخت نیک و بد» را قرار داد.¹⁰ از سرزمین عدن رودخانه‌ای بسوی باغ جاری شد تا آن را آبیاری کند سپس این رودخانه به چهار رود کوچکتر تقسیم گردید.¹¹ رود اول «فیثون» است که از سرزمین حویله می‌گذرد. در آنجا طلالی خالص، مروارید و سنگ جزع یافت می‌شود.¹³ رود دوم «جیحون» است که از سرزمین کوش عبور می‌کند.¹⁴ سومین رود، «دجله» است که بسوی شرق آشور جاری است و رود چهارم «فرات» است.

¹⁵ خداوند، آدم را در باغ عدن گذاشت تا در آن کار کند و از آن نگهداری نماید،¹⁶ و به او گفت: «از همه میوه‌های درختان باغ بخور، بجز میوه درخت شناخت نیک و بد، زیرا اگر از میوه آن بخوری، مطمئن باش خواهی مرد.»

¹⁸ خداوند فرمود: «شایسته نیست آدم تنها بماند. باید برای او یار مناسبی به وجود آورم.»¹⁹ آنگاه خداوند همه حیوانات و پرندگانی را که از خاک سرشته بود، نزد آدم آورد تا ببیند آدم چه نامهایی بر آنها خواهد گذاشت. بدین ترتیب تمام حیوانات و پرندگان نامگذاری شدند.²⁰ پس آدم تمام حیوانات و پرندگان را نامگذاری کرد، اما برای او یار مناسبی یافت نشد.

²¹ آنگاه خداوند آدم را به خواب عمیقی فرو برد و یکی از دنده‌هایش را برداشت و جای آن را با گوشت پُر کرد،²² و از آن دنده، زنی سرشت و او را پیش آدم آورد.²³ آدم گفت:

«این است استخوانی از استخوانهایم و گوشتی از گوشتم.

نام او 'تسا' باشد،

چون از انسان گرفته شد.»

²⁴ به این سبب است که مرد از پدر و مادر خود جدا می‌شود و به همسر خود می‌پیوندد، و از آن پس، آن دو یکی می‌شوند.

وحشی و تمام خزندگان را به وجود آورد، و از کار خود خشنود گردید.

²⁶ سرانجام خدا فرمود: «انسان را شبیه خود بسازیم، تا بر حیوانات زمین و ماهیان دریا و پرندگان آسمان فرمانروایی کند.»²⁷ پس خدا انسان را شبیه خود آفرید. او انسان را زن و مرد خلق کرد²⁸ و ایشان را برکت داده، فرمود: «بارور و زیاد شوید، زمین را پُر سازید، بر آن تسلط یابید، و بر ماهیان دریا و پرندگان آسمان و همه حیوانات فرمانروایی کنید.»²⁹ تمام گیاهان دانه‌دار و میوه‌های درختان را برای خوراک به شما دادم،³⁰ و همه علفهای سبز را به حیوانات و پرندگان و خزندگان بخشیدم.»

³¹ آنگاه خدا به آنچه آفریده بود نظر کرد و کار آفرینش را از هر لحاظ عالی دید. شب گذشت و صبح شد. این، روز ششم بود.

2 به این ترتیب آسمانها و زمین و هر چه در آنها بود، تکمیل گردید. ² با فرارسیدن روز هفتم، خدا کار آفرینش را تمام کرده، دست از کار کشید. ³ خدا روز هفتم را برکت داده، آن را مقدس اعلام فرمود، زیرا روزی بود که خدا پس از پایان کار آفرینش، آرام گرفت. ⁴ به این ترتیب آسمانها و زمین آفریده شد.

آدم و حوا

هنگامی که خداوند آسمانها و زمین را ساخت،⁵ هیچ بوته و گیاهی بر زمین نرویده بود، زیرا خداوند هنوز باران نبارانیده بود، و همچنین آبی نبود که روی زمین کشت و زرع نماید؛⁶ اما آب از زمین بیرون می‌آمد و تمام خشکیها را سیراب می‌کرد.

⁷ آنگاه خداوند از خاک زمین، آدم را سرشت. سپس در بینی آدم روح حیات دمیده، به او جان بخشید و آدم، موجود زنده ای شد.

⁸ پس از آن، خداوند در سرزمین عدن، واقع در شرق، باغی به وجود آورد و آدمی را که آفریده بود در آن باغ گذاشت. ⁹ خداوند انواع درختان زیبا در آن باغ رویانید تا میوه‌های خوش طعم دهند. او در وسط باغ،

¹³ آنگاه خداوند از زن پرسید: «این چه کاری بود که کردی؟»

زن گفت: «مار مرا فریب داد.»

¹⁴ پس خداوند به مار فرمود: «بسیب انجام این کار، از تمام حیوانات وحشی و اهلی زمین ملعونتر خواهی بود. تا زنده‌ای روی شکمت خواهی خزید و خاک خواهی خورد.¹⁵ بین تو و زن، و نیز بین نسل تو و نسل زن، خصومت می‌گذارم. نسل زن سر تو را خواهد کوبید و تو پائینه‌ی وی را خواهی زد.»

¹⁶ آنگاه خداوند به زن فرمود: «درد زایمان تو را زیاد می‌کنم و تو با درد فرزندان خواهی زایید. مشتاق شوهرت خواهی بود و او بر تو تسلط خواهد داشت.»

¹⁷ سپس خداوند به آدم فرمود: «چون گفته‌ی زنت را پذیرفتی و از میوه‌ی آن درختی خوردی که به تو گفته بودم از آن نخوری، زمین زیر لعنت قرار خواهد گرفت و تو تمام ایام عمرت با رنج و زحمت از آن کسب معاش خواهی کرد.¹⁸ از زمین خار و خاشاک برایت خواهد رویید و گیاهان صحرا را خواهی خورد.¹⁹ تا آخر عمر به عرق پیشانی‌ات نان خواهی خورد و سرانجام به همان خاکی باز خواهی گشت که از آن گرفته شدی؛ زیرا تو از خاک سرشته شدی و به خاک هم بر خواهی گشت.»

²⁰ آدم، زن خود را حوا²⁰ (یعنی «زندگی») نامید، چون او می‌بایست مادر همه‌ی زندگان شود.

²¹ خداوند لباسهایی از پوست حیوان تهیه کرد و آدم و همسرش را پوشانید.²² سپس خداوند فرمود: «حال که آدم مانند ما شده است و خوب و بد را می‌شناسد، نباید گذاشت از میوه‌ی "درخت حیات" نیز بخورد و تا ابد زنده بماند.»²³ پس خداوند او را از باغ عدن بیرون راند تا برود و در زمینی که از خاک آن سرشته شده بود، کار کند.²⁴ بدین ترتیب او آدم را بیرون کرد و در سمت شرقی باغ عدن فرشتگانی قرار داد تا با شمشیر آتشی که به هر طرف می‌چرخید، راه «درخت حیات» را محافظت کنند.

قانون و هابیل

²⁵ آدم و همسرش، هر چند برهنه بودند، ولی احساس خجالت نمی‌کردند.

سقوط انسان

3 مار از همه‌ی حیواناتی که خداوند به وجود آورد، زیرکتر بود. روزی مار نزد زن آمده، به او گفت: «آیا حقیقت دارد که خدا شما را از خوردن میوه‌ی تمام درختان باغ منع کرده است؟»³² زن در جواب گفت: «ما اجازه داریم از میوه‌ی همه‌ی درختان بخوریم، بجز میوه‌ی درختی که در وسط باغ است. خدا امر فرموده است که از میوه‌ی آن درخت نخوریم و حتی آن را لمس نکنیم و گرنه می‌میریم.»

⁴ مار گفت: « مطمئن باش نخواهید مرد! بلکه خدا خوب می‌داند زمانی که از میوه‌ی آن درخت بخورید، چشمان شما باز می‌شود و مانند خدا می‌شوید و می‌توانید خوب را از بد تشخیص دهید.»

⁶ آن درخت در نظر زن، زیبا آمد و با خود اندیشید: «میوه‌ی این درخت دلپذیر، می‌تواند، خوش طعم باشد و به من دانایی ببخشد.» پس از میوه‌ی درخت چید و خورد و به شوهرش هم داد و او نیز خورد.⁷ آنگاه چشمان هر دو باز شد و از برهنگی خود آگاه شدند؛ پس با برگهای درخت انجیر پوششی برای خود درست کردند.

⁸ عصر همان روز، آدم و زنش، صدای خداوند را که در باغ راه می‌رفت شنیدند و خود را لابلای درختان پنهان کردند.⁹ خداوند آدم را ندا داد: «ای آدم، چرا خود را پنهان می‌کنی؟»*

¹⁰ آدم جواب داد: «صدای تو را در باغ شنیدم و ترسیدم، زیرا برهنه بودم؛ پس خود را پنهان کردم.»

¹¹ خداوند فرمود: «چه کسی به تو گفت که برهنه‌ای؟ آیا از میوه‌ی آن درختی خوردی که به تو گفته بودم از آن نخوری؟»

¹² آدم جواب داد: «این زن که یار من ساختی، از آن میوه به من داد و من هم خوردم.»

* «ای آدم، کجا هستی؟»

⁵ خداوند جواب داد: «چنین نخواهد شد؛ زیرا هر که تو را بکشد، مجازاتش هفت برابر شدیدتر از مجازات تو خواهد بود.» سپس خداوند نشانی بر قائن گذاشت تا اگر کسی با او برخورد کند، او را نکشد.⁶ آنگاه قائن از حضور خداوند بیرون رفت و در زمین نُود (یعنی «سرگردانی») در سمت شرقی عدن ساکن شد.

¹⁷ چندی بعد همسر قائن حامله شده، پسری بدنیا آورد و او را خنوخ نامیدند. در آن موقع قائن سرگرم ساختن شهری بود، پس نام پسرش خنوخ را بر آن شهر گذاشت.

¹⁸ خنوخ پدر عیراد، عیراد پدر محویائیل، محویائیل پدر متوشائیل و متوشائیل پدر لَمک بود.¹⁹ لَمک دو زن به نامهای عاده و ظله گرفت.²⁰ عاده پسری زبید و اسم او را یابل گذاشتند. او کسی بود که خیمه‌نشینی و گلهداری را رواج داد.²¹ برادرش یوبال اولین موسیقی‌دان و مخترع چنگ و نی بود.²² ظله، زن دیگر لَمک هم پسری زبید که او را تویل قائن نامیدند. او کسی بود که کار ساختن آلات آهنی و مسی را شروع کرد. خواهر تویل قائن، نَعْمه نام داشت.

²³ روزی لَمک به همسران خود، عاده و ظله، گفت: «ای زنان به من گوش کنید. جوانی را که مرا مجروح کرده بود، کُشتم.²⁴ اگر قرار است مجازات کسی که قائن را بکشد، هفت برابر مجازات قائن باشد، پس مجازات کسی هم که بخواهد مرا بکشد، هفتاد و هفت برابر خواهد بود.»

²⁵ پس از آن، آدم و حوّا صاحب پسر دیگری شدند. حوّا گفت: «خدا بجای هابیل که بدست برادرش قائن کشته شده بود، پسری دیگر به من عطا کرد.» پس نام او را شیت (یعنی «عطا شده») گذاشت.

²⁶ چون شیت بزرگ شد، برایش فرزندی به دنیا آمد که او را انوش نام نهادند. در زمان انوش بود که مردم شروع به عبادت خداوند نمودند.

از آدم تا نوح

(تواریخ 1: 4-1)

این است شرح پیدایش آدم و نسل او. هنگامی

که خدا خواست انسان را بیافریند، او را

4 حوّا از آدم حامله شده، پسری زبید. آنگاه حوّا گفت: «به کمک خداوند مردی حاصل نمودم.» پس نام او را قائن (یعنی «حاصل شده») گذاشت.² حوّا بار دیگر حامله شده، پسری زبید و نام او را هابیل گذاشت.

هابیل به گلهداری پرداخت و قائن به کشاورزی مشغول شد.³ پس از مدتی، قائن هدیه‌ای از حاصل زمین خود را بحضور خداوند آورد.⁴ هابیل نیز چند رأس از نخست‌زادگان گله خود را ذبح کرد و بهترین قسمت گوشت آنها را به خداوند تقدیم نمود. خداوند هابیل و هدیه‌اش را پذیرفت،⁵ اما قائن و هدیه‌اش را قبول نکرد. پس قائن بر آشفته و از شدت خشم سرش را به زیر افکند.

⁶ خداوند از قائن پرسید: «چرا خشمگین شده‌ای و سرت را به زیر افکنده‌ای؟⁷ اگر درست عمل می‌کردی، آیا مقبول نمی‌شدی؟ اما چون چنین نکردی، گناه در کمین توست و می‌خواهد بر تو مسلط شود؛ ولی تو بر آن چیره شو!»

⁸ روزی قائن از برادرش هابیل خواست که با او به صحرا برود. هنگامی که آنها در صحرا بودند، ناگهان قائن به برادرش حمله کرد و او را کشت.

⁹ آنگاه خداوند از قائن پرسید: «برادرت هابیل کجاست؟» قائن جواب داد: «از کجا بدانم؟ مگر من نگهبان برادرم هستم؟»

¹⁰ خداوند فرمود: «این چه کاری بود که کردی؟ خون برادرت از زمین نزد من فریاد برمی‌آورد.¹¹ اکنون ملعون هستی و از زمینی که با خون برادرت آن را رنگین کرده‌ای، طرد خواهی شد.¹² از این پس، هر چه کار کنی، دیگر زمین محصول خود را آنچنان که باید، به تو نخواهد داد، و تو در جهان آواره و پریشان خواهی بود.»

¹³ قائن گفت: «مجازات من سنگینتر از آن است که بتوانم تحمل کنم.¹⁴ امروز مرا از این سرزمین و از حضور خدایت می‌رانند و مرا در جهان آواره و پریشان می‌گردانی، پس هر که مرا ببیند مرا خواهد کُشت.»

شبیهِ خود آفرید.² او انسان را مرد و زن خلق فرموده، آنها را برکت داد و از همان آغاز خلقت، ایشان را «آدم» نامید.

³ آدم: وقتی آدم 130 ساله بود، پسرش * شیت به دنیا آمد. او شبیه پدرش آدم بود. بعد از تولد شیت، آدم 800 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. آدم در سن 930 سالگی مرد.

⁴ شیت: وقتی شیت 105 ساله بود، پسرش انوش به دنیا آمد. بعد از تولد انوش، شیت 807 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. شیت در سن 912 سالگی مرد.

⁵ انوش: وقتی انوش نود ساله بود، پسرش قینان به دنیا آمد. بعد از تولد قینان، انوش 815 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. انوش در سن 905 سالگی مرد.

6 در این زمان که تعداد انسانها روی زمین زیاد می‌شد، پسران خدا** مجذوب دختران زیباروی انسانها شدند و هر کدام را که پسندیدند، برای خود به زنی گرفتند.³ آنگاه خداوند فرمود: «روح من همیشه در انسان باقی نخواهد ماند، زیرا او موجودی است فانی و نفسانی. پس صد و بیست سال به او فرصت می‌دهم تا خود را اصلاح کند.»

⁴ پس از آنکه پسران خدا و دختران انسانها باهم وصلت نمودند، مردانی غول‌آسا از آنان به وجود آمدند. اینان دلاوران معروف دوران قدیم هستند.

⁵ هنگامی که خداوند دید مردم غرق در گناهند و دایما بسوی زشتی‌ها و پلیدی‌ها می‌روند، از آفرینش انسان متأسف و محزون شد.

⁶ پس خداوند فرمود: «من انسانی را که آفریده‌ام از روی زمین محو می‌کنم. حتی حیوانات و خزندگان و پرندگان را نیز از بین می‌برم، زیرا از آفریدن آنها متأسف شدم.»

طوفان نوح

شبیهِ خود آفرید.² او انسان را مرد و زن خلق فرموده، آنها را برکت داد و از همان آغاز خلقت، ایشان را «آدم» نامید.

³ آدم: وقتی آدم 130 ساله بود، پسرش * شیت به دنیا آمد. او شبیه پدرش آدم بود. بعد از تولد شیت، آدم 800 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. آدم در سن 930 سالگی مرد.

⁴ شیت: وقتی شیت 105 ساله بود، پسرش انوش به دنیا آمد. بعد از تولد انوش، شیت 807 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. شیت در سن 912 سالگی مرد.

⁵ انوش: وقتی انوش نود ساله بود، پسرش قینان به دنیا آمد. بعد از تولد قینان، انوش 815 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. انوش در سن 905 سالگی مرد.

⁶ قینان: وقتی قینان هفتاد ساله بود، پسرش مهلائیل به دنیا آمد. بعد از تولد مهلائیل، قینان 840 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. او در سن 910 سالگی مرد.

⁷ مهلائیل: وقتی مهلائیل شصت و پنج ساله بود، پسرش یارد به دنیا آمد. پس از تولد یارد، مهلائیل 830 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. او در سن 895 سالگی مرد.

⁸ یارد: وقتی یارد 162 ساله بود، پسرش خنوخ به دنیا آمد. بعد از تولد خنوخ، یارد 800 سال دیگر عمر کرد و صاحب پسران و دختران شد. یارد در سن 962 سالگی مرد.

⁹ خنوخ: وقتی خنوخ شصت و پنج ساله بود، پسرش متوشالچ به دنیا آمد. بعد از تولد متوشالچ، خنوخ 300 سال دیگر با خدا زیست. او صاحب پسران و دخترانی شد و 365 سال زندگی کرد. خنوخ با خدا می‌زیست و خدا او را بحضور خود به بالا برد و دیگر کسی او را ندید.

¹⁰ متوشالچ: وقتی متوشالچ 187 ساله بود،

* منظور از «پسران خدا» ممکن است نسل خداپرست شیت باشد. زیرا لفظ پسران خدا به مردم خداپرست نیز اطلاق می‌شود. در این صورت می‌توان آیت مزبور را چنین تفسیر کرد که پسران نسل شیت با دختران نسل قاتن ازدواج کردند و فرزندان به وجود آوردند که به شرارت روی آوردند. ولی برخی از مفسرین معتقدند که منظور از پسران خدا، فرشتگانی می‌باشند که از فرمان خدا سرپیچی نمودند.

* در این شجره نامه «پسر» می‌تواند به معنی «نوه» یا «ننیره» نیز باشد.

روی زمین باقی بماند. ⁴پس از یک هفته، به مدت چهار شبانه روز باران فرو خواهد ریخت و هر موجودی را که به وجود آورده‌ام، از روی زمین محو خواهد کرد.»

⁵پس نوح هر آنچه را که خداوند به او امر فرموده بود انجام داد. ⁶وقتی که آن طوفان عظیم بر زمین آمد، نوح ششصد ساله بود. ⁷او و همسرش به اتفاق پسران و عروسانش به درون کشتی رفتند تا از خطر طوفان در امان باشند. ⁸پرنندگان و خزندگان و حیوانات نیز، چه حلال گوشت و چه حرام گوشت، همراه او به کشتی رفتند. همانطوری که خدا فرموده بود، آنها جفت جفت، نر و ماده، داخل کشتی جای گرفتند.

¹⁰11 بعد از یک هفته، هنگامی که نوح ششصد ساله بود، در روز هفدهم ماه دوم، طوفان شروع شد و چهار شبانه روز بشدت باران بارید. همچنین همه آبهای زیرزمینی فوران کرده، بر زمین جاری شدند. ¹³اما روزی که طوفان شروع شد، نوح و همسر و پسرانش، سام و حام و یافث و زنان آنها داخل کشتی بودند. ¹⁴15 از هر نوع حیوان اهلی و وحشی، پرنده و خزنده نیز یک جفت با آنها بودند. ¹⁶پس از آنکه حیوانات نر و ماده، طبق دستور خدا به نوح، وارد کشتی شدند خداوند در کشتی را از عقب آنها بست.

¹⁷به مدت چهار شبانه روز باران سیل آسا می‌بارید و بتدریج زمین را می‌پوشانید، تا اینکه کشتی از روی زمین بلند شد. ¹⁸رفته رفته آب آنقدر بالا آمد که کشتی روی آن شناور گردید.

¹⁹سرانجام بلندترین کوهها نیز به زیر آب فرو رفتند. ²⁰باران آنقدر بارید که سطح آب به هفت متر بالاتر از قله کوهها رسید. ²¹همه جانداران روی زمین یعنی حیوانات اهلی و وحشی، خزندگان و پرنندگان، با آدمیان هلاک شدند. ²²هر موجود زنده‌ای که در خشکی بود، نابود گشت. ²³بدینسان خدا تمام موجودات زنده را از روی زمین محو کرد، بجز نوح و اناتی که در کشتی همراهش بودند. ²⁴آب تا صد و پنجاه روز همچنان پهنه زمین را پوشانیده بود.

⁸اما در این میان نوح مورد لطف خداوند قرار گرفت. ⁹10 این است سرگذشت او:

نوح سه پسر داشت به نامهای سام، حام و یافث. او تنها مرد درستکار و خدا ترس زمان خودش بود و همیشه می‌کوشید مطابق خواست خدا زندگی کند.

¹¹در این زمان، افزونی گناه و ظلم در نظر خدا به منتها درجه خود رسیده و دنیا بکلی فاسد شده بود.

¹²13 وقتی خدا فساد و شرارت بشر را مشاهده کرد، به نوح فرمود: «تصمیم گرفته‌ام تمام این مردم را هلاک کنم، زیرا زمین را از شرارت پر ساخته‌اند. من آنها را همراه زمین از بین می‌برم.

¹⁴«اما تو، ای نوح، با چوب درخت سرو یک کشتی بساز و در آن اتاقهایی درست کن. درها و شکافهای کشتی را با قیر بپوشان. ¹⁵آن را طوری بساز که طولش 300 ذراع*، عرضش 50 ذراع و ارتفاع آن 30 ذراع باشد. ¹⁶یک ذراع پایین‌تر از سقف، پنجره‌ای برای روشنی کشتی بساز. در داخل آن سه طبقه بنا کن و در ورودی کشتی را در پهلوی آن بگذار.

¹⁷«یزودی من سراسر زمین را با آب خواهد پوشانید تا هر موجود زنده‌ای که در آن هست، هلاک گردد. ¹⁸اما با تو عهد می‌بندم که تو را با همسر و پسران و عروسانت در کشتی سلامت نگاهدارم. ¹⁹20 از تمام حیوانات، خزندگان و پرنندگان یک جفت نر و ماده با خود به داخل کشتی ببر، تا از خطر این طوفان در امان باشی. ²¹همچنین خوراک کافی برای خود و برای تمام موجودات در کشتی ذخیره کن.» ²²نوح تمام اوامر خدا را انجام داد.

7 سپس خداوند به نوح فرمود: «تو و اهل

خانه‌ات داخل کشتی شوید، زیرا در بین همه مردمان این روزگار فقط تو را درستکار یافتیم. ³2 همراه خود هفت جفت از حیوانات حلال گوشت، هفت جفت از پرنندگان و یک جفت از بقیه حیوانات را به درون کشتی ببر، تا بعد از طوفان، نسل آنها

* فاصله بین سرانگشتان تا آرنج را یک ذراع می‌گفتند. هر ذراع تقریباً نیم متر است.

خزندگان و پرندگان نیز دسته دسته از کشتی خارج شدند.

²⁰ آنگاه نوح قربانگاهی برای خداوند ساخت و از هر حیوان و پرندۀ حلال گوشت بر آن قربانی کرد. ²¹ خداوند از این عمل نوح خشنود گردید و با خود گفت: «من بار دیگر زمین را بخاطر انسان که دلش از کودکی بطرف گناه متمایل است، لعنت خواهم کرد و این چنین تمام موجودات زنده را از بین خواهم برد. ²² تا زمانی که جهان باقی است، کشت و زرع، سرما و گرما، زمستان و تابستان، و روز و شب همچنان برقرار خواهد بود.»

عهد خدا با نوح

9 خدا، نوح و پسرانش را برکت داد و به ایشان فرمود: «بارور و زیاد شوید و زمین را پُر سازید. ³² همهٔ حیوانات و خزندگان زمین، پرندگان هوا و ماهیان دریا از شما خواهند ترسید، زیرا همهٔ آنها را زیر سلطۀ شما قرار داده‌ام و شما می‌توانید علاوه بر غلات و سبزیجات، از گوشت آنها نیز برای خوراک استفاده کنید. ⁴ اما گوشت را با خونس که بدان حیات می‌بخشد نخورید. ⁶⁵ کشتن انسان جایز نیست، زیرا انسان شبیه خدا آفریده شده است. هر حیوانی که انسانی را بکشد باید کشته شود. هر انسانی هم که انسان دیگری را به قتل برساند، باید به دست انسان کشته شود. ⁷ و اما شما، فرزندان زیاد تولید کنید و زمین را پُر سازید.»

⁸ سپس خدا به نوح و پسرانش فرمود: ⁹ «من با شما و با نسلهای آیندهٔ شما و حتی با تمام حیوانات، پرندگان و خزندگان عهد می‌بندم که بعد از این هرگز موجودات زنده را بواسیۀ طوفان هلاک نکنم و زمین را نیز دیگر بر اثر طوفان خراب ننمایم. ¹² این است نشان عهد جاودانی من: ¹³ رنگین‌کمان خود را در ابرها می‌گذارم و این نشان عهدی خواهد بود که من با جهان بسته‌ام. ¹⁴ وقتی ابرها را بالای زمین بگسترانم و رنگین‌کمان دیده شود، ¹⁵ آنگاه قولی را که به شما و تمام جانداران داده‌ام به یاد خواهم آورد و دیگر هرگز تمام موجودات زنده

8 اما خدا، نوح و حیوانات درون کشتی را فراموش نکرده بود. او بادی بر سطح آنها وزانید و سیلاب کم‌کم کاهش یافت. ² آبهای زیرزمینی از فوران باز ایستادند و باران قطع شد. ³³ آب رفته‌رفته فرو نشست تا اینکه کشتی صد و پنجاه روز پس از شروع طوفان روی کوههای آرات قرار گرفت. ⁵ سه ماه بعد قله‌های کوهها نیز نمایان شدند. ⁶⁶ پس از گذشت چهل روز، نوح پنجرهٔ کشتی را گشود و کلاغی را رها کرد، ولی کلاغ به داخل کشتی باز نگشت، بلکه به این سو و آن سو پرواز کرد تا زمین خشک شد. ⁸ پس از آن، کبوتری را رها کرد تا ببیند آیا کبوتر می‌تواند زمین خشکی برای نشستن پیدا کند. ⁹ اما کبوتر جایی را نیافت، زیرا هنوز آب بر سطح زمین بود. وقتی کبوتر برگشت، نوح دست خود را دراز کرد و کبوتر را گرفت و به داخل کشتی برد.

¹⁰ نوح هفت روز دیگر صبر کرد و بار دیگر همان کبوتر را رها نمود. ¹¹ این بار، هنگام غروب آفتاب، کبوتر در حالی که برگ زیتون تازه‌ای به منقار داشت، نزد نوح بازگشت. پس نوح فهمید که در بیشتر نقاط، آب فرو نشسته است. ¹² یک هفته بعد، نوح باز همان کبوتر را رها کرد، ولی این بار کبوتر باز نگشت.

¹³ یک ماه پس از رها کردن کبوتر، نوح پوشش کشتی را برداشت و به بیرون نگرست و دید که سطح زمین خشک شده است. ¹⁴ هشت هفتهٔ دیگر هم گذشت و سرانجام همه جا خشک شد. ¹⁵ در این هنگام خدا به نوح فرمود: «اینک زمان آن رسیده که همه از کشتی خارج شوید. ¹⁷ تمام حیوانات، پرندگان و خزندگان را رها کن تا تولید مثل کنند و بر روی زمین زیاد شوند.» ¹⁸ پس نوح با همسر و پسران و عروسانش از کشتی بیرون آمد. تمام حیوانات و

* احتمالاً کلاغ روی اجساد حیوانات شناور بر سطح آب می‌نشست در صورتی که کبوتری که بعداً از کشتی خارج شد روی اجساد حیوانات نشست و این می‌توانست نشان دهندهٔ میزان کاهش آب باشد.

⁴ پسران یوان: البشه، ترشیش، کنیم و رودانیم.
⁵ فرزندان این افراد بتدریج در سواحل و جزایر
 دنیا پخش شدند و اقوامی را با زبانهای گوناگون به
 وجود آوردند.

نسل حام

⁶ پسران حام عبارت بودند از: کوش، مصرایم، فوط
 و کنعان.
⁷ پسران کوش: سبا، حویله، سبتنه، رعمه و سینکا.
 پسران رعمه: شبا و ددان.

⁸ یکی از فرزندان کوش، شخصی بود به نام نمرود
 که در دنیا، دلاوری بزرگ و معروف گشت.⁹ او با
 قدرتی که خداوند به وی داده بود، تیرانداز ماهری
 شد؛ از این جهت، وقتی می‌خواهند از مهارت
 تیراندازی کسی تعریف کنند، می‌گویند: «خداوند تو
 را در تیراندازی مانند نمرود گرداند.»¹⁰ قلمرو
 فرمانروایی او ابتدا شامل بابل، ارک، اکدوکلنه در
 سرزمین شعمار *** بود.^{12,11} ولی بعد کشور آشور
 را نیز به قلمرو خود در آورد و نینوا، رحوبوت
 عیر، کالج وریسن را (واقع در بین نینوا و کالج) که
 با هم شهر بزرگی را تشکیل می‌دادند، در آن
 کشور بنا کرد.

^{14,13} مصرایم، جد اقوام زیر بود: لودی‌ها، عنامیها،
 لهاییها، نفتوحیها، فتروسیها، کسلوچیها (که
 فلسطینیها از این قوم به وجود آمدند) و کفتوریها.

¹⁹⁻¹⁵ صیدون پسر ارشد کنعان بود و از کنعان اقوام
 زیر به وجود آمدند: حیثی‌ها، بیوسی‌ها، اموری‌ها،
 جرجاشی‌ها، حوی‌ها، عرقی‌ها، سینی‌ها، اروادی‌ها،
 صماری‌ها و حماتی‌ها. فرزندان کنعان از سرزمین
 صیدون بسمت جرار تا غزه و بطرف سدوم و
 عموره و ادمه و صیونیم تا به لاشع پراکنده شدند.
²⁰ اینها نسل حام بودند که در قبایل و سرزمینهای
 خود زندگی می‌کردند و هر یک زبان خاص خود را
 داشتند.

نسل سام

*** شعار همان سرزمین بابل است.

بوسیله طوفان هلاک خواهند شد.^{17,16} آری، رنگین
 کمان نشانه عهد من است با تمام موجودات زنده
 روی زمین.»

¹⁸ سه پسر نوح که از کشتی خارج شدند، سام و حام
 و یافت بودند. (حام پدر قوم کنعان است).¹⁹ همه
 ملل دنیا از سه پسر نوح به وجود آمدند.
^{21,20} نوح به کار کشاورزی مشغول شد و تاکستانی
 غرس نمود. روزی که شراب زیاد نوشیده بود، در
 حالت مستی در خیمه‌اش برهنه خوابید.²² حام، پدر
 کنعان، برهنگی پدر خود را دید و بیرون رفته به دو
 برادرش خبر داد.²³ سام و یافت با شنیدن این خبر،
 ردایی روی شانه‌های خود انداخته عقب عقب بطرف
 پدرشان رفتند تا برهنگی او را نبینند. سپس او را با
 آن ردا پوشانیدند.^{25,24} وقتی نوح به حال عادی
 برگشت و فهمید که حام چه کرده است، گفت:

«کنعان ملعون باد.*

برادران خود را بنده بندگان باشد.

^{27,26} خداوند سام را برکت دهد و کنعان بنده او باشد.

خدا یافت را برکت دهد و او را شریک سعادت سام
 گرداند،

و کنعان بنده او باشد.»

²⁸ پس از طوفان، نوح³⁵⁰ سال دیگر عمر کرد و
 در سن⁹⁵⁰ سالگی وفات یافت.

انشعاب ملل جهان

(تاریخ 1: 23-5)

اینها هستند نسل سام و حام و یافت، پسران
 10 نوح، که بعد از طوفان متولد شدند:

نسل یافت

¹ پسران ** یافت عبارت بودند از: جومر، ماجوج،
 مادای، یوان، توبال، ماشک و تیراس.
³ پسران جومر: اشکناز، ریفات و توجرمه.

* کنعان، پسر حام بود و کنعانی‌ها که نسل کنعان بودند
 زیر این لعنت قرار گرفتند.

** «پسران» می‌تواند به معنی «نسل» یا «اعقاب» و یا «قومها»
 باشد. همچنین در آیت 3,4,6,22,23,26,30.

آنها را تغییر خواهیم داد تا سخن یکدیگر را نفهمند.»⁸ این اختلاف زبان موجب شد که آنها از بنای شهر دست بردارند؛ و به این ترتیب خداوند ایشان را روی زمین پراکنده ساخت.⁹ از این سبب آنجا را بابل (یعنی «اختلاف») نامیدند، چون در آنجا بود که خداوند در زبان آنها اختلاف ایجاد کرد و ایشان را روی زمین پراکنده ساخت.

از سام تا ابرام

(1) (تاریخ 1: 24-27)

¹⁰ این است نسل سام: دو سال بعد از طوفان، وقتی سام 100 ساله بود، پسرش* ارفکشاد به دنیا آمد. پس از آن سام 500 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

¹² و ¹³ وقتی ارفکشاد سی و پنج ساله بود، پسرش شالچ متولد شد و پس از آن، ارفکشاد 403 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

¹⁴ و ¹⁵ وقتی شالچ سی ساله بود، پسرش عابر متولد شد. بعد از آن شالچ 403 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

¹⁶ و ¹⁷ وقتی عابرسی و چهار ساله بود، پسرش فالج متولد شد. پس از آن، عابر 430 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

¹⁸ و ¹⁹ فالج سی ساله بود که پسرش رعو متولد شد. پس از آن، او 209 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

²⁰ و ²¹ وقتی رعو سی و دو ساله بود، پسرش سروج متولد شد. پس از آن، رعو 207 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

²² و ²³ وقتی سروج سی ساله بود، پسرش ناحور به دنیا آمد. پس از آن سروج 200 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

²¹ از نسل سام، که برادر بزرگ یافت بود، عابر به وجود آمد (عابر جد عبرانیان است).²² این است اسامی پسران سام: عیلام، آشور، ارفکشاد، لود و ارام.

²³ اینانند پسران ارام: عوص، حول، جاتر و ماشک.
²⁴ ارفکشاد پدر شالچ، و شالچ پدر عابر بود.
²⁵ عابر صاحب دو پسر شد به نامهای: فالج (یعنی «تفرقه») زیرا در زمان او بود که مردم دنیا متفرق شدند) و یقطان.

²⁶ 30-26 الموداد، شالف، حضرموت، یارح، هدورام، اوزال، دقله، عوبال، ایمانیل، شبا، اوفیر، حویله و یوباب پسران یقطان بودند. ایشان از نواحی میشا تا کوهستانهای شرقی سفاره پراکنده بودند و در آنجا زندگی می‌کردند.

³¹ اینها بودند فرزندان سام که در قیابیل و سرزمینهای خود زندگی می‌کردند و هر یک زبان خاص خود را داشتند.

³² همه افرادی که در بالا نام برده شدند، از نسل نوح بودند که بعد از طوفان، در دنیا پخش شدند و ملل گوناگون را به وجود آوردند.

برج بابل

در آن روزگار همه مردم جهان به یک زبان سخن می‌گفتند.² جمعیت دنیا رفته‌رفته زیاد

می‌شد و مردم بطرف شرق کوچ می‌کردند. آنها سرانجام به دشتی وسیع و پهناور در بابل رسیدند و در آنجا سکنی گزیدند.³ مردمی که در آنجا می‌زیستند با هم مشورت کرده، گفتند: «بیایید شهری بزرگ بنا کنیم و برجی بلند در آن بسازیم که سرش به آسمان برسد تا نامی برای خود پیدا کنیم. بنای این شهر و برج مانع پراکندگی ما خواهد شد.» برای بنای شهر و برج آن خشت‌های پخته تهیه نمودند. از این خشت‌ها بجای سنگ و از قیر بجای گچ استفاده کردند.⁴ اما هنگامی که خداوند به شهر و برجی که در حال بنا شدن بود نظر انداخت، گفت: «زبان همه مردم یکی است و متحد شده، این کار را شروع کرده‌اند. اگر اکنون از کار آنها جلوگیری نکنیم، در آینده هر کاری خواهند انجام داد.»⁷ پس زبان

* «پسر» می‌تواند به معنی «نوه» یا «ننییره» نیز باشد؛ همچنین در آیات 12-25.

بخشید.» پس ابرام در آنجا قربانگاهی برای خداوند که بر او ظاهر شده بود، بنا کرد.⁸ سپس از آنجا کوچ کرده، به سرزمین کوهستانی که از طرف غرب به بیت‌نیل و از طرف شرق به عای ختم می‌شد، رفت. ابرام در آن محل خیمه زد و قربانگاهی برای خداوند بنا کرده، او را پرستش نمود.⁹ بدین طریق ابرام با توقفهای پی‌درپی بسمت جنوب کنعان کوچ کرد.

ابرام در مصر

¹⁰ ولی در آن سرزمین قحطی شد، پس ابرام به مصر رفت تا در آنجا زندگی کند.¹¹ ¹² ¹³ وقتی به مرز سرزمین مصر رسید به سارای گفت: «تو زن زیبایی هستی و اگر مردم مصر بفهمند که من شوهر تو هستم، برای تصاحب تو، مرا خواهند کشت؛ اما اگر بگویی خواهر من هستی، بخاطر تو با من به مهربانی رفتار خواهند کرد و جانم در امان خواهد بود.»¹⁴ وقتی وارد مصر شدند، مردم آنجا دیدند که سارای زن زیبایی است.¹⁵ عده‌ای از درباریان فرعون، سارای را دیدند و در حضور فرعون از زیبایی او بسیار تعریف کردند. فرعون دستور داد تا او را به قصرش ببرند.¹⁶ آنگاه فرعون بخاطر سارای، هدایای فراوانی از قبیل گوسفند و گاو و شتر و الاغ و غلامان و کنیزان به ابرام بخشید.

¹⁷ اما خداوند، فرعون و تمام افراد قصر او را به بلای سختی مبتلا کرد، زیرا سارای، زن ابرام را به قصر خود برده بود.¹⁸ فرعون ابرام را به نزد خود فراخواند و به او گفت: «این چه کاری بود که با من کردی؟ چرا به من نگفتی که سارای زن توست؟»¹⁹ چرا او را خواهر خود معرفی کردی تا او را به زنی بگیرم؟ حال او را بردار و از اینجا برو.»²⁰ آنگاه فرعون به مأموران خود دستور داد تا ابرام و همسرش را با نوکران و کنیزان و هر آنچه داشتند روانه کنند.

جدا شدن لوط از ابرام

ابرام با زن خود سارای و لوط و هر آنچه که داشت به جنوب کنعان کوچ کرد.² ابرام

²⁴ ²⁵ تا حور در موقع تولد پسرش تارح، بیست و نه سال داشت، و 119 سال دیگر زندگی کرد و صاحب پسران و دختران شد.

²⁶ ²⁷ تارح پس از هفتاد سالگی صاحب سه پسر شد به نامهای ابرام، ناحور و هاران. هاران پسری داشت به نام لوط.²⁸ هاران در همانجایی که به دنیا آمده بود (یعنی اور کلدانیان) در برابر چشمان پدرش در سن جوانی درگذشت.

²⁹ ابرام با خواهر ناتنی خود سارای، و ناحور با برادرزاده خویش ملکه ازدواج کردند. (ملکه دختر هاران بود و برادرش یسکا نام داشت.)³⁰ سارای نازا بود و فرزندی نداشت.³¹ تارح پسرش ابرام، نوه‌اش لوط و عروسش سارای را با خود برداشت و اور کلدانیان را به قصد کنعان ترک گفت. اما وقتی آنها به شهر حران رسیدند در آنجا ماندند.³² تارح در سن 205 سالگی در حران درگذشت.

دعوت خدا از ابرام

12 خداوند به ابرام فرمود: «ولایت، خانه پدری و خویشاوندان خود را رها کن و به سرزمینی که من تو را بدانجا هدایت خواهم نمود برو. من تو را پدر امت بزرگی می‌گردانم. تو را برکت می‌دهم و نامت را بزرگ می‌سازم و تو مایه برکت خواهی بود.³ آنانی را که به تو خوبی کنند برکت می‌دهم، و آنانی را که به تو بدی نمایند لعنت می‌کنم. همه مردم دنیا از تو برکت خواهند یافت.»⁴ پس ابرام طبق دستور خداوند، روانه شد و لوط نیز همراه او رفت. ابرام هفتاد و پنج ساله بود که حران را ترک گفت.⁵ او همسرش سارای و برادرزاده‌اش لوط، غلامان و تمامی دارایی خود را که در حران به دست آورده بود، برداشت و به کنعان کوچ کرد.⁶ وقتی به کنعان رسیدند، در کنار بلوط موره واقع در شکیم خیمه زدند. در آن زمان کنعانی‌ها در آن سرزمین ساکن بودند،⁷ اما خداوند بر ابرام ظاهر شده، فرمود: «من این سرزمین را به نسل تو خواهم

در حبرون است کوچ نمود. در آنجا ابرام برای خداوند قربانگاهی ساخت.

ابرام لوط را می‌راند

در آن زمان امرافل پادشاه بابل، اریوک پادشاه الاسار، کترلاعمَر پادشاه عیلام و تدعال پادشاه قورنیم، با پادشاهان زیر و ارد جنگ شدند:

14

بارع پادشاه سدوم،

برشاع پادشاه عموره،

شنعاب پادشاه ادمه،

شمئبیر پادشاه صبوئیم،

و پادشاه بالع (بالع همان صوغر است).

³پس پادشاهان سدوم، عموره، ادمه، صبوئیم و بالع باهم متحد شده، لشکرهای خود را در دره سدئیم بسیج نمودند. (درهٔ سدئیم بعداً به «دریای مُرده» تبدیل شد).⁴ ایشان دوازده سال زیر سلطهٔ کدرلاعمر بودند. اما در سال سیزدهم شورش نمودند و از فرمان وی سرپیچی کردند.

⁵در سال چهاردهم، کدرلاعمر با پادشاهان همپیمانانش به قبایل زیر حمله برده، آنها را شکست داد:

رفانیها در زمین عشتروت قرنین،

زوزیها در هام،

ایمیها در دشت قرینین،

حوریها در کوه سعیر تا ایل فاران واقع در حاشیهٔ صحرا.

⁷سپس به عین مشفاط (که بعداً قادش نامیده شد) رفتند و عمالیقیها و همچنین اموریها را که در حصّون تمار ساکن بودند، شکست دادند.

⁸آنگاه لشکریان پادشاهان سدوم، عموره، ادمه، صبوئیم و بالع (صوغر) به جنگ با کدرلاعمر و

پادشاهان همپیمان او، تدعال و امرافل و اریوک که در درهٔ سدئیم مستقر شده بودند، برخاستند؛ چهار پادشاه علیه پنج پادشاه.¹⁰ درهٔ سدئیم پُر از چاههای قیر طبیعی بود. وقتی پادشاهان سدوم و عموره می‌گریختند، به داخل چاههای قیر افتادند، اما سه پادشاه دیگر به کوهستان فرار کردند.¹¹ سپس پادشاهان فاتح، شهرهای سدوم و عموره را غارت

بسیار ثروتمند بود. او طلا و نقره و گله‌های فراوانی داشت.¹² ابرام و همراهانش به سفر خود بسوی شمال و بطرف بیت‌نیل ادامه دادند و به جایی رسیدند که قبلاً ابرام در آنجا خیمه زده، قربانگاهی بنا کرده بود. آن مکان در میان بیت‌نیل و عای قرار داشت. او در آنجا بار دیگر خداوند را عبادت نمود.

لوط نیز گاو و گوسفندان و غلامان زیادی داشت.⁶ ابرام و لوط بعلت داشتن گله‌های بزرگ نمی‌توانستند با هم در یکجا ساکن شوند، زیرا برای گله‌هایشان چراگاه کافی وجود نداشت⁷ و بین چوپانان ابرام و لوط نزاع در می‌گرفت. (در آن زمان کنعانی‌ها و فرزری‌ها نیز در آن سرزمین ساکن بودند).⁸ پس ابرام به لوط گفت: «ما قوم و خویش هستیم، و چوپانان ما نباید با یکدیگر نزاع کنند.⁹ مصلحت در این است که از هم جدا شویم. اینک دشتی وسیع پیش روی ماست. هر سمتی را که می‌خواهی انتخاب کن و من هم بسمت مقابل تو خواهم رفت. اگر بطرف چپ بروی، من بطرف راست می‌روم و اگر طرف راست را انتخاب کنی، من بسمت چپ می‌روم.»

¹⁰آنگاه لوط نگاهی به اطراف انداخت و تمام دره رود اردن را از نظر گذراند. همهٔ آن سرزمین تا صوغر، چون باغ عدن و مصر سر سبز بود. (هنوز خداوند شهرهای سدوم و عموره را از بین نبرده بود).¹¹ لوط تمام درهٔ اردن را برگزید و بطرف شرق کوچ کرد. بدین طریق او و ابرام از یکدیگر جدا شدند.¹² پس ابرام در زمین کنعان ماند و لوط بطرف شهرهای درهٔ اردن رفت و در نزدیکی سدوم ساکن شد.¹³ مردمان شهر سدوم بسیار فاسد بودند و نسبت به خداوند گناه می‌ورزیدند.

¹⁴بعد از جدا شدن لوط از ابرام، خداوند به ابرام فرمود: «با دقت به اطراف خود نگاه کن!¹⁵ تمام این سرزمین را که می‌بینی، تا ابد به تو و نسل تو می‌بخشم.¹⁶ نسل تو را مانند غبار زمین بی‌شمار می‌گردانم.¹⁷ برخیز و در سراسر این سرزمین که آن را به تو می‌بخشم، بگرد.»¹⁸ آنگاه ابرام برخاست و خیمهٔ خود را جمع کرده، به بلوطستان ممری که

بعد از این وقایع، خداوند در رویا به ابرام چنین گفت: «ای ابرام نترس، زیرا من همچون سپر از تو محافظت خواهم کرد و اجری

15

بسیار عظیم به تو خواهم داد.»

³² ابرام در پاسخ گفت: «خداوندا، تو می‌دانی که من فرزندی ندارم تا وارثم شود و اختیار اموالم در دست این العاذر دمشقی است. پس این اجر تو چه فایده‌ای برای من خواهد داشت؟ چون بعد از من غلام من که در خانها م‌تولد شده است، صاحب ثروت‌م خواهد شد.»

⁴ خداوند به او فرمود: «این غلام وارث تو نخواهد شد، زیرا تو خود پسری خواهی داشت و او وارث همه ثروتت خواهد شد.»

⁵ خداوند شب هنگام ابرام را به بیرون خانه فرا خواند و به او فرمود: «ستارگان آسمان را بنگر و ببین آیا می‌توانی آنها را بشماری؟ نسل تو نیز چنین بی‌شمار خواهد بود.»⁶ آنگاه ابرام به خداوند اعتماد کرد و به همین سبب خداوند از او خشنود شده، او را پذیرفت.

⁷ خدا به ابرام فرمود: «من همان خداوندی هستم که تو را از شهر اور کلدانیان بیرون آوردم تا این سرزمین را به تو دهم.»

⁸ اما ابرام در پاسخ گفت: «خداوندا، چگونه مطمئن شوم که تو این سرزمین را به من خواهی داد؟»

⁹ خداوند فرمود که یک گوساله ماده سه ساله، یک بز ماده سه ساله، یک قوچ سه ساله، یک قمری و یک کبوتر بگیرد،¹⁰ آنها را سر بیزد، هر کدام را از بالا تا پایین دو نصف کند و پاره‌های هر کدام از آنها را در مقابل هم بگذارد؛ ولی پرنده‌ها را نصف نکند. ابرام چنین کرد¹¹ و لاشخورهایی را که بر اجساد حیوانات می‌نشستند، دور نمود.

¹² هنگام غروب، ابرام به خواب عمیقی فرو رفت. در عالم خواب، تاریکی وحشتناکی او را احاطه کرد.¹³ در آن حال، خداوند به ابرام فرمود: «نسل تو مدت

چهارصد سال در مملکت بیگانه‌ای زندگی خواهند کرد و مورد ظلم و ستم قرار خواهند گرفت.¹⁴ ولی من آن مملکت را تنبیه خواهم نمود و سرانجام نسل تو با

کردند و همه اموال و مواد غذایی آنها را بردند. آنها لوط، برادرزاده ابرام را نیز که در سدوم ساکن بود، با تمام اموالش با خود بردند.¹³ یکی از مردانی که از چنگ دشمن گریخته بود، این خبر را به ابرام عبرانی رساند. در این موقع ابرام در بلوطستان ممری اموری زندگی می‌کرد. (ممری اموری برادر* اشکول و عائر بود که با ابرام هم‌پیمان بودند).

¹⁴ چون ابرام از اسیری برادرزاده‌اش لوط آگاهی یافت، 318 نفر از افراد کارآموده خود را آماده کرد و سپاه دشمن را تا دان تعقیب نمود.¹⁵ شبانگاه ابرام همراهان خود را به چند گروه تقسیم کرده، بر دشمن حمله برد و ایشان را تارومار کرد و تا حویه که در شمال دمشق واقع شده است، تعقیب نمود.¹⁶ ابرام، برادرزاده‌اش لوط و زنان و مردانی را که اسیر شده بودند، با همه اموال غارت شده پس گرفت.

¹⁷ هنگامی که ابرام کدر لاعمرو و پادشاهان هم‌پیمان او را شکست داده، مراجعت می‌نمود، پادشاه سدوم تا دره شاوله (که بعدها دره پادشاه نامیده شد) به استقبال ابرام آمد.¹⁸ همچنین ملک صادق، پادشاه سالمیم (اورشلیم) که کاهن خدای متعال هم بود، برای ابرام نان و شراب آورد.¹⁹ آنگاه ملک صادق، ابرام را برکت داد و چنین گفت: «سپاس بر خدای متعال، خالق آسمان و زمین که تو را بر دشمن پیروز گردانیدی. او تو را برکت دهد.» سپس ابرام یک دهم از غنایم جنگی را به ملک صادق داد.

²¹ پادشاه سدوم به ابرام گفت: «مردم مرا به من واگذار، ولی اموال را برای خود نگاهدار.»²² ابرام در جواب گفت: «قسم به خداوند، خدای متعال، خالق آسمان و زمین،²³ که حتی یک سر سوزن از اموال تو را بر نمی‌دارم، مبدا بگوئی من ابرام را ثروت‌مند ساختم.²⁴ تنها چیزی که می‌پذیرم، خوراک است که افراد من خورده‌اند؛ اما سهم عائر و اشکول و ممری را که همراه من با دشمن جنگیدند، به ایشان بده.»

عهد خدا با ابرام

* «برادر» می‌تواند به معنی «قوم و خویش» نیز باشد.

10,11 فرشتهٔ خداوند فرمود: «فزد بانوی خود برگرد و مطیع او باش. من نسل تو را بی‌شمار می‌گردانم. اینک تو حامله هستی، و پسری خواهی زایید. نام او را اسماعیل (یعنی «خدا می‌شوند») بگذار، چون خداوند آه و نالهٔ تو را شنیده است.¹² پسر تو وحشی خواهد بود و با برادران خود سرسازگاری نخواهد داشت. او بر ضد همه و همه بر ضد او خواهند بود.»

13 هاجر با خود گفت: «آیا براستی خدا را دیدم و زنده ماندم؟» پس خداوند را که با او سخن گفته بود «آنت ایل رئی» (یعنی «تو خدایی هستی که می‌بینی») نامید.¹⁴ به همین جهت چاهی که بین قادش و بارد است «بنرلحی رئی» (یعنی «چاه خدای زنده‌ای که مرا می‌بیند») نامیده شد.

15 هاجر برای ابرام پسری زایید و ابرام او را اسماعیل نامید.¹⁶ در این زمان ابرام هشتاد و شش ساله بود.

و عده تولد اسحاق

17 وقتی ابرام نود و نه ساله بود، خداوند بر او ظاهر شد و فرمود: «من خدای قادر مطلق هستم. از من اطاعت کن و آنچه راست است بجا آور. ²بیا تو عهد می‌بندم که نسل تو را زیاد کنم.»³ ابرام به خاک افتاد و خدا به وی گفت: «من با تو عهد می‌بندم که قومهای بسیار از تو به وجود آورم. ⁵از این پس نام تو ابرام نخواهد بود، بلکه ابراهیم* زیرا من تو را پدر قومهای بسیار می‌سازم. ⁶نسل تو را زیاد می‌کنم و از آنها ملتها و پادشاهان به وجود می‌آورم. ⁷من عهد خود را تا ابد با تو و بعد از تو با فرزندان، نسل اندر نسل برقرار می‌کنم. من خدای تو هستم و خدای فرزندانانت نیز خواهم بود. ⁸تمامی سرزمین کنعان را که اکنون در آن غریب هستی، تا ابد به تو و به نسل تو خواهم بخشید و خدای ایشان خواهم بود.»

* «ابرام» یعنی «پدر سرفراز» و «ابراهیم» یعنی «پدر قومها».

اموال زیاد از آنجا بیرون خواهند آمد.¹⁵ (تو نیز در کمال پیری در آرامش خواهی مُرد و دفن شده، به پدرانانت خواهی پیوست.)¹⁶ آنها بعد از چهار نسل، به این سرزمین باز خواهند گشت، زیرا شرارت قوم اموری که در اینجا زندگی می‌کنند، هنوز به اوج خود نرسیده است.»

17 وقتی آفتاب غروب کرد و هوا تاریک شد، نتوری پُر دود و مشعلی فروزان از وسط پاره‌های حیوانات گنشت.¹⁸ آن روز خداوند با ابرام عهد بست و فرمود: «من این سرزمین را از مرز مصر تا رود فرات به نسل تو می‌بخشم،¹⁹ 20، 21 یعنی سرزمین اقوام قینی، قیزی، قِدمونی، حیثی، فرزی، رفایی، اموری، کنعانی، جرجاشی و بیوسی را.»

هاجر و اسماعیل

16 اما سارای زن ابرام، بچه‌دار نمی‌شد؛ پس او کنیز مصری خود هاجر را به ابرام داد و گفت: «خداوند به من فرزندی نداده است، پس تو با این کنیز همبستر شو تا برای من فرزندی به دنیا آورَد.» ابرام با پیشنهاد سارای موافقت نمود. (این جریان ده سال پس از ورود ابرام به کنعان اتفاق افتاد.)⁴ ابرام با هاجر همبستر شد و او آیستن گردید. هاجر وقتی دریافت که حامله است، مغرور شد و از آن پس، بانویش سارای را تحقیر می‌کرد.

سارای به ابرام گفت: «تقصیر توست که این کنیز مرا حقیر می‌شمارد. خودم او را به تو دادم، ولی از آن لحظه‌ای که فهمید آیستن است، مرا تحقیر می‌کند. خداوند خودش حق مرا از تو بگیرد.»

6 ابرام جواب داد: «او کنیز توست، هر طور که صلاح می‌دانی با او رفتار کن.» پس سارای بنای بدرفتاری با هاجر را گذاشت و او از خانه فرار کرد.

8, 7 در بیابان، فرشتهٔ خداوند هاجر را نزدیک چشمه‌ای که سر راه «شور» است، یافت. فرشتهٔ خداوند پرسید: «ای هاجر، کنیز سارای، از کجا

آمده‌ای و به کجا می‌روی؟»

گفت: «من از خانهٔ بانویم گریخته‌ام.»

خانزاد و چه زرخرید، خخته شدند.

و عده تولد پسر ابراهیم

هنگامی که ابراهیم در بلوطستان ممری سکونت داشت، خداوند بار دیگر بر او ظاهر شد. شرح واقعه چنین است: ابراهیم در گرمای روز بر در خیمه خود نشسته بود. ¹² تاگهان متوجه شد که سه مرد بپرفش می‌آیند. از جا برخاست و به استقبال آنها شتافت. ابراهیم رو به زمین نهاده، ¹³ گفت: «ای سروران، تمنا می‌کنم اندکی توقف کرده، در زیر سایه این درخت استراحت کنید. من می‌روم و برای شستن پاهای شما آب می‌آورم. کفمه نانی نیز خواهم آورد تا بخورید و قوت بگیرید و بتوانید به سفر خود ادامه دهید. شما مهمان من هستید.»

آنها گفتند: «آنچه گفتی بکن.»

¹⁴ آنگاه ابراهیم با شتاب به خیمه برگشت و به ساره گفت: «عجله کن! چند نان از بهترین آردی که داری بپز.» ¹⁵ سپس خودش بطرف گله دویده، یک گوساله خوب گرفت و به نوکر خود داد تا هر چه زودتر آن را آماده کند. ¹⁶ طولی نکشید که ابراهیم مقداری کره و شیر و کیاب برای مهمانان خود آورد و جلو آنها گذاشت و درحالی که آنها مشغول خوردن بودند، زیر درختی در کنار ایشان ایستاد.

¹⁷ مهمانان از ابراهیم پرسیدند: «همسرت ساره کجاست؟»

جواب داد: «او در خیمه است.»

¹⁸ یکی از ایشان گفت: «سال بعد در چنین زمانی نزد تو خواهم آمد و ساره پسری خواهد زایید!» (ساره پشت در خیمه ایستاده بود و به حرفهای آنها گوش می‌داد.) ¹⁹ در آن وقت ابراهیم و ساره هر دو بسیار پیر بودند و دیگر از ساره گذشته بود که صاحب فرزندی شود.

²⁰ پس ساره در دل خود خندید و گفت: «آیا زنی به سن و سال من با چنین شوهر پیری می‌تواند بچهدار شود؟»

²¹ خداوند به ابراهیم گفت: «چرا ساره خندید و گفت: آیا زنی به سن و سال من می‌تواند بچهدار شود؟ مگر کاری هست که برای خداوند مشکل باشد؟»

²² خدا به ابراهیم فرمود: «وظیفه تو و فرزندان و نسلهای بعد، این است که عهد مرا نگاهدارید. تمام مردان و پسران شما باید خخته شوند تا بدین وسیله نشان دهند که عهد مرا پذیرفته‌اند.

²³ هر پسر هشت روزه باید خخته شود. این قانون شامل تمام مردان خانزاد و زرخرید هم می‌شود. ²⁴ همه باید خخته شوند و این نشانی بر بدن شما خواهد بود از عهد جاودانی من. ²⁵ هرکس نخواهد خخته شود، باید از قوم خود طرد شود، زیرا عهد مرا شکسته است.»

²⁶ خدا همچنین فرمود: «اما در خصوص سارای، زن تو: بعد از این دیگر او را سارای مخوان. نام او ساره (یعنی «شاهزاده») خواهد بود. ²⁷ من او را برکت خواهم داد و از وی به تو پسری خواهم بخشید. بلی، او را برکت خواهم داد و از او قومها به وجود خواهد آورد. از میان فرزندان تو، پادشاهان خواهند برخاست.»

²⁸ آنگاه ابراهیم سجده کرد و خندید و در دل خود گفت: «آیا برای مرد صد ساله پسری متولد شود و ساره در نود سالگی بزاید؟» ²⁹ پس به خدا عرض کرد: «خداوندا، همان اسماعیل را منظور بدار.»

³⁰ ولی خدا فرمود: «صمئن باش خود ساره برای تو پسری خواهد زایید و تو نام او را اسحاق (یعنی «خنده») خواهی گذاشت. من عهد خود را با او و نسل وی تا ابد برقرار خواهم ساخت. ³¹ اما در مورد اسماعیل نیز تقاضای تو را اجابت نمودم و او را برکت خواهم داد و نسل او را چنان زیاد خواهم کرد که قوم بزرگی از او به وجود آید. دوازده امیر از میان فرزندان او برخوانند خاست. ³² اما عهد خود را با اسحاق که ساره او را سال دیگر در همین موقع برای تو خواهد زایید، استوار می‌سازم.»

³³ آنگاه خدا از سخن گفتن با ابراهیم باز ایستاد و از نزد او رفت. ³⁴ سپس ابراهیم، فرزندش اسماعیل و سایر مردان و پسرانی را که در خانه‌اش بودند، چنانکه خدا فرموده بود خخته کرد. ³⁵⁻³⁶ تر آن زمان ابراهیم نود و نه ساله و اسماعیل سیزده ساله بود. هر دو آنها در همان روز با سایر مردان و پسرانی که در خانه‌اش بودند، چه

خداوند فرمود: «اگر چهل و پنج نفر آدم درستکار در آنجا باشند، آن را از بین نخواهم برد.»²⁹ ابراهیم باز به سخنان خود ادامه داد و گفت: «شاید چهل نفر باشند!»

خداوند فرمود: «اگر چهل نفر هم باشند آنجا را از بین نخواهم برد.»³⁰ ابراهیم عرض کرد: «تَمنا اینکه غضبناک نشوی و اجازه دهی سخن گویم. شاید در آنجا سی نفر پیدا کنی!»

خداوند فرمود: «اگر سی نفر یافت شوند، من آنجا را از بین نخواهم برد.»³¹ ابراهیم عرض کرد: «جسارت مرا ببخش و اجازه بده بپرسم اگر بیست آدم درستکار در آنجا یافت شوند، آیا باز هم آنجا را نابود خواهی کرد؟»

خداوند فرمود: «اگر بیست نفر هم باشند شهر را نابود نخواهم کرد.»

ابراهیم بار دیگر عرض کرد: «خداوندا، غضبیت افروخته نشود! این آخرین سؤال من است. شاید ده نفر آدم درستکار در آن شهر یافت شوند!»

خداوند فرمود: «اگر چنانچه ده آدم درستکار نیز باشند، شهر را نابود نخواهم کرد.»

خداوند پس از پایان گفتگو با ابراهیم، از آنجا رفت و ابراهیم به خیمه‌اش بازگشت.

خرابی سدوم و عموره

19 غروب همان روز وقتی که آن دو فرشته به دروازه شهر سدوم رسیدند، لوط در آنجا نشسته بود. بمحض مشاهده آنها، از جا برخاست و به استقبالشان شتافت و گفت: «ای سروران، امشب به منزل من بیاوید و مهمان من باشید. فردا صبح زود هر وقت بخواهید، می‌توانید حرکت کنید.»² ولی آنها گفتند: «در میدان شهر شب را به سر خواهیم برد.»

لوط آنقدر اصرار نمود تا اینکه آنها راضی شدند و به خانه وی رفتند. او نان فطیر پخت و شام مفصلی تهیه دید و به ایشان داد که خوردند.⁴ سپس در حالی که آماده می‌شدند که بخوابند، مردان شهر سدوم، پیر و جوان، از گوشه و کنار شهر، منزل لوط را

همانطوری که به تو گفتم سال بعد، در چنین زمانی نزد تو خواهم آمد و ساره یسری خواهد زلید.»¹⁵ اما ساره چون ترسیده بود، انکار نموده، گفت: «من نخندیدم!» گفت: «چرا خندیدی!»

شفاعت ابراهیم برای سدوم

¹⁶ آنگاه آن سه مرد برخاستند تا به شهر سدوم بروند و ابراهیم نیز برخاست تا ایشان را بدرقه کند.¹⁷ اما خداوند گفت: «آیا نقشه خود را از ابراهیم پنهان کنم؟¹⁸ حال آنکه از وی قومی بزرگ و قوی پدید خواهد آمد و همه قومهای جهان از او برکت خواهند یافت.¹⁹ من او را برگزیده‌ام تا فرزندان و اهل خانه خود را تعلیم دهد که مرا اطاعت نموده، آنچه را که راست و درست است به جا آورند. اگر چنین کنند من نیز آنچه را که به او وعده داده‌ام، انجام خواهم داد.»

²⁰ پس خداوند به ابراهیم فرمود: «فریاد علیه ظلم مردم سدوم و عموره بلند شده است و گناهان ایشان بسیار زیاد گشته است.²¹ پس به پایین می‌روم تا به فریادی که به گوش من رسیده است، رسیدگی کنم.»

²² آنگاه آن دو نفر بجانب شهر سدوم روانه شدند، ولی خداوند نزد ابراهیم ماند.²³ ابراهیم به او نزدیک شده، گفت: «خداوندا، آیا درستکاران را با بدکاران با هم هلاک می‌کنی؟²⁴ شاید پنجاه آدم درستکار در آن شهر باشند. آیا بخاطر آنها، از نابود کردن آنجا صرف‌نظر خواهی کرد؟²⁵ یقین دارم که تو درستکاران را با بدکاران هلاک نخواهی نمود. چطور ممکن است با درستکاران و بدکاران یکسان رفتار کنی؟ آیا داور تمام جهان از روی عدل و انصاف دآوری خواهد کرد؟»

²⁶ خداوند در پاسخ ابراهیم فرمود: «اگر پنجاه آدم درستکار در شهر سدوم پیدا کنم، بخاطر آنها از نابود کردن آنجا صرف‌نظر خواهم کرد.»

²⁷ ابراهیم عرض کرد: «به من ناچیز و خاکی اجازه بده جسارت کرده، بگویم که²⁸ اگر در شهر سدوم فقط چهل و پنج نفر آدم درستکار باشند، آیا برای پنج نفر کمتر، شهر را نابود خواهی کرد؟»

¹⁷ یکی از آن دو مرد به لوط گفت: «برای نجات جان خود فرار کنید و به پشت سر هم نگاه نکنید. به کوهستان بروید، چون اگر در دشت بمانید مرگتان حتمی است.»

¹⁸ لوط جواب داد: «ای سرورم، تنها می‌کنم از ما نخواهید چنین کاری بکنیم.¹⁹ حال که این چنین در حق من خوبی کرده، جانم را نجات داده‌اید، بگذارید بجای فرار به کوهستان، به آن دهکده کوچک بروم، زیرا می‌ترسم قبل از رسیدن به کوهستان این بلا دامنگیر من بشود و بمیرم. ببینید این دهکده چقدر نزدیک و کوچک است! اینطور نیست؟ پس بگذارید به آنجا بروم و در امان باشم.»

²¹ او گفت: «بسیار خوب، خواهش تو را می‌پذیرم و آن دهکده را خراب خواهیم کرد. پس عجله کن! زیرا تا وقتی به آنجا نرسیده‌ای، نمی‌توانم کاری انجام دهم.» (از آن پس آن دهکده را صوغر یعنی «کوچک») نام نهادند.

²³ آفتاب داشت طلوع می‌کرد که لوط وارد صوغر شد.²⁴ آنگاه خداوند از آسمان گوگرد مشتعل بر سدوم و عموره بارانید²⁵ و آنها را با همه شهرها و دهات آن دشت و تمام سکنه و نباتات آن بکلی نابود کرد.²⁶ اما زن لوط به پشت سر نگاه کرد و به ستونی از نمک مبدل گردید.

²⁷ ابراهیم صبح زود برخاست و بسوی مکانی که در آنجا در حضور خداوند ایستاده بود، شتافت.²⁸ او بسوی شهرهای سدوم و عموره و آن دشت نظر انداخت و دید که اینک دود از آن شهرها چون دود کوره بالا می‌رود.

²⁹ هنگامی که خدا شهرهای دشتی را که لوط در آن ساکن بود نابود می‌کرد، دعای ابراهیم را اجابت فرمود و لوط را از گرداب مرگ که آن شهرها را به کام خود کشیده بود، رهانید.

لوط و دخترانش

³⁰ اما لوط ترسید در صوغر بماند. پس آنجا را ترک نموده، با دو دختر خود به کوهستان رفت و در غاری ساکن شد.³¹ روزی دختر بزرگ لوط به خواهرش گفت: «در تمامی این ناحیه مردی یافت

محاصره کرده، فریاد زدند: «ای لوط، آن دو مرد را که امشب مهمان تو هستند، پیش ما بیاور تا به آنها تجاوز کنیم.»

لوط از منزل خارج شد تا با آنها صحبت کند و در پشت سر خود بست.⁷ او به ایشان گفت: «دوستان، خواهش می‌کنم چنین کار زشتی نکنید.⁸ ببینید، من دو دختر باکره دارم. آنها را به شما می‌دهم. هر کاری که دلتان می‌خواهد با آنها بکنید؛ اما با این دو مرد کاری نداشته باشید، چون آنها در پناه من هستند.»

⁹ مردان شهر جواب دادند: «از سر راه ما کنار برو! ما اجازه دادیم در شهر ما ساکن شوی و حالا به ما امر و نهی می‌کنی. الان با تو بدتر از آن کاری که می‌خواستیم با آنها بکنیم، خواهیم کرد.» آنگاه بطرف لوط حمله برده، شروع به شکستن در خانه او نمودند.¹⁰ اما آن دو مرد دست خود را دراز کرده، لوط را به داخل خانه کشیدند و در را بستند،¹¹ و چشمان تمام مردانی را که در بیرون خانه بودند، کور کردند تا نتوانند در خانه را پیدا کنند.

¹² آن دو مرد از لوط پرسیدند: «در این شهر چند نفر قوم و خویش داری؟ پسران و دختران و دامادان و هر کسی را که داری از این شهر بیرون ببر.¹³ زیرا ما این شهر را تماماً ویران خواهیم کرد. فریاد علیه ظلم مردم این شهر بحضور خداوند رسیده و او ما را فرستاده است تا آن را ویران کنیم.»

¹⁴ پس لوط با شتاب رفت و به نامزدان دخترانش گفت: «عجله کنید! از شهر بگریزید، چون خداوند می‌خواهد آن را ویران کند!» ولی این حرف به نظر آنها مسخره آمد.

¹⁵ سپیده دم روز بعد، آن دو فرشته به لوط گفتند: «عجله کن! همسر و دو دخترت را که اینجا هستند بردار و تا دیر نشده فرار کن و الا شما هم با مردم گناهکار این شهر هلاک خواهید شد.»

¹⁶ در حالی که لوط درنگ می‌کرد آن دو مرد دستهای او و زن و دو دخترش را گرفته، به جای امنی به خارج شهر بردند، چون خداوند بر آنها رحم کرده بود.

بدی نداشتم.»

⁶خدا گفت: «بلی، می‌دانم؛ به همین سبب بود که تو را از گناه باز داشتم و نگذاشتم به او دست بزنی. اکنون این زن را به شوهرش بازگردان. او یک نبی است و برای تو دعا خواهد کرد و تو زنده خواهی ماند. ولی اگر زن او را بازنگردانی، تو و اهل خانه‌ات خواهید مُرد.»

⁸پادشاه روز بعد، صبح زود از خواب برخاسته، با عجله تمامی درباریان را بحضور طلبید و خوابی را که دیده بود برای آنها تعریف کرد و همگی بسیار ترسیدند.

⁹10 آنگاه پادشاه، ابراهیم را بحضور خوانده، گفت: «این چه کاری بود که با ما کردی؟ مگر من به تو چه کرده بودم که مرا و مملکت مرا به چنین گناه عظیمی دچار ساختی؟ هیچ کس چنین کاری نمی‌کرد که تو کردی. چرا به من بدی کردی؟»

¹¹12 ابراهیم در جواب گفت: «فکر کردم مردم این شهر ترسی از خدا ندارند و برای این که همسر مرا تصاحب کنند، مرا خواهند کشت. علاوه بر این، او خواهر ناتنی من نیز هست. هر دو از یک پدر هستیم و من او را به زنی گرفتم. ¹³هنگامی که خداوند مرا از زندگام به سرزمینهای دور و بیگانه فرستاد، از ساره خواستم این خوبی را در حق من بکند که هر جا برویم بگوید خواهر من است.»

⁴پس ایبملک گوسفندان و گاو و غلامان و کنیزان به ابراهیم بخشید و همسرش ساره را به وی بازگردانید، ¹⁵ و به او گفت: «تمامی سرزمین مرا بگرد و هر جا را که پسندیدی برای سکونت خود انتخاب کن.» ¹⁶سپس رو به ساره نموده، گفت:

«هزار منقار نقره به برادرت می‌دهم تا بی‌گناهی تو بر آنانی که با تو هستند ثابت شود و مردم بدانند که نسبت به تو به انصاف رفتار شده است.»

¹⁷آنگاه ابراهیم نزد خدا دعا کرد و خدا پادشاه و همسر و کنیزان او را شفا بخشید تا بتوانند صاحب اولاد شوند؛ ¹⁸ ازیرا خداوند به این دلیل که ایبملک، ساره زن ابراهیم را گرفته بود، همه زنانش را نازا ساخته بود.

نمی‌شود تا با ما ازدواج کند. پدر ما هم بزودی پیر خواهد شد و دیگر نخواهد توانست نسلی از خود باقی گذارد. ³²پس بیا به او شراب بنوشانیم و با وی همبستر شویم و به این طریق نسل پدرمان را حفظ کنیم.» ³³پس همان شب او را مست کردند و دختر بزرگتر با پدرش همبستر شد. اما لوط از خوابیدن و برخاستن دخترش آگاه نشد.

³⁴صبح روز بعد، دختر بزرگتر به خواهر کوچک خود گفت: «من دیشب با پدرم همبستر شدم. بیا تا امشب هم دوباره به او شراب بنوشانیم و این دفعه تو برو و با او همبستر شو تا بدین وسیله نسلی از پدرمان نگهداریم.» ³⁵پس آن شب دوباره او را مست کردند و دختر کوچکتر با او همبستر شد. این بار هم لوط مثل دفعه پیش چیزی نفهمید. ³⁶بدین طریق آن دو دختر از پدر خود حامله شدند. ³⁷دختر بزرگتر پسری زایید و او را مواب* نامید. (قبیله مواب از او به وجود آمد). ³⁸دختر کوچکتر نیز پسری زایید و نام او را بن‌عمی** گذاشت. (قبیله عمون از او بوجود آمد.)

ابراهیم و ایبملک

آنگاه ابراهیم بسوی سرزمین نجف کوچ کرد و در بین قادش و شور ساکن شد. وقتی او در شهر جرار بود، ساره را خواهر خود معرفی کرد. پس ایبملک، پادشاه جرار، کسانی فرستاد تا ساره را به قصر وی ببرند. ³اما همان شب خدا در خواب بر ایبملک ظاهر شده، گفت: «تو خواهی مُرد، زیرا زن شوهرداری را گرفته‌ای.»

⁴ایبملک هنوز با او همبستر نشده بود، پس عرض کرد: «خداوند، من بی‌تقصیرم. آیا تو مرا و قوم را خواهی کشت؟ خود ابراهیم به من گفت که او خواهرش است و ساره هم سخن او را تصدیق کرد و گفت که او برادرش می‌باشد. من هیچگونه قصد

* «مواب» به معنی «از پدر» می‌باشد.

** «بن‌عمی» به معنی «پسر قوم من» می‌باشد.

«شمی خواهم ناظر مرگ فرزندم باشم.» و زارزار بگریست.

¹⁷ آنگاه خدا به ناله‌های پسر توجه نمود و فرشته خدا از آسمان هاجر را ندا داد، گفت: «ای هاجر، چه شده است؟ نترس! زیرا خدا ناله‌های پسرت را شنیده است.¹⁸ برو و او را بردار و در آغوش بگیر. من قوم بزرگی از او به وجود خواهم آورد.»¹⁹ سپس خدا چشمان هاجر را گشود و او چاه آبی در مقابل خود دید. پس بطرف چاه رفته، مشک را پر از آب کرد و به پسرش نوشانید.²⁰ خدا با اسماعیل بود و او در بیابان فاران بزرگ شده، در تیراندازی ماهر گشت و مادرش دختری از مصر برای او گرفت.

عهد بین ابراهیم و ابیملک

²² در آن زمان ابیملک پادشاه، با فرمانده سپاهش فیکول نزد ابراهیم آمده، گفت: «خدا در آنچه می‌کنی با توست! ²³ اکنون به نام خدا سوگند یاد کن که به من و فرزندان و نواده‌های من خیانت نکنی و همانطوری که من با تو به خوبی رفتار کرده‌ام، تو نیز با من و مملکت که در آن سالکی، به خوبی رفتار نمایی.»

²⁴ ابراهیم پاسخ داد: «سوگند می‌خورم چنان که گفتید رفتار کنم.»

²⁵ سپس ابراهیم درباره چاه آبی که خدمتگزاران ابیملک به زور از او گرفته بودند، نزد وی شکایت کرد. ²⁶ ابیملک پادشاه گفت: «این اولین باری است که راجع به این موضوع می‌شنوم و نمی‌دانم کدام یک از خدمتگزارانم در این کار مقصر است. چرا پیش از این به من خبر ندادی؟»

²⁷ آنگاه ابراهیم، گوسفندان و گاوانی به ابیملک داد و با یکدیگر عهد بستند. ²⁸ سپس ابراهیم هفت بره از گله جدا ساخت. ²⁹ پادشاه پرسید: «چرا این کار را می‌کنی؟»

³⁰ ابراهیم پاسخ داد: «اینها هدایایی هستند که من به تو می‌دهم تا همه بدانند که این چاه از آن من است.»

³¹ از آن پس این چاه، بنرشع (یعنی «چاه سوگند») نامیده شد، زیرا آنها در آنجا با هم عهد بسته بودند.

تولد اسحاق

21 خداوند به وعده خود وفا کرد و ساره در زمانی که خداوند مقرر فرموده بود، حامله شد و برای ابراهیم در سن پیری پسری زایید. ³ ابراهیم پسرش را اسحاق (یعنی «خنده») نام نهاد. ⁴ او طبق فرمان خدا اسحاق را هشت روز بعد از تولدش ختنه کرد. هنگام تولد اسحاق، ابراهیم صد ساله بود. ⁶ ساره گفت: «خدا برایم خنده و شادی آورده است. هر کس خبر تولد پسرم را بشنود با من شادی خواهد کرد. ⁷ چه کسی باور می‌کرد که روزی من بچه ابراهیم را شیر بدهم؟ ولی اکنون برای ابراهیم در سن پیری او پسری زاییده‌ام!»

⁸ اسحاق بزرگ شده، از شیر گرفته شد و ابراهیم به این مناسبت جشن بزرگی برپا کرد.

هاجر و اسماعیل از خانه رانده می‌شوند

⁹ یک روز ساره متوجه شد که اسماعیل، پسر هاجر مصری، اسحاق را انیت می‌کند. ¹⁰ پس به ابراهیم گفت: «این کنیز و پسرش را از خانه بیرون کن، زیرا اسماعیل با پسر من اسحاق وارث تو نخواهد بود.» ¹¹ این موضوع ابراهیم را بسیار رنجاند، چون اسماعیل نیز پسر او بود.

¹² اما خدا به ابراهیم فرمود: «درباره پسر و کنیزت آزرده خاطر مباش. آنچه ساره گفته است انجام بده، زیرا توسط اسحاق است که تو صاحب نسلی می‌شوی که وعده‌اش را به تو داده‌ام. ¹³ از پسر آن کنیز هم قومی به وجود خواهم آورد، چون او نیز پسر توست.»

¹⁴ پس ابراهیم صبح زود برخاست و نان و مشکی پُر از آب برداشت و بر دوش هاجر گذاشت، و او را با پسر روانه ساخت. هاجر به بیابان بنرشع رفت و در آنجا سرگردان شد. ¹⁵ وقتی آب مشک تمام شد، هاجر پسرش را زیر بوته‌ها گذاشت ¹⁶ و خود حدود صد متر دورتر از او نشست و با خود گفت:

¹²فرشته گفت: «کاردار را بر زمین بگذار و به پسر ت آسیبی نرسان. الان دانستم که مطیع خدا هستی، زیرا یگانه پسر ت را از او دریغ نداشتی.»
¹³آنگاه ابراهیم کوچی را دید که شاخه‌هایش در بوته‌ای گیر کرده است. پس رفته قوچ را گرفت و آن را در عوض پسر خود بعنوان هدیه سوختنی قربانی کرد.¹⁴ ابراهیم آن مکان را «یهوه پری» (یعنی «خداوند تدارک می‌بیند») نامید که تا به امروز به همین نام معروف است.

¹⁵بار دیگر فرشته خداوند از آسمان ابراهیم را صدا زده، به او گفت: «¹⁶خداوند می‌گوید به ذات خود قسم خورده‌ام که چون مرا اطاعت کردی و حتی یگانه پسر ت را از من دریغ نداشتی،¹⁷ تو را چنان برکت دهم که نسل تو مانند ستارگان آسمان و شنهای دریا بشمار گردند. آنها بر دشمنان خود پیروز شده،¹⁸ موجب برکت همه قومهای جهان خواهند گشت، زیرا تو مرا اطاعت کرده‌ای.»¹⁹ پس ایشان نزد نوکران باز آمده، بسوی منزل خود در بنرشیع حرکت کردند.

نسل ناحور

²⁰⁻²³بعد از این واقعه، به ابراهیم خبر رسید که ملکه همسر ناحور برادر ابراهیم، هشت پسر زاییده است. اسامی آنها از این قرار بود: پسر ارشدش عوص، و بعد بوز، قمنویل (پدر ارام)، کاسد، جزو، فلداش، یدلاف و بتونیل (پدر ربکا).²⁴ ناحور همچنین از کینز خود به اسم رنومه، چهار فرزند دیگر داشت به نامهای طابح، جاحم، تاحش و معکه.

مرگ ساره

ساره در سن صدویست و هفت سالگی در **23** حبرون واقع در سرزمین کنعان درگذشت و ابراهیم در آنجا برای او سوگواری کرد.³ سپس ابراهیم از کنار بدن بی‌جان ساره برخاسته، به مردم حیثی گفت:

⁴«من در این سرزمین غریب و مهمانم و جایی ندارم همسر خود را دفن کنم. خواهش می‌کنم قطعه

³²آنگاه ایملک و فیکول فرمانده سپاهش به سرزمین خود فلسطین باز گشتند.³³ ابراهیم در کنار آن چاه درخت گزی کاشت و خداوند، خدای ابدی را عبادت نمود.³⁴ ابراهیم مدت زیادی در سرزمین فلسطین زندگی کرد.

امتحان ابراهیم

22 مدتی گذشت و خدا خواست ابراهیم را امتحان کند. پس او را ندا داد: «ای ابراهیم!» ابراهیم جواب داد: «بلی، خداوندا!»
²خدا فرمود: «یگانه پسر ت یعنی اسحاق را که بسیار دوستش می‌داری برداشته، به سرزمین موریابرو و در آنجا وی را بر یکی از کوههایی که به تو نشان خواهم داد بعنوان هدیه سوختنی، قربانی کن!»
³ابراهیم صبح زود برخاست و مقداری هیزم جهت آتش قربانی تهیه نمود، الاغ خود را پالان کرد و پسرش اسحاق و دو نفر از نوکرانش را برداشته، بسوی مکانی که خدا به او فرموده بود، روانه شد.
⁴پس از سه روز راه، ابراهیم آن مکان را از دور دید.⁵ پس به نوکران خود گفت: «شما در اینجا پیش الاغ بمانید تا من و پسرم به آن مکان رفته، عبادت کنیم و نزد شما برگردیم.»

⁶ابراهیم هیزمی را که برای قربانی سوختنی آورده بود، بردوش اسحاق گذاشت و خودش کاردار و سیله‌ای را که با آن آتش روشن می‌کردند برداشت و با هم روانه شدند.

⁷اسحاق پرسید: «پدر، ما هیزم و آتش با خود داریم، اما بره قربانی کجاست؟»

⁸ابراهیم در جواب گفت: «پسر، خدا بره قربانی را مهیا خواهد ساخت.» و هر دو به راه خود ادامه دادند.

⁹وقتی به مکانی که خدا به ابراهیم فرموده بود رسیدند، ابراهیم قربانگاهی بنا کرده، هیزم را بر آن نهاد و اسحاق را بسته او را بر هیزم گذاشت.
¹⁰سپس او کاردار را بالا برد تا اسحاق را قربانی کند.
¹¹در همان لحظه، فرشته خداوند از آسمان ابراهیم

را صدا زده گفت: «ابراهیم! ابراهیم!»

او جواب داد: «بلی خداوندا!»

زمینی به من بفروشید تا زن خود را در آن به خاک بسپارم.»

⁶⁵ آنها جواب دادند: «شما سرور ما هستید و می‌توانید همسر خود را در بهترین مقبره ما دفن کنید. هیچ یک از ما مقبره خود را از شما دریغ نخواهد داشت.»

⁶⁷ ابراهیم در برابر آنها تعظیم نموده، گفت: «حال که اجازه می‌دهید همسر خود را در اینجا دفن کنم، تمنا دارم به عفرون پسر صوحار بگویند⁹ غار مکفيله را که در انتهای مزرعه اوست، به من بفروشد. البته قیمت آن را تمام و کمال خواهم پرداخت و آن غار، مقبره خانواده من خواهد شد.»

¹⁰ عفرون در حضور مردم حیثی که در دروازه شهر جمع شده بودند گفت: ¹¹ «ای سرورم، من غار مکفيله و مزرعه را در حضور این مردم به شما می‌بخشم. بروید و همسر خود را در آن دفن کنید.»

¹² ابراهیم بار دیگر در برابر حیثی‌ها سر تعظیم فرود آورد، ¹³ و در حضور همه به عفرون گفت: «اجازه بده آن را از تو خریداری نمایم. من تمام بهای مزرعه را می‌پردازم و بعد همسر خود را در آن دفن می‌کنم.»

¹⁴ عفرون گفت: «ای سرورم، قیمت آن چهار صد مثقال نقره است؛ ولی این مبلغ در مقابل دوستی ما چه ارزشی دارد؟ بروید و همسر خود را در آن دفن کنید.» ¹⁶ پس ابراهیم چهار صد مثقال نقره، یعنی بهایی را که عفرون در حضور همه پیشنهاد کرده بود، تمام و کمال به وی پرداخت.

¹⁷ این است مشخصات زمینی که ابراهیم خرید: مزرعه عفرون واقع در مکفيله نزدیک ملک ممری با غاری که در انتهای مزرعه قرار داشت و تمامی درختهای آن. ¹⁸ این مزرعه و غاری که در آن بود در حضور مردم حیثی که در دروازه شهر نشسته بودند، به ملکیت ابراهیم در آمد. ¹⁹ پس ابراهیم ساره را در غار مکفيله که آن را از مردم حیثی بعنوان مقبره خانوادگی خود خریده بود، دفن کرد.

24

ابراهیم اکنون مردی بود بسیار سالخورده و خداوند او را از هر لحاظ برکت داده بود. ² روزی ابراهیم به ناظر خانه خود که رئیس نوکرانش بود، گفت: «دستت را زیر ران من بگذار و به خداوند، خدای آسمان و زمین قسم بخور که نگذاری پسر من با یکی از دختران کنعانی اینجا ازدواج کند. ⁴ به زادگاهم نزد خویشاوندانم برو و در آنجا برای اسحاق همسری انتخاب کن.»

⁵ ناظر پرسید: «اگر هیچ دختری حاضر نشد زادگاه خود را ترک کند و به این دیار بیاید، آن وقت چه؟ در آنصورت آیا اسحاق را به آنجا ببرم؟»

⁶ ابراهیم در جواب گفت: «نه، چنین ممکن! خداوند، خدای قادر متعال، به من فرمود که ولایت و خانه پدری‌ام را ترک کنم و وعده داد که این سرزمین را به من و به فرزندانم به ملکیت خواهد بخشید. پس خود خداوند فرشته خود را پیش روی تو خواهد فرستاد و ترتیبی خواهد داد که در آنجا همسری برای پسر من اسحاق بیابی و همراه خود بیاوری. ⁸ اما اگر آن دختر نخواست بیاید، تو از این قسم آزاد هستی. ولی به هیچ وجه نباید پسر من را به آنجا ببری.»

⁹ پس ناظر دستش را زیر ران سرور خود ابراهیم گذاشت و قسم خورد که مطابق دستور او عمل کند.

¹⁰ او با ده شتر از شتران ابراهیم و مقداری هدایا از اموال او بسوی شمال بین‌النهرین، به شهری که ناحور در آن زندگی می‌کرد، رهسپار شد. ¹¹ وقتی به مقصد رسید، شترها را در خارج شهر، در کنار چاه آبی خوابانید. نزدیک غروب که زنان برای کشیدن آب به سر چاه می‌آمدند، ¹² او چنین دعا کرد: «ای خداوند، خدای سرور من ابراهیم، التماس می‌کنم نسبت به سرورم لطف فرموده، مرا یاری دهی تا خواسته او را برآورم. ¹³ اینک من در کنار این چاه ایستادم و دختران شهر برای بردن آب می‌آیند. ¹⁴ من به یکی از آنان خواهم گفت: "سیوی خود را پایین بیاور تا آب بنوشم." اگر آن دختر بگوید: "بنوش و من شترانت را نیز سیراب خواهم کرد،" آنگاه خواهم دانست که او همان دختری است که تو

را بشویند.³³ وقتی غذا را آوردند، خادم ابراهیم گفت: «تا مقصود خود را از آمدن به اینجا نگویم لب به غذا نخواهم زد.»

لابان گفت: «بسیار خوب، بگو.»

³⁴ناظر گفت: «من خادم ابراهیم هستم.³⁵ خداوند او را بسیار برکت داده است و او مردی بزرگ و معروف می‌باشد. خداوند به او گله‌ها و رمه‌ها، طلا و نقره بسیار، غلامان و کنیزان، و شترها و الاغهای فراوانی داده است.³⁶ سواره همسر سرورم در سن پیری پسر زایید، و سرورم تمام دارایی خود را به پسرش بخشیده است.³⁷ سرورم مرا قسم داده که از دختران کنعانی برای پسرش زن نگیرم،³⁸ بلکه به اینجا نزد قبیله و خاندان پدری‌اش آمده، زنی برای او انتخاب کنم.³⁹ من به سرورم گفتم:

"شاید نتوانم دختری پیدا کنم که حاضر باشد به اینجا بیاید؟"⁴⁰ او به من گفت: "خداوندی که از او پیروی می‌کنم، فرشته خود را همراه تو خواهد فرستاد تا در این سفر کامیاب شوی و دختری از قبیله و خاندان پدری‌ام پیدا کنی.⁴¹ تو وظیفه داری به آنجا رفته، پرس و جو کنی. اگر آنها از فرستادن دختری خودداری کردند، آن وقت تو از سوگندی که خورده‌ای آزاد خواهی بود."

⁴²«امروز که به سر چاه رسیدیم چنین دعا کردم: ای خداوند، خدای سرورم ابراهیم، التماس می‌کنم مرا در این سفر کامیاب سازی.⁴³ اینک در کنار این چاه می‌ایستم و به یکی از دخترانی که از شهر برای بردن آب می‌آیند خواهم گفت: "از سبوی خود قدری آب به من بده تا بنوشم."⁴⁴ اگر آن دختر جواب بدهد: "بنوش و من شترانت را نیز سیراب خواهم کرد،" آنگاه خواهم دانست که او همان دختری است که تو برای اسحاق پسر سرورم در نظر گرفته‌ای.⁴⁵ هنوز دعایم تمام نشده بود که دیدم ربکا با سبویی بر دوش سر رسید و به سر چاه رفته، آب کشید و سبوی را از آب پر کرد. به او گفتم: "کمی آب به من بده تا بنوشم."⁴⁶ او فوراً سبوی را پایین آورد تا بنوشم و گفتم: "شترانت را نیز سیراب خواهم کرد" و چنین نیز کرد.

برای اسحاق در نظر گرفته‌ای و سرورم را مورد لطف خویش قرار داده‌ای.»

^{16,15}در حالی که ناظر هنوز مشغول راز و نیاز با خداوند بود، دختر زیبایی به نام ربکا که سبویی بر دوش داشت، سر رسید و آن را از آب چاه پر کرد. (ربکا دختر بتوئیل و نوه ناحور و ملکه بود و ناحور برادر ابراهیم بود.)¹⁷ ناظر نزد او شتافت و از وی آب خواست.¹⁸ دختر گفت: «سرورم، بنوش!» و فوری سبوی خود را پایین آورد و او نوشید.¹⁹ سپس افزود: «شترانت را نیز سیراب خواهم کرد.»²⁰ آنگاه آب را در آبشخور ریخت و دوباره بطرف چاه دوید و برای تمام شترها آب کشید.²¹ ناظر چشم بر او دوخته، چیزی نمی‌گفت تا ببیند آیا خداوند او را در این سفر کامیاب خواهد ساخت یا نه.

²²پس از آنکه ربکا شترها را سیراب نمود، ناظر یک حلقه طلا به وزن نیم مثقال و یک جفت انگوی طلا به وزن ده مثقال به او داده، گفت: «به من بگو دختر که هستی؟ آیا در منزل پدرت جایی برای ما هست تا شب را به سر بیریم؟»

²⁴او در جواب گفت: «من دختر بتوئیل و نوه ناحور و ملکه هستم.²⁵ بلی، ما برای شما و شترهایتان جا و خوراک کافی داریم.»

²⁶آنگاه آن مرد خداوند را سجده کرده، گفت: «ای خداوند، خدای سرورم ابراهیم، از تو سپاسگزارم که نسبت به او امین و مهربان بوده‌ای و مرا در این سفر هدایت نموده، به نزد بستگان سرورم آوردی.»²⁸ پس آن دختر دوان دوان رفته، به اهل خانه خود خبر داد.^{29,30} وقتی که برادرش لابان حلقه و انگوها را بر دست خواهرش دید و از جریان امر مطلع شد، نزد ناظر ابراهیم که هنوز کنار چاه پیش شترهایش ایستاده بود، شتافت و به او گفت: «ای که برکت خداوند برتوست، چرا اینجا ایستاده‌ای؟ به منزل ما بیا. ما برای تو و شترهایت جا آماده کرده‌ایم.»

³²پس آن مرد با لابان به منزل رفت و لابان بار شترها را باز کرده، به آنها کاه و علف داد. سپس برای خادم ابراهیم و افرادش آب آورد تا پایهای خود

بسیاری شوی! امیدواریم نسل تو بر تمام دشمنانت
چیره شوند.»

⁶¹پس ربکا و کنیزانش بر شتران سوار شده، همراه
خادم ابراهیم رفتند.

⁶²در این هنگام اسحاق که در سرزمین نیگب سکونت
داشت، به بئرلحی رُئی بازگشته بود. ⁶³یک روز
عصر هنگامی که در صحرا قدم می‌زد و غرق
اندیشه بود، سر خود را بلند کرده، دید که اینک
شتران می‌آیند. ⁶⁴ربکا با دیدن اسحاق به شتاب از
شتر پیاده شد ⁶⁵و از خادم پرسید: «آن مردی که از
صحرا به استقبال ما می‌آید کیست؟»

وی پاسخ داد: «اسحاق، پسر سرور من است.» با
شنیدن این سخن، ربکا با روبند خود صورتش را
پوشانید.

⁶⁶آنگاه خادم تمام داستان سفر خود را برای اسحاق
شرح داد. ⁶⁷اسحاق ربکا را به داخل خیمه مادر خود
آورد و او را به زنی گرفته به او دل بست و از غم
مرگ مادرش تسلی یافت.

مرگ ابراهیم

(تواریخ 1: 33 و 32)

ابراهیم بار دیگر زنی گرفت به نام قطوره
که برای او چندین فرزند به دنیا آورد.

اسامی آنها عبارت بود از: زمران، یُقشان، مدان،
مدیان، یشباق و شوعه. ³شبا و ددان پسران یقشان
بودند. ددان پدر اشوریم، لطوشیم و لنومیم بود.
⁴عیفه، عیفر، حنوک، ابیداع و الداعه، پسران مدیان
بودند.

⁵ابراهیم تمام دارایی خود را به اسحاق بخشید، ⁶اما به
سایر پسرانش که از کنیزانش به دنیا آمده بودند، هدایایی
داده، ایشان را در زمان حیات خویش از نزد پسر خود
اسحاق، به دیار مشرق فرستاد.

⁸⁷ابراهیم در سن صد و هفتاد و پنج سالگی، در
کمال پیری، کامیاب از دنیا رفت و به اجداد خود
پیوست. ¹⁰⁹پسرانش اسحاق و اسماعیل او را در
غار مکفیه، جایی که ساره دفن شده بود، نزدیک

⁴⁷«آنگاه از او پرسیدم: تو دختر که هستی؟»

«او به من گفت: "دختر بتوئیل و نوه ناحور و ملکه
هستم. "

«من هم حلقه را در بینی او و النگوها را به دستش
کردم. ⁴⁸سپس سجده کرده خداوند، خدای سرورم
ابراهیم را پرستش نمودم، چون مرا به راه راست
هدایت فرمود تا دختری از خانواده برادر سرور
خود برای پسرش پیدا کنم. ⁴⁹اکنون به من جواب
بدهید؛ آیا چنین لطفی در حق سرور من خواهید کرد
و آنچه درست است به جا خواهید آورد؟ به من
جواب بدهید تا تکلیف خود را بدانم.»

⁵⁰لابان و بتوئیل به او گفتند: «خداوند تو را به اینجا
هدایت کرده است، پس ما چه می‌توانیم بگوییم؟
⁵¹اینک ربکا را برداشته برو تا چنان که خداوند اراده
فرموده است، همسر پسر سرورت بشود.»

⁵²بمحض شنیدن این سخن، خادم ابراهیم در حضور
خداوند به خاک افتاد و او را سجده نمود. ⁵³سپس
لباس و طلا و نقره و جواهرات به ربکا داد و
هدایای گرانهایی نیز به مادر و برادرانش پیشکش
کرد. ⁵⁴پس از آن او و همراهانش شام خوردند و شب
را در منزل بتوئیل به سر بردند. خادم ابراهیم صبح
زود برخاسته، به آنها گفت: «حال اجازه دهید
برویم.»

⁵⁵ولی مادر و برادر ربکا گفتند: «ربکا باید اقلاده
روز دیگر پیش ما بماند و بعد از آن برود.»

⁵⁶اما او گفت: «خواهش می‌کنم مرا معطل نکنید.
خداوند مرا در این سفر کامیاب گردانیده است.
بگذارید بروم و این خبر خوش را به سرورم
برسانم.»

⁵⁷ایشان گفتند: «بسیار خوب. ما از دختر می‌پرسیم
تا ببینیم نظر خودش چیست.» ⁸پس ربکا را صدا
کرده، از او پرسیدند: «آیا مایلی همراه این مرد
بروی؟» وی جواب داد: «بله، می‌روم.»

⁵⁹آنگاه با او خداحافظی کرده، دایه‌اش راه‌راه وی
فرستادند. ⁶⁰هنگام حرکت، ربکا را برکت داده،
چنین گفتند: «خواهر، امیدواریم مادر فرزندان

بنابراین او را عیسو* نام نهادند.²⁶ پسر دومی که به دنیا آمد پاشنه پای عیسو را گرفته بود! پس او را یعقوب** نامیدند. اسحاق شصت ساله بود که این دو قلوها به دنیا آمدند.

²⁷ آن دو پسر بزرگ شدند. عیسو شکارچی ای ماهر و مرد بیابان بود، ولی یعقوب مردی آرام و چادرنشین بود.²⁸ اسحاق، عیسو را دوست می‌داشت، چون از گوشت حیواناتی که او شکار می‌کرد، می‌خورد؛ اما ربکا یعقوب را دوست می‌داشت.

²⁹ روزی یعقوب مشغول پختن آش بود که عیسو خسته و گرسنه از شکار برگشت.

³⁰ عیسو گفت: «برادر، از شدت گرسنگی رمقی در من نمانده است، کمی از آن آش سرخ به من بده.» (به همین دلیل است که عیسو را لوم*** نیز می‌نامند.)

³¹ یعقوب جواب داد: «بشرط آنکه در عوض آن، حق نخست‌زادگی خود را به من بفروشی!»

³² عیسو گفت: «من از گرسنگی می‌میرم، حق نخست‌زادگی چه سودی برایم دارد؟»

³³ اما یعقوب گفت: «قسم بخور که بعد از این، حق نخست‌زادگی تو از آن من خواهد بود.»

عیسو قسم خورد و به این ترتیب حق نخست‌زادگی خود را به برادر کوچکترش یعقوب فروخت.

ملک ممری واقع در مزرعه‌ای که ابراهیم از عفرون پسر صوحار حیثی خریده بود، دفن کردند.¹¹ بعد از مرگ ابراهیم، خدا اسحاق را برکت داد. (در این زمان اسحاق نزدیک بئرلحی رثی ساکن بود.)

اعقاب اسماعیل

(تواریخ 1: 28-31)

¹²⁻¹⁵ اسامی فرزندان اسماعیل، پسر ابراهیم و هاجر مصری (کنیز ساره) بترتیب تولدشان عبارت بود از: نبایوت، قیدار، ادبیل، مبسام، مشماع، دومه، مسا، حداد، نیما، یطور، نافیش و قدمه.

¹⁶ هر کدام از این دوازده پسر اسماعیل، قبیله‌ای به نام خودش به وجود آورد. محل سکونت و اردوگاه این قبایل نیز به همان اسامی خوانده می‌شد.¹⁷ اسماعیل در سن صد و سی و هفت سالگی مُرد و به اجداد خود پیوست.¹⁸ اعیان اسماعیل در منطقه‌ای بین حویله و شورکه در مرز شرقی مصر و سر راه آشور واقع بود، ساکن شدند. آنها دایماً با برادران خود در جنگ بودند.

عیسو و یعقوب

¹⁹ این است سرگذشت فرزندان اسحاق، پسر ابراهیم: ²⁰ اسحاق چهل ساله بود که ربکا را به زنی گرفت.

ربکا دختر بتوئیل و خواهر لابان، اهل بین النهرین بود.²¹ ربکا نازا بود و اسحاق برای او نزد خداوند دعا می‌کرد. سرانجام خداوند دعای او را اجابت فرمود و ربکا حامله شد.²² به نظر می‌رسید که دو بچه در شکم او با هم کشمکش می‌کنند. پس ربکا گفت: «چرا چنین اتفاقی برای من افتاده است؟» و در این خصوص از خداوند سؤال نمود.²³ خداوند به او فرمود: «از دو پسری که در رحم داری، دو ملت به وجود خواهد آمد. یکی از دیگری قویتر خواهد بود، و بزرگتر کوچکتر را بندگی خواهد کرد!»

²⁴ وقتی زمان وضع حمل رسید، ربکا دو قلو زایید.²⁵ پسر اولی که بدنیا آمد، سرخ رو بود و بدنش چنان با مو پوشیده شده بود که گویی پوستین برتن دارد.

* «عیسو» را می‌توان «شمالو» نیز معنی کرد. او را «لوم» نیز می‌گفتند که به معنی «سرخ» است.

** «یعقوب» یعنی «کسی که پاشنه می‌گیرد» (بطور مجازی یعنی «حیلمگر»)

*** «لوم» یعنی «سرخ».

خداوند او را برکت داده بود.¹³ هر روز بر دارایی او افزوده می‌شد و طولی نکشید که او مرد بسیار ثروتمندی شد.¹⁴ وی گله‌ها و رهماها و غلامان بسیار داشت بطوری که فلسطینی‌ها بر او حسد می‌پریدند.¹⁵ پس آنها چاههای آبی را که غلامان پدرش ابراهیم در زمان حیات ابراهیم کنده بودند، با خاک پُر کردند.¹⁶ ایملک پادشاه نیز از او خواست تا سرزمینش را ترک کند و به او گفت: «به جایی دیگر برو، زیرا تو از ما بسیار ثروتمندتر و قدرتمندتر شده‌ای.»

¹⁷ پس اسحاق آنجا را ترک نموده، در درهٔ جرار ساکن شد.¹⁸ او چاههای آبی را که در زمان حیات پدرش کنده بودند و فلسطینی‌ها آنها را پُر کرده بودند، دوباره کند و همان نامهایی را که قبلاً پدرش بر آنها نهاده بود بر آنها گذاشت.¹⁹ غلامان او نیز چاه تازه‌ای در درهٔ جرار کنده، در قعر آن به آب روان رسیدند.

²⁰ سپس چوپانان جرار آمدند و با چوپانان اسحاق به نزاع پرداخته، گفتند: «این چاه به ما تعلق دارد.» پس اسحاق آن چاه را عسق (یعنی «بزاع») نامید.

²¹ غلامان اسحاق چاه دیگری کنند و باز بر سر آن مشجره‌ای در گرفت. اسحاق آن چاه را سطنه (یعنی «دشمنی») نامید.²² اسحاق آن چاه را نیز ترک نموده، چاه دیگری کند، ولی این بار نزاعی درنگرفت. پس اسحاق آن را رحوبوت (یعنی «مکان») نامید. او گفت: «خداوند مکانی برای ما مهیا نموده است و ما در این سرزمین ترقی خواهیم کرد.»

²³ وقتی که اسحاق به بئرشیب رفت²⁴ در همان شب خداوند بر وی ظاهر شد و فرمود: «من خدای پدرت ابراهیم هستم. ترسان مباش، چون من با تو هستم. من تو را برکت خواهم داد و بخاطر بندهٔ خود ابراهیم نسل تو را زیاد خواهم کرد.»²⁵ آنگاه اسحاق قریانگاهی بنا کرده، خداوند را پرستش نمود. او در همانجا ساکن شد و غلامانش چاه دیگری کنندند.

²⁶ روزی ایملک پادشاه به اتفاق مشاور خود احوزات و فرماندهٔ سپاهش فیکول از جرار نزد اسحاق آمدند.²⁷ اسحاق از ایشان پرسید: «چرا به

²⁴ سپس یعقوب آش عدس را با نان به عیسو داد. او خورد و برخاست و رفت. این چنین عیسونخست‌زادگی خود را بی‌ارزش شمرد.

اسحاق و ایملک

روزی قحطی شدیدی همانند قحطی زمان ابراهیم سراسر سرزمین کنعان را فراگرفت. به همین دلیل اسحاق به شهر جرار نزد ایملک، پادشاه فلسطین رفت.³² خداوند در آنجا بر او ظاهر شده، گفت: «به مصر برو، در همین جا بمان. اگر سخن مرا شنیده، اطاعت کنی با تو خواهم بود و تو را بسیار برکت خواهم داد و تمامی این سرزمین را به تو و نسل تو خواهم بخشید، چنانکه به پدرت ابراهیم وعده داده‌ام. نسل تو را چون ستارگان آسمان بی‌شمار خواهم گردانید و تمامی این سرزمین را به آنها خواهم داد و همه ملل جهان از نسل تو برکت خواهند یافت.⁵ این کار را بخاطر ابراهیم خواهم کرد، چون او احکام و اوامر مرا اطاعت نمود.»

⁶ پس اسحاق در جرار ماندگار شد. وقتی که مردم آنجا دربارهٔ ربکا از او سؤال کردند، گفت: «او خواهر من است.» چون ترسید اگر بگوید همسر من است، بخاطر تصاحب زنش او را بکشند، زیرا ربکا بسیار زیبا بود.⁸ مدتی بعد، یک روز ایملک، پادشاه فلسطین از پنجره دید که اسحاق با زن خود شوخی می‌کند.⁹ پس ایملک، اسحاق را نزد خود خوانده، به او گفت: «چرا گفتی ربکا خواهرت است، در حالی که زن تو می‌باشد؟»

اسحاق در جواب گفت: «چون می‌ترسیدم برای تصاحب او مرا بکشند.»

¹⁰ ایملک گفت: «این چه کاری بود که با ما کردی؟ آیا فکر نکردی که ممکن است شخصی با وی همبستر شود؟ در آن صورت ما مقصر می‌شدیم.»¹¹ سپس ایملک به همه اعلام نمود: «هر کس به این مرد و همسر وی زیان رساند، کشته خواهد شد.»

¹² اسحاق در جرار به زراعت مشغول شد و در آن سال صد برابر بذری که کاشته بود درو کرد، زیرا

ای پسر من هر چه به تو می‌گویم انجام بده. ⁹ نزد گله برو و دو بزغاله خوب جدا کن و نزد من بیاور تا من از گوشت آنها غذایی را که پدرت دوست می‌دارد برایش تهیه کنم. ¹⁰ بعد تو آن را نزد پدرت ببر تا بخورد و قبل از مرگش تو را برکت دهد.»

¹¹ یعقوب جواب داد: «عیسو مردی است پُر مو، ولی بدن من مو ندارد. ¹² اگر پدرم به من دست بزند و بفهمد که من عیسو نیستم، چه؟ آنگاه او پی خواهد برد که من خواسته‌ام او را فریب بدهم و بجای برکت، مرا لعنت می‌کند!»

¹³ ربکا گفت: «پسر من، لعنت او بر من باشد. تو فقط آنچه را که من به تو می‌گویم انجام بده. برو و بزغاله‌ها را بیاور.»

¹⁴ یعقوب دستور مادرش را اطاعت کرد و بزغاله‌ها را آورد و ربکا خوراکی را که اسحاق دوست می‌داشت، تهیه کرد. ¹⁵ آنگاه بهترین لباس عیسو را که در خانه بود به یعقوب داد تا بر تن کند. ¹⁶ اسپس پوست بزغاله را بر دستها و گردن او بست، ¹⁷ و غذای خوش طعمی را که درست کرده بود همراه با نانی که پخته بود به دست یعقوب داد. ¹⁸ یعقوب آن غذا را نزد پدرش برد و گفت: «پدرم!»

اسحاق جواب داد: «جلی، کیستی؟»

¹⁹ یعقوب گفت: «من عیسو پسر بزرگ تو هستم. همانطور که گفتی به شکار رفتم و غذایی را که دوست می‌داری برایت پختم. بنشین، آن را بخور و مرا برکت بده.»

²⁰ اسحاق پرسید: «پسر من، چطور توانستی به این زودی شکاری پیدا کنی؟»

یعقوب جواب داد: «خداوند، خدای تو آن را سر راه من قرار داد.»

²¹ اسحاق گفت: «نزدیک بیا تا تو را لمس کنم و مطمئن شوم که واقعاً عیسو هستی.»

²² یعقوب نزد پدرش رفت و پدرش بر دستها و گردن او دست کشید و گفت: «صدا، صدای یعقوب است، ولی دستها، دستهای عیسو!» ²³ اسحاق او را نشناخت، چون دستهایش مثل دستهای عیسو پرمو

اینجا آمده‌اید؟ شما که مرا با خصومت از نزد خود راندید!»

²⁸ آنان به وی گفتند: «ما آشکارا می‌بینیم که خداوند با توست و تو را برکت داده است؛ پس آمده‌ایم با تو پیمانی ببندیم. قول بده ضرری به ما نرسانی همانطور که ما هم ضرری به تو نرسانیم. ما غیر از خوبی کاری در حق تو نکردیم و تو را با صلح و صفاروانه نمودیم.»

³⁰ پس اسحاق مهمانی‌ای برای آنها بر پا نمود و خوردند و آشامیدند. ³¹ صبح روز بعد برخاستند و هر یک از آنها قسم خوردند که به یکدیگر ضرری نرسانند. سپس اسحاق ایشان را بسلامتی به سرزمینشان روانه کرد.

³² در همان روز، غلامان اسحاق آمدند و او را از چاهی که می‌کنند خبر داده، گفتند که در آن آب یافته‌اند.

³³ اسحاق آن را شَبَّع (یعنی «سوگند») نامید و شهری که در آنجا بنا شد، بئر شَبَّع (یعنی «چاه سوگند») نامیده شد که تا به امروز به همان نام باقی است.

³⁴ عیسو پسر اسحاق در سن چهل سالگی یودیه، دختر بیری حیثی و بسمه دختر ایلون حیثی را به زنی گرفت. ³⁵ این زنان زندگی را بر اسحاق و ربکا تلخ کردند.

یعقوب برکت را از اسحاق می‌گیرد

اسحاق پیر شده و چشمانش تاریک شده بود. **27** روزی او پسر بزرگ خود عیسو را خواند و به وی گفت: «پسر من، من دیگر پیر شده‌ام و پایان زندگیم فرارسیده است. ³ پس تیر و کمان خود را بردار و به صحرا برو و شکاری کن ⁴ و از آن، خوراکی مطابق میلم آماده ساز تا بخورم و پیش از مرگم تو را برکت بدهم.»

⁵ اما ربکا سخنان آنها را شنید. وقتی عیسو برای شکار به صحرا رفت، ⁶ ربکا، یعقوب را نزد خود خوانده، گفت: «شنیدم که پدرت به عیسو چنین می‌گفت: ⁷ "مقداری گوشت شکار برایم بیاور و از آن غذایی برایم بپز تا بخورم. من هم قبل از مرگم در حضور خداوند تو را برکت خواهم داد." ⁸ حال

نماید، زیرا دویار مرا فریب داده است. اول حق نخست‌زادگی مرا گرفت و حالا هم برکت مرا. ای پدر، آیا حتی یک برکت هم برای من نگه نداشتی؟»³⁷ اسحاق پاسخ داد: «من او را سرور تو قرار دادم و همه خویشانش را غلامان وی گردانیدم. محصول غله و شراب را به او دادم. دیگر چیزی باقی نمانده که به تو بدهم.»

³⁸ عیسو گفت: «آیا فقط همین برکت را داشتی؟ ای پدر، مرا هم برکت بده!» و زارزار گریست.
³⁹ اسحاق گفت: «باران بر زمینت نخواهد بارید و محصول زیاد نخواهی داشت.»⁴⁰ به شمشیر خود خواهی زیست و برادر خود را بندگی خواهی کرد، ولی سرانجام خود را از قید او رها ساخته، آزاد خواهی شد.»

یعقوب به نزد لابان فرار می‌کند

⁴¹ عیسو از یعقوب کینه به دل گرفت، زیرا پدرش او را برکت داده بود. او با خود گفت: «پدرم بزودی خواهد مُرد؛ آنگاه یعقوب را خواهم کُشت.»⁴² اما ربکا از نقشهٔ پسر بزرگ خود عیسو آگاه شد، پس بدنبال یعقوب پسر کوچک خود فرستاد و به او گفت که عیسو قصد جان او را دارد.

⁴³ ربکا به یعقوب گفت: «کاری که باید بکنی این است: به حران نزد دایی خود لابان فرار کن.»⁴⁴ مدتی نزد او بمان تا خشم برادرت فرو نشیند⁴⁵ و آنچه را که به او کرده‌ای فراموش کند؛ آنگاه برای تو پیغام می‌فرستم تا برگردی. چرا هر دو شما را در یک روز از دست بدهم؟»

⁴⁶ سپس ربکا نزد اسحاق رفته به او گفت: «از دست زنان حیثی عیسو جانم به لب رسیده است. حاضریم بمیرم و نبینم که پسر یعقوب یک دختر حیثی را به زنی گرفته است.»

پس اسحاق یعقوب را خوانده، او را برکت داد و به او گفت: «با هیچیک از این دختران کنعانی ازدواج نکن. بلکه فوراً به بین‌النهرین، به خانهٔ پدر بزرگت بتونیل برو و با

بود. پس یعقوب را برکت داده،²⁴ پرسید: «آیا تو واقعاً عیسو هستی؟»

یعقوب جواب داد: «بلی پدر.»

²⁵ اسحاق گفت: «پس غذا را نزد من بیاور تا بخورم و بعد تو را برکت بدهم.» یعقوب غذا را پیش او گذاشت و اسحاق آن را خورد و شرابی را هم که یعقوب برایش آورده بود، نوشید.²⁶ بعد گفت: «پسرم، نزدیک بیا و مرا ببوس.»²⁷ یعقوب جلو رفت و صورتش را بوسید. وقتی اسحاق لباسهای او را بوید به او برکت داده، گفت: «بوی پسرم چون رایحهٔ خوشبوی صحرايي است که خداوند آن را برکت داده است.»²⁸ خدا باران بر زمینت بباراند تا محصولت فراوان باشد و غله و شرابت افزوده گردد.²⁹ ملل بسیاری تو را بندگی کنند، بر برادرانت سروری کنی و همهٔ خویشانت تو را تعظیم نمایند. لعنت بر کسانی که تو را لعنت کنند و برکت بر آنانی که تو را برکت دهند.»

³⁰ پس از این که اسحاق یعقوب را برکت داد، یعقوب از اطاق خارج شد. بمحض خروج او، عیسو از شکار بازگشت.³¹ او نیز غذایی را که پدرش دوست می‌داشت، تهیه کرد و برایش آورد و گفت: «اینک غذایی را که دوست داری با گوشت شکار برایت پخته و آورده‌ام. برخیز؛ آن را بخور و مرا برکت بده.»

³² اسحاق گفت: «تو کیستی؟»

عیسو پاسخ داد: «من پسر ارشد تو عیسو هستم.»

³³ اسحاق در حالی که از شدت ناراحتی می‌لرزید گفت: «پس شخصی که قبل از تو برای من غذا آورد و من آن را خورده، او را برکت دادم چه کسی بود؟ هر که بود برکت را از آن خود کرد.»

³⁴ عیسو وقتی سخنان پدرش را شنید، فریادی تلخ و بلند بر آورد و گفت: «پدر، مرا برکت بده! منم! می‌کنم مرا نیز برکت بده!»

³⁵ اسحاق جواب داد: «برادرت به اینجا آمده، مرا فریب داد و برکت تو را گرفت.»

³⁶ عیسو گفت: «بی‌دلیل نیست که او را یعقوب*

* یعقوب یعنی «حیله‌گر».

تو وعده داده‌ام به جا نیاورم تو را رها نخواهم کرد.»
 17 و 16 سپس یعقوب از خواب بیدار شد و با ترس گفت: «خداوند در این مکان حضور دارد و من نمی‌دانستم! این چه جای ترسناکی است! این است خانه خدا و این است دروازه آسمان!»
 18 پس یعقوب صبح زود برخاست و سنگی را که زیر سر نهاده بود، چون ستونی بر پا داشت و بر آن روغن زیتون ریخت. 19 او آن مکان را بیتنیل (یعنی «خانه خدا») نامید. (نام این شهر قبلاً لوز بود).
 20 آنگاه یعقوب نذر کرده به خداوند گفت: «اگر تو در این سفر با من باشی و مرا محافظت نمایی و خوراک و پوشاک به من بدهی، 21 و مرا سلامت به خانه پدرم بازگردانی، آنگاه تو، خدای من خواهی بود؛ 22 و این ستون که بعنوان یاد بود بر پا کردم، مکانی خواهد بود برای عبادت تو و ده یک هر چه را که به من بدهی به تو باز خواهم داد.»

یعقوب به فدآن ارام می‌رسد

یعقوب به سفر خود ادامه داد تا به دیار مشرق رسید. 29 در صحرا چاهی دید که سه گله گوسفند کنار آن خوابیده‌اند، زیرا از آن چاه، گله‌ها را آب می‌دادند. اما سنگی بزرگ بر دهانه چاه قرار داشت. 3 (رسم بر این بود که وقتی همه گله‌ها جمع می‌شدند، آن سنگ را از سر چاه برمی‌داشتند و پس از سیراب کردن گله‌ها، دوباره سنگ را بر سرچاه می‌غلطانیدند.) 4 یعقوب نزد چوپانان رفت و از آنها پرسید که از کجا هستند. آنها گفتند که از حران هستند. 5 به ایشان گفت: «آیا لابان پسر ناحور را می‌شناسید؟»
 گفتند: «بلی، او را می‌شناسیم.»
 6 یعقوب پرسید: «حال او خوب است؟»
 گفتند: «بلی، حالش خوب است. آن هم دختر اوست که با گله‌اش می‌آید.»
 7 یعقوب گفت: «هنوز تا غروب خیلی مانده است. چرا به گوسفندها آب نمی‌دهید تا دوباره بروند و بچرند؟»

یکی از دختران دایی خود لابان ازدواج کن. 3 خدای قادر مطلق تو را برکت دهد و به تو فرزندان بسیار ببخشد تا از نسل تو قبایل زیادی به وجود آیند! 4 او برکتی را که به ابراهیم وعده داد، به تو و نسل تو دهد تا صاحب این سرزمینی که خدا آن را به ابراهیم بخشیده و اکنون در آن غریب هستیم بشوی.»
 5 پس اسحاق یعقوب را روانه نمود و او به بین‌النهرین، نزد دایی خود لابان، پسر بتوئیل ارامی رفت.
 6 و 7 عیسو فهمید که پدرش از دختران کنعانی بیزار است، و یعقوب را شدیداً از گرفتن زن کنعانی برحذر داشته و پس از برکت دادن او، وی را به بین‌النهرین فرستاده است تا از آنجا زنی برای خود بگیرد و یعقوب هم از پدر و مادر خود اطاعت کرده به بین‌النهرین رفته است. 9 پس عیسو هم نزد خاندان عمویش اسماعیل که پسر ابراهیم بود رفت و علاوه بر زنتی که داشت، محلت، دختر اسماعیل، خواهر ناپیوت را نیز به زنی گرفت.

خواب یعقوب در بیتنیل

10 پس یعقوب بزشوع را به قصد حران ترک نمود. 11 همان روز پس از غروب آفتاب، به مکانی رسید و خواست شب را در آنجا به سر برد. او سنگی برداشت و زیر سر خود نهاده، همانجا خوابید. 12 در خواب نردبانی را دید که پایه آن بر زمین و سرش به آسمان می‌رسد و فرشتگان خدا از آن بالا و پایین می‌روند. 13 و خداوند بر بالای نردبان ایستاده است. سپس خداوند گفت: «من خداوند، خدای ابراهیم و خدای پدربت اسحاق هستم. زمینی که روی آن خوابیده‌ای از آن توست. من آن را به تو و نسل تو می‌بخشم. 14 فرزندان تو چون غبار، بی‌شمار خواهند شد! از مشرق تا مغرب، و از شمال تا جنوب را خواهند پوشانید. تمامی مردم زمین توسط تو و نسل تو برکت خواهند یافت. 15 هر جا که بروی من با تو خواهم بود و از تو حمایت نموده، دوباره تو را سلامت به این سرزمین باز خواهم آورد. تا آنچه به

²²لابان همه مردم آنجا را دعوت کرده، ضیافتی بر پا نمود. ²³وقتی هوا تاریک شد، لابان دختر خود لیه را به حجله فرستاد و یعقوب با وی همبستر شد. ²⁴(لابان کنیزی به نام زلفه به لیه داد تا او را خدمت کند). ²⁵اما صبح روز بعد، یعقوب بجای راحیل، لیه را در حجله خود یافت. پس رفته، به لابان گفت: «این چه کاری بود که با من کردی؟ من هفت سال برای تو کار کردم تا راحیل را به من بدهی. چرا مرا فریب دادی؟»

²⁶لابان جواب داد: «رسم ما بر این نیست که دختر کوچکتر را زودتر از دختر بزرگتر شوهر بدهیم. ²⁷صبر کن تا هفته عروسی لیه بگذرد، بعد راحیل را نیز به زنی بگیر، مشروط بر اینکه قول بدهی هفت سال دیگر برایم کار کنی.»

²⁸یعقوب قبول کرد و لابان پس از پایان هفته عروسی لیه، دختر کوچک خود راحیل را هم به یعقوب داد. ²⁹(لابان کنیزی به نام بلهه به راحیل داد تا او را خدمت کند). ³⁰یعقوب با راحیل نیز همبستر شد و او را بیشتر از لیه دوست می‌داشت و بخاطر او هفت سال دیگر برای لابان کار کرد.

فرزندان یعقوب

³¹وقتی خداوند دید که یعقوب لیه را دوست ندارد، لیه را مورد لطف خود قرار داد و او بچمدار شد، ولی راحیل نازا ماند. ³²آنگاه لیه حامله شد و پسری زایید. او گفت: «خداوند مصیبت مرا دیده است و بعد از این شوهرم مرا دوست خواهد داشت.» پس او را رثوبین (یعنی «خداوند مصیبت مرا دیده است») نام نهاد. ³³او بار دیگر حامله شده، پسری زایید و گفت: «خداوند شنید که من مورد بی‌مهری قرار گرفته‌ام و پسر دیگری به من داد.» پس او را شمعون (یعنی «خداوند شنید») نامید. ³⁴لیه باز هم حامله شد و پسری زایید و گفت: «اینک مطمئناً شوهرم به من دل بسته خواهد شد، زیرا این سومین پسری است که برایش زاییده‌ام.» پس او را لآوی (یعنی «دل‌بستگی») نامید. ³⁵بار دیگر او حامله شد و پسری زایید و گفت: «این بار خداوند را ستایش

⁸جواب دادند: «تا همه گله‌ها سر چاه نیابند ما نمی‌توانیم سنگ را برداریم و گله‌هایمان را سیراب کنیم.»

⁹در حالی که این گفتگو ادامه داشت، راحیل با گله پدرش سر رسید، زیرا او نیز چوپان بود. ¹⁰وقتی یعقوب دختر دایی خود، راحیل را دید که با گله لابان می‌آید، سنگ را از سر چاه برداشت و گله او را سیراب نمود. ¹¹سپس یعقوب، راحیل را بوسیده، شروع به گریستن نمود! ¹²یعقوب خود را معرفی کرد و گفت که خویشاوند پدرش و پسر ربکاست. راحیل بمحض شنیدن سخنان او، دوان دوان به منزل شتافت و پدرش را باخبر کرد. ¹³چون لابان خبر آمدن خواهرزاده خود یعقوب را شنید به استقبالش شتافت و او را درآغوش گرفته، بوسید و به خانه خود آورد. آنگاه یعقوب داستان خود را برای او شرح داد. ¹⁴لابان به او گفت: «تو از گوشت و استخوان من هستی!»

یعقوب، لیه و راحیل را به زنی می‌گیرد

یک ماه بعد از آمدن یعقوب، ¹⁵لابان به او گفت: «تو نباید بدلیل اینکه خویشاوند من هستی برای من مجانی کار کنی. بگو چقدر مزد به تو بدهم؟» ¹⁶لابان دو دختر داشت که نام دختر بزرگ لیه و نام دختر کوچک راحیل بود. ¹⁷لیه چشمانی ضعیف داشت، اما راحیل زیبا و خوش اندام بود. ¹⁸یعقوب عاشق راحیل شده بود. پس به لابان گفت: «اگر راحیل، دختر کوچکت را به همسری به من بدهی، هفت سال برای تو کار می‌کنم.»

¹⁹لابان جواب داد: «قبول می‌کنم. ترجیح می‌دهم دخترم را به تو که از بستگانم هستی بدهم تا به یک بیگانه.»

²⁰یعقوب برای ازدواج با راحیل هفت سال برای لابان کار کرد، ولی بقدری راحیل را دوست می‌داشت که این سالها در نظرش چند روز آمد. ²¹آنگاه یعقوب به لابان گفت: «مدت قرارداد ما تمام شده و موقع آن رسیده است که راحیل را به زنی بگیرم.»

راحیل گفت: «اگر مهرگیاہ پسر ت را به من بدهی، من هم اجازه می‌دهم امشب با یعقوب بخوابی.»
 16 آن روز عصر که یعقوب از صحرا بر می‌گشت، لیه به استقبال وی شتافت و گفت: «امشب باید با من بخوابی، زیرا تو را در مقابل مهرگیاہی که پسر من یافته است، اجیر کرده‌ام!» پس یعقوب آن شب با وی همبستر شد. 17 خدا دعاتی وی را اجابت فرمود و او حامله شده، پنجمین پسر خود را زایید. 18 لیه گفت: «چون کنیز خود را به شوهرم دادم، خدا به من پاداش داده است.» پس او را یساکار (یعنی «پاداش») نامید. 19 او بار دیگر حامله شده، ششمین پسر را برای یعقوب زایید، 20 و گفت: «خدا به من هدیه ای نیکو داده است. از این پس شوهرم مرا احترام خواهد کرد، زیرا برایش شش پسر زاییده‌ام.» پس او را زبولون (یعنی «احترام») نامید. 21 متنی پس از آن دختری زایید و او را دینه نامید.
 22 سپس خدا راحیل را به یاد آورد و دعای وی را اجابت نموده، فرزندی به او بخشید. 23 او حامله شده، پسری زایید و گفت: «خدا این ننگ را از من برداشته است.» 24 سپس افزود: «ای کاش خداوند پسر دیگری به من بدهد!» پس او را یوسف* نامید.

معامله یعقوب با لابان

25 بعد از آن که راحیل یوسف را زایید، یعقوب به لابان گفت: «قصد دارم به وطن خویش بازگردم. 26 اجازه بده زنان و فرزندانم را برداشته با خود ببرم، چون می‌دانی با خدمتی که به تو کرده‌ام بهای آنها را تمام و کمال به تو پرداخته‌ام.» 27 لابان به وی گفت: «خواهش می‌کنم مرا ترک نکن، زیرا از روی قال فهمیدم که خداوند بخاطر تو مرا برکت داده است. 28 هر چقدر مزد بخوای به تو خواهم داد.»
 29 یعقوب جواب داد: «خوب می‌دانی که طی سالیان گذشته با چه وفاداری به تو خدمت نموده‌ام و چگونه از گله‌هایت مواظبت کرده‌ام. 30 قبل از اینکه پیش تو بیایم، گله و رمه چندان نادانستی و اکنون اموال

خواهم نمود.» و او را یهودا (یعنی «ستایش») نامید. آنگاه لیه از زاییدن باز ایستاد.

30 راحیل چون دانست که ناز است، به خواهر خود حسد برد. او به یعقوب گفت: «به من فرزندی بده، اگر نه خواهم مرد!»
 2 یعقوب خشمگین شد و گفت: «مگر من خدا هستم که به تو فرزند بدهم؟ اوست که تو را نازا گردانیده است.»

3 راحیل به او گفت: «با کنیزم بلهه همبستر شو و فرزندان او از آن من خواهند بود.» 4 پس بلهه را به همسری به یعقوب داد و او با وی همبستر شد. 5 بلهه حامله شد و پسری برای یعقوب زایید. 6 راحیل گفت: «خدا دعایم را شنید و به دادم رسید و اینک پسری به من بخشیده است.» پس او را دان (یعنی «دادرسی») نامید. 7 بلهه کنیز راحیل، باز آستن شد و دومین پسر را برای یعقوب زایید. 8 راحیل گفت: «من با خواهر خود مبارزه کردم و بر او پیروز شدم.» پس او را نفتالی (یعنی «مبارزه») نامید.

9 وقتی لیه دید که دیگر حامله نمی‌شود، کنیز خود زلفه را به یعقوب به زنی داد. 10 زلفه برای یعقوب پسری زایید. 11 لیه گفت: «خوشبختی به من روی آورده است.» پس او را جاد (یعنی «خوشبختی») نامید. 12 سپس زلفه دومین پسر را برای یعقوب زایید. 13 لیه گفت: «چقدر خوشحال هستم! اینک زنان مرا زنی خوشحال خواهند دانست.» پس او را اشیر (یعنی «خوشحالی») نامید.

14 روزی هنگام درو گندم، رئوبین مقداری مهرگیاہ که در کشتزاری روییده بود، یافت و آن را برای مادرش لیه آورد. راحیل از لیه خواهش نمود که مقداری از آن را به وی بدهد. 15 اما لیه به او جواب داد: «کافی نیست که شوهرم را از دستم ربودی، حالا می‌خواهی مهرگیاہ* پسرم را هم از من بگیری؟»

* در آن زمان عقیده بر این بود که خوردن این گیاہ به حامله شدن زنان نازا کمک می‌کند.

** «یوسف» یعنی «او اضافه کند».

یعقوب از نزد لابان می‌گریزد

روزی یعقوب شنید که پسران لابان می‌گفتند: «یعقوب همهٔ دارایی پدر ما را گرفته و از اموال پدر ماست که این چنین ثروتمند شده است.»³¹ یعقوب بزودی دریافت که رفتار لابان با وی مثل سابق دوستانه نیست.³ در این موقع خداوند به یعقوب فرمود: «به سرزمین پدرانت و نزد خویشاوندانت باز گرد و من با تو خواهم بود.»

پس یعقوب، برای راحیل و لیه بیغام فرستاد که به صحرا، جایی که گله او هست، بیایند تا با آنها صحبت کند. یعقوب به آنها گفت: «من متوجه شده‌ام که رفتار پدر شما با من مثل سابق دوستانه نیست، ولی خدای پدرم مرا ترک نکرده است. شما می‌دانید با چه کوشش طاقت فرسایی برای پدرتان خدمت کرده‌ام،⁷ اما او بارها حق مرا پایمال کرده و مرا فریب داده است. ولی خدا نگاهت است و به من ضرری برساند؛⁸ زیرا هر وقت پدرتان می‌گفت: "حیوانات خالدار از آن تو باشند،" تمامی گله بره‌های خالدار می‌آوردند و موقعی که از این فکر منصرف می‌شد و می‌گفت: "تمام خالدارها مال تو باشند،" آنگاه تمام گله بره‌های خالدار می‌آوردند! ⁹ بدین طریق خدا اموال پدر شما را گرفته و به من داده است.

¹⁰ «هنگامی که فصل جفتگیری گله فرا رسید، در خواب دیدم قوچهایی که با میشها جفتگیری می‌کردند خالدار، خالدار و ابلق بودند. ¹¹ آنگاه در خواب فرشتهٔ خدا مرا ندا داده گفت: "ببین، تمام قوچهایی که با میشها جفتگیری می‌کنند خالدار، خالدار و ابلق هستند، زیرا از آنچه که لابان به تو کرده است آگاه هستم. ¹³ من همان خدایی هستم که در بیت‌ئیل به تو ظاهر شدم، جایی که ستونی از سنگ بر پا نموده بر آن روغن ریختی و نذر کردی که مرا پیروی کنی. اکنون این دیار را ترک کن و به وطن خود بازگرد."»

¹⁴ راحیل و لیه در جواب یعقوب گفتند: «در هر حال چیزی از ثروت پدرمان به ما نخواهد رسید،¹⁵ زیرا

بی‌نهایت زیاد شده است. خداوند بخاطر من از هر نظر به تو برکت داده است. اما من الان باید به فکر خانوادهٔ خود باشم و برای آنها تدارک ببینم.»³² لابان بار دیگر پرسید: «چقدر مزد می‌خواهی؟» یعقوب پاسخ داد: «اگر اجازه بدهی امروز به میان گله‌های تو بروم و تمام گوسفندان ابلق و خالدار و تمام بره‌های سیاه رنگ و همهٔ بزهای ابلق و خالدار را بجای اجرت برای خود جدا کنم، حاضریم بار دیگر برای تو کار کنم. ³³ از آن به بعد، اگر حتی یک بز یا گوسفند سفید در میان گلهٔ من یافتی، بدان که من آن را از تو زدیده‌ام.»

³⁴ لابان گفت: «آنچه را که گفتی قبول می‌کنم.»³⁵ پس همان روز لابان به صحرا رفته، تمام بزهای نری که خالدار و خالدار بودند و بزهای ماده‌ای که ابلق و خالدار بودند و تمامی بره‌های سیاه رنگ را جدا کرد و به پسران یعقوب سپرد. سپس آنها را به فاصلهٔ سه روز راه از یعقوب دور کرد. خود یعقوب در آنجا ماند تا بقیهٔ گلهٔ لابان را بچراند. ³⁷ آنگاه یعقوب شاخه‌های سبز و تازهٔ درختان بید و بادام و چنار را کند و خط‌های سفیدی بر روی آنها تراشید. ³⁸ این قوچه‌ها را در کنار آبشخور قرار داد تا وقتی که گله‌ها برای خوردن آب می‌آیند، آنها را ببینند. وقتی گله‌ها می‌خواستند جفتگیری کنند و برای آب خوردن می‌آمدند، ³⁹ جلو قوچه‌ها با یکدیگر جفتگیری می‌کردند و بره‌هایی می‌آوردند که خالدار، خالدار و ابلق بودند. ⁴⁰ یعقوب، این بره‌ها را از گلهٔ لابان جدا می‌کرد و به گلهٔ خود می‌افزود. به این ترتیب او با استفاده از گلهٔ لابان، گلهٔ خودش را بزرگ می‌کرد. ⁴¹ در ضمن هرگاه حیوانات مادهٔ قوی می‌خواستند جفتگیری کنند، یعقوب قوچه‌ها را در آبشخور جلو آنها قرار می‌داد تا کنار آنها جفتگیری کنند. ⁴² ولی اگر حیوانات ضعیف بودند، قوچه‌ها را در آنجا نمی‌گذاشت. بنابراین حیوانات ضعیف از آن لابان و حیوانات قوی از آن یعقوب می‌شدند. ⁴³ بدین ترتیب یعقوب بسیار ثروتمند شد و صاحب کنیزان و غلامان، گله‌های بزرگ، شترها و الاغهای زیادی گردید.

³¹ یعقوب در جواب وی گفت: «علت فرار پنهانی من این بود که می‌ترسیدم بزور دختر هایت را از من پس بگیري. ³² اما در مورد بُت‌های، هر که از ما آنها را دزدیده باشد، گشته شود. اگر از مال خودت چیزی در اینجا پیدا کردی، در حضور این مردان قسم می‌خورم آن را بدون چون و چرا به تو پس بدهم.» (یعقوب نمی‌دانست که راحیل بُت‌ها را با خود آورده است.)

³³ لایان به جستجو پرداخت. اول خیمهٔ یعقوب، بعد خیمهٔ لیه و سپس خیمهٔ کنیزان یعقوب را جستجو کرد، ولی بُت‌ها را نیافت. سرانجام به خیمهٔ راحیل رفت. ³⁴ راحیل که بُت‌ها را دزدیده بود، آنها را زیر جهاز شتر پنهان نموده، روی آن نشسته بود! پس با این که لایان با دقت داخل خیمه را جستجو کرد چیزی پیدا نکرد. ³⁵ راحیل به پدرش گفت: «پدر، از این که نمی‌توانم در حضور تو بایستم مرا ببخش، چون عادت زنان بر من است.»

³⁶ یعقوب دیگر طاقت نیاورد و با عصبانیت به لایان گفت: «چه جرمی مرتکب شده‌ام که مرا این چنین تعقیب کردی؟ ³⁷ حال که تمام اموال را تقطیع کردی، چه چیزی یافتی؟ اگر از مال خود چیزی یافته‌ای آن را پیش همهٔ مردان خودت و مردان من بیاور تا آنها ببینند و قضاوت کنند که از آن کیست! ³⁸ در این بیست سال که نزد تو بوده‌ام و از گلهٔ تو مراقبت نموده‌ام، حتی یکی از بچه‌های حیواناتت تلف نشد و هرگز یکی از آنها را نخوردم. ³⁹ اگر حیوان درنده‌ای به یکی از آنها حمله می‌کرد و آن را می‌کشت، حتی بدون این که به تو بگویم، تارانش را می‌دادم. اگر گوسفندی از گله در روز یا در شب ربه‌ده می‌شد، مرا مجبور می‌کردی پولش را بدهم. ⁴⁰ در گرمای سوزان روز و سرمای شدید شب، بدون این که خواب به چشماتم راه دهم، برای تو کار کردم. ⁴¹ آری، بیست سال تمام برای تو زحمت کشیدم، چهارده سال بخاطر دو دخترت و شش سال برای به دست آوردن این گله‌ای که دارم! تو بارها حق مرا پایمال کردی. ⁴² اگر رحمت خدای جدم ابراهیم و هیبت خدای پدرم اسحاق با من نمی‌بود،

او با ما مثل بیگانه رفتار کرده است. او ما را فروخته و پولی را که از این بابت دریافت داشته، تماماً تصاحب کرده است. ¹⁶ تروتی که خدا از اموال پدرمان به تو داده است، به ما و فرزندانمان تعلق دارد. پس آنچه خدا به تو فرموده است انجام بده.» ¹⁷⁻²¹ روزی هنگامی که لایان برای چیدن پشم گلهٔ خود بیرون رفته بود، یعقوب بدون اینکه او را از قصد خود آگاه سازد، زنان و فرزندان خود را بر شترها سوار کرده، تمام گله‌ها و اموال خود را که در بین‌النهرین فراهم آورده بود برداشت تا نزد پدرش اسحاق به زمین کنعان برود. پس با آنچه که داشت گریخت. آنها از رود فرات عبور کردند و بسوی کوهستان جلعاد پیش رفتند. (در ضمن راحیل بُت‌های خاندان پدرش را دزدید و با خود برد.)

لایان یعقوب را تعقیب می‌کند

²² سه روز بعد، به لایان خبر دادند که یعقوب فرار کرده است. ²³ پس او چند نفر را با خود برداشت و با شتاب به تعقیب یعقوب پرداخت و پس از هفت روز در کوهستان جلعاد به او رسید. ²⁴ همان شب، خدا در خواب بر لایان ظاهر شد و فرمود: «مراقب باش حرفی به یعقوب نزن.» ²⁵ یعقوب در کوهستان جلعاد خیمه زده بود که لایان با افراشش به او رسید. او نیز در آنجا خیمه خود را بر پا کرد. ²⁶ لایان از یعقوب پرسید: «چرا مرا فریب دادی و دختران مرا مانند اسیران جنگی برداشتی و رفتی؟ ²⁷ چرا به من خبر ندادی تا جشنی برایتان بر پا کنم و با ساز و آواز شما را روانه سازم؟ ²⁸ لاقال می‌گذاشتی نوه‌هایم را بیوسم و با آنها خداحافظی کنم! کار احمقانه‌ای کردی! ²⁹ قدرت آن را دارم که به تو صدمه برسانم، ولی شب گذشته خدای پدرت بر من ظاهر شده، گفت: "مراقب باش حرفی به یعقوب نزن." ³⁰ از همهٔ اینها گذشته، تو که می‌خواستی بروی و اینقدر آرزو داشتی که به زادگاه خویش بازگردی، دیگر چرا بُت‌های مرا دزدیدی؟»

اکنون مرا تهدیدست روانه می‌کردی. ولی خدا مصیبت و زحمات مرا دیده و به همین سبب دیشب بر تو ظاهر شده است.»

⁴³لابان گفت: «زنان تو، دختران من و فرزندان تو، فرزندان من و گله‌ها و هر آنچه که داری از آن من است. پس امروز چگونه می‌توانم به دختران و نوه‌هایم ضرر برسانم؟⁴⁴ حال بیا با هم عهد ببندیم و از این پس طبق آن عمل کنیم.»

⁴⁵پس یعقوب سنگی برداشت و آن را بعنوان نشانه عهد، بصورت ستونی بر پا کرد⁴⁶ و به همراهان خود گفت که سنگها گرد آورند و آنها را بصورت توده‌ای برپا کنند. آنگاه یعقوب و لابان با هم در پای توده سنگها غذا خوردند.⁴⁷ آنها آن توده سنگها را «توده شهادت» نامیدند که به زبان لابان «یجرسهدوتا» و به زبان یعقوب «جلعید» خوانده می‌شد. لابان گفت: «اگر یکی از ما شرایط این عهد را رعایت نکند، این سنگها علیه او شهادت خواهد داد.»⁴⁹ همچنین آن توده سنگها را مصف (یعنی «برج دیده بانی») نام نهادند، چون لابان گفت: «وقتی که ما از یکدیگر دور هستیم، خداوند بر ما دیدهبانی کند.⁵⁰ اگر تو با دخترانم با خشونت رفتار کنی یا زنان دیگری بگیری، من نخواهم فهمید، ولی خدا آن را خواهد دید.»⁵¹ لابان افزود: «این توده و این ستون شاهد عهد ما خواهند بود. هیچ‌کدام از ما نباید به قصد حمله به دیگری از این توده بگذرد.⁵³ هرگاه یکی از ما این عهد را بشکند، خدای ابراهیم، خدای ناحور، و خدای پدر ایشان تارح، او را هلاک کند.»

سپس یعقوب به هیبت خدای پدرش اسحاق قسم یاد نمود که این عهد را نگهدارد.⁵⁴ آنگاه یعقوب در همان کوهستان برای خداوند قربانی کرد و همراهانش را به مهمانی دعوت نموده، با ایشان غذا خورد و همگی شب را در آنجا به سر بردند.⁵⁵ لابان صبح زود برخاسته، دختران و نوه‌هایش را بوسید و آنها را برکت داد و به خانه خویش مراجعت نمود.

32

یعقوب با خانواده‌اش به سفر خود ادامه داد. در بین راه فرشتگان خدا بر او ظاهر شدند. یعقوب وقتی آنها را دید، گفت: «این است لشکر خدا.» پس آنجا را محنایم* نامید.

⁴³آنگاه یعقوب، قاصدانی با این پیغام نزد برادر خود عیسو به ادم، واقع در سرزمین سعیر فرستاد: «بندهات یعقوب تا چندی قبل نزد دایی خود لابان سکونت داشتند.⁵ اکنون گاوها، الاغها، گوسفندها، غلامان و کنیزان فراوانی به دست آورده‌ام. این قاصدان را فرستاده‌ام تا تو را از آمدنم آگاه سازند. ای سرورم، امیدوارم مورد لطف تو قرار بگیرم.»

⁶قاصدان نزد یعقوب برگشته، به وی خبر دادند که برادرت عیسو با چهار صد نفر به استقبال تو می‌آید!⁷ یعقوب بی‌نهایت ترسان و مضطرب شد. او اعضاء خانواده خود را با گله‌ها و رمه‌ها و شترها به دو دسته تقسیم کرد⁸ تا اگر عیسو به یک دسته حمله کند، دسته دیگر بگریزد.

⁹سپس یعقوب چنین دعا کرد: «ای خدای جدم ابراهیم و خدای پدرم اسحاق، ای خداوندی که به من گفتی به وطن خود نزد خویشاوندانم برگردم و قول دادی که مرا برکت دهی،¹⁰ من لیاقت این همه لطف و محبتی که به من نموده‌ای ندارم. آن زمان که زادگاه خود را ترک کردم و از رود اردن گذشتم، چیزی جز یک چوبدستی همراه خود نداشتم، ولی اکنون مالک دو گروه هستم!¹¹ اکنون التماس می‌کنم مرا از دست برادرم عیسو رهایی دهی، چون از او می‌ترسم. از این می‌ترسم که مبدا این زنان و کودکان را هلاک کند.¹² بباد آور که تو قول داده‌ای که مرا برکت دهی و نسل مرا چون شنه‌ای ساحل دریا بی‌شمار گردانی.»

¹³و¹⁴و¹⁵یعقوب شب را آنجا به سر برد و دویست بز ماده، بیست بز، دویست میش، بیست قوچ، سی شتر شیرده با بچه‌هایشان، چهل گاو ماده، ده گاو نر،

* «حنایم» به معنی «دولشکر» است که منظور لشکر خدا و لشکر یعقوب می‌باشد.

بیست الاغ ماده و ده الاغ نر بعنوان پیشکش برای عیسو تدارک دید.
 16 او آنها را دسته دسته جدا کرده، به نوکراتش سپرد و گفت: «از هم فاصله بگیرید و جلوتر از من حرکت کنید.»¹⁷ به مردانی که دسته اول را می‌راندند گفت که موقع برخورد با عیسو اگر عیسو از ایشان بپرسد: «کجا می‌روید؟ برای چه کسی کار می‌کنید؟ و این حیوانات مال کیست؟»¹⁸ باید بگویند: «اینها متعلق به بندهات یعقوب می‌باشند و هدایایی است که برای سرور خود عیسو فرستاده است. خودش هم پشت سر ما می‌آید.»
 20,19 یعقوب همین دستورات را با همان پیغام به سایر دسته‌ها نیز داد. نقشه یعقوب این بود که خشم عیسو را قبل از این که با هم روبرو شوند، با هدایا فرونشاند تا وقتی یکدیگر را می‌بینند او را بپذیرد.
 21 پس او هدایا را جلوتر فرستاد اما خود، شب را در خیمه گاه به سر برد.

کشتی گرفتن یعقوب در فنی‌ئیل

22,23,24 شبانگاه یعقوب برخاست و دو همسر و کنیزان و یازده فرزند و تمام اموال خود را برداشته، به کنار رود اردن آمد و آنها را از گذرگاه بیوق به آنطرف رود فرستاد و خود در همانجا تنها ماند. سپس مردی به سراغ او آمده، تا سپیده صبح با او کشتی گرفت.²⁵ وقتی آن مرد دید که نمی‌تواند بر یعقوب غالب شود، بر بالای ران او ضربه‌ای زد و پای یعقوب صدمه دید.

26 سپس آن مرد گفت: «بگذار بروم، چون سپیده دمیده است.» اما یعقوب گفت: «تا مرا برکت ندهی نمی‌گذارم از اینجا بروی.»

27 آن مرد پرسید: «نام تو چیست؟»

جواب داد: «یعقوب.»

28 به او گفت: «پس از این نام تو دیگر یعقوب نخواهد بود، بلکه اسرائیل*، زیرا نزد خدا و مردم مقاوم بوده و پیروز شده‌ای.»

29 یعقوب از او پرسید: «نام تو چیست؟»

آن مرد گفت: «چرا نام مرا می‌پرسی؟» آنگاه یعقوب را در آنجا برکت داد.

30 یعقوب گفت: «در اینجا من خدا را روبرو دیده‌ام و با این وجود هنوز زنده هستم.» پس آن مکان را فنی‌ئیل (یعنی «چهره خدا») نامید.

31 یعقوب هنگام طلوع آفتاب به راه افتاد. او بخاطر صدمه‌ای که به ران او وارد شده بود، می‌لنگید.

32 (بنی‌اسرائیل تا به امروز ماهیچه عرق النساء** را که در ران است نمی‌خورند، زیرا این قسمت از ران یعقوب بود که در آن شب صدمه دید.)

یعقوب با عیسو روبرو می‌شود

33 آنگاه یعقوب از فاصله دور دید که عیسو با چهار صد نفر از افراد خود می‌آید.² او خانواده خود را در یک صف به سه دسته تقسیم کرد و آنها را پشت سر هم به راه انداخت. در دسته اول دو کنیز او و فرزندان، در دسته دوم لیه و فرزندان او و در دسته سوم راحیل و یوسف قرار داشتند.³ خود یعقوب نیز در پیشاپیش آنها حرکت می‌کرد. وقتی یعقوب به برادرش نزدیک شد، هفت مرتبه او را تعظیم کرد.⁴ عیسو دوان دوان به استقبال او شتافت و او را در آغوش کشیده، بوسید و هر دو گریستند.⁵ سپس عیسو نگاهی به زنان و کودکان انداخت و پرسید: «این همراهان تو کیستند؟»

یعقوب گفت: «فرزندان هستند که خدا به بندهات عطا فرموده است.»⁶ آنگاه کنیزان با فرزندان، جلوه آورده، عیسو را تعظیم کردند،⁷ بعد لیه و فرزندان او و آخر همه راحیل و یوسف پیش آمدند و او را تعظیم نمودند.

8 عیسو پرسید: «آن حیواناتی که در راه دیدم، برای چه بود؟» یعقوب گفت: «آنها را به تو پیشکش کردم تا مورد لطف تو قرار گیرم.»

** «عرق النساء» همان عصب سیاتیک است.

* «اسرائیل» یعنی «کسی که نزد خدا مقاوم است».

سخت عاشق دینه شد و سعی کرد با سخنان دلنشین توجه او را به خود جلب نماید.

⁴ شکیم موضوع را با پدر خویش در میان نهاد و از او خواش کرد که آن دختر را برایش به زنی بگیرد.

⁵ چیزی نگذشت که خبر به گوش یعقوب رسید، ولی چون پسرانش برای چرانیدن گله‌ها به صحرا رفته بودند، تا مراجعت آنها هیچ اقدامی نکرد. ⁶ حمور، پدر شکیم، نزد یعقوب رفت تا با او صحبت کند. ⁷ او وقتی به آنجا رسید که پسران یعقوب نیز از صحرا برگشته بودند. ایشان از شنیدن آنچه بر سر خواهرشان آمده بود شدت خشمگین بودند، زیرا این عمل زشت حیثیت آنها را پایمال کرده بود.

⁸ حمور به یعقوب گفت: «پسرم شکیم واقعاً عاشق دخترت می‌باشد. خواهش می‌کنم وی را به زنی به او بدهید. ⁹ علاوه بر این شما می‌توانید همین‌جا در بین ما زندگی کنید و بگذارید دختران شما با پسران ما ازدواج کنند و ما هم دختران خود را به همسری به پسران شما خواهیم داد. ملک من وسیع است، پس هر جا که مایل هستید ساکن شوید و کار کنید و صاحب املاک شوید.»

¹¹ ¹² آنگاه شکیم به پدر و برادران دینه گفت: «خواهش می‌کنم در حق من این لطف را بکنید و اجازه دهید دینه را به زنی بگیرم. هر چقدر مهریه و پیشکش بخواهید به شما خواهم داد.»

¹³ برادران دینه بخاطر این که شکیم خواهرشان را رسوا کرده بود، به نیرنگ به شکیم و پدرش گفتند: ¹⁴ «ما نمی‌توانیم خواهر خود را به یک خخته نشده بدهیم. این مایهٔ رسوایی ما خواهد شد. ¹⁵ ولی به یک شرط حاضریم این کار را بکنیم، و آن شرط این است که همهٔ مردان و پسران شما خخته شوند. ¹⁶ آنگاه دختران خود را به شما خواهیم داد و دختران شما را برای خود خواهیم گرفت و در بین شما ساکن شده، یک قوم خواهیم بود. ¹⁷ اگر این شرط را نپذیرید و خخته نشوید، دخترمان را برداشته از اینجا خواهیم رفت.»

¹⁸ ¹⁹ حمور و شکیم شرط آنها را پذیرفتند و شکیم در انجام این کار درنگ ننمود، زیرا عاشق دینه بود.

⁹ عیسو گفت: «برادر، من خود گله و رمه بسیار دارم. آنها را برای خودت نگاهدار.» ¹⁰ یعقوب پاسخ داد: «اگر واقعاً مورد لطف تو واقع شده‌ام، التماس دارم هدیهٔ مرا قبول کنی. دیدن روی تو برای من مانند دیدن روی خدا بود! حال که تو با مهربانی مرا پذیرفتی، ¹¹ پس هدایایی را که به تو پیشکش کرده‌ام قبول فرما. خدا نسبت به من بسیار بخشنده بوده و تمام احتیاجاتم را رفع کرده است.» یعقوب آنقدر اصرار کرد تا عیسو آنها را بپذیرفت.

¹² عیسو گفت: «آماده شو تا برویم. من و افرادم تو را همراهی خواهیم کرد.»

¹³ یعقوب گفت: «چنانکه می‌بینی بعضی از بچه‌ها کوچکند و رمه‌ها و گله‌ها نوزادانی دارند که اگر آنها را سرعت برانیم همگی تلف خواهند شد. ¹⁴ پس شما جلو بروید و ما هم همراه بچه‌ها و گله‌ها هسته می‌آیم و در سعیر به شما ملحق می‌شویم.»

¹⁵ عیسو گفت: «لااقل بگذار چند نفر از افرادم همراه تو باشند.»

یعقوب پاسخ داد: «لزومی ندارد، ما خودمان می‌آیم. از لطف سرورم سپاسگزارم.»

¹⁶ عیسو همان روز راه خود را پیش گرفته، به سعیر مراجعت نمود، ¹⁷ اما یعقوب با خانواده‌اش به سوکوت رفت و در آنجا برای خود خیمه و برای گله‌ها و رمه‌هایش سایبانها درست کرد. به همین دلیل آن مکان را سوکوت (یعنی «سایبانها») نامیده‌اند. ¹⁸ سپس از آنجا بسلامتی به شکیم واقع در کنعان کوچ کردند و خارج از شهر خیمه زدند. ¹⁹ او زمینی را که در آن خیمه زده بود از خانوادهٔ حمور، پدر شکیم به صد پاره نقره خرید. ²⁰ در آنجا یعقوب قربانگاهی ساخت و آن را ایل الوهی اسرائیل (یعنی «قربانگاه خدای اسرائیل») نامید.

رسوایی دینه

34 روزی دینه، دختر یعقوب ولیه، برای دیدن دخترانی که در همسایگی آنها سکونت داشتند رفت. ² وقتی شکیم پسر حمور، پادشاه حوی، دینه را دید او را گرفته، به وی تجاوز نمود. ³ شکیم

بسیار و آن خدایی را که وقتی از دست برادرت عیسو می‌گریختی بر تو ظاهر شد، عبادت نما.»
 2 انگاه یعقوب به تمامی اهل خانه خود دستور داد که بُتهایی را که با خود آورده بودند، دور ببندازند و غسل بگیرند و لباسهایشان را عوض کنند. 3 او به ایشان گفت: «به بیتئیل می‌رویم و من در آنجا برای خدایی که به هنگام سختی، دعاها را اجابت فرمود و هر جا می‌رفتم با من بود، قربانگامی خواهم ساخت.»

4 پس همگی، بُتهای خود و گوشواره‌هایی را که در گوش داشتند به یعقوب دادند و او آنها را زیر درخت بلوطی در شکیم دفن کرد. 5 سپس آنها بار دیگر کوچ کردند. و ترس خدا بر تمامی شهرهایی که یعقوب از آنها عبور می‌کرد قرار گرفت تا به وی حمله نکنند. 6 سرانجام به لوز که همان بیتئیل باشد، واقع در سرزمین کنعان رسیدند. 7 یعقوب در آنجا قربانگامی بنا کرد و آن را قربانگاه «خدای بیتئیل» نامید (چون هنگام فرار از دست عیسو، در بیتئیل بود که خدا بر او ظاهر شد.)

8 چند روز پس از آن، دیوره دایه پیر ربکا مُرد و او را زیر درخت بلوطی در دره پایین بیتئیل به خاک سپردند. از آن پس، درخت مذکور را «بلوط گریه» نامیدند.

9 پس از آن که یعقوب از بین‌النهرین وارد بیتئیل شد، خدا بار دیگر بر وی ظاهر شد و او را برکت داد 10 و به او فرمود: «بعد از این دیگر نام تو یعقوب خوانده نشود، بلکه نام تو اسرائیل* خواهد بود. 11 من هستم خدای قادر مطلق. بارور و زیاد شو! ملل زیاد و پادشاهان بسیار از نسل تو پدید خواهند آمد. 12 سرزمینی را که به ابراهیم و اسحاق دادم، به تو و به نسل تو نیز خواهم داد.» 13 سپس خدا از نزد او به آسمان صعود کرد.

14 پس از آن، یعقوب در همانجایی که خدا بر او ظاهر شده بود، ستونی از سنگ بنا کرد و هدیه نوشیدنی برای خداوند بر آن ریخت و آن را با

مردم شهر برای شکیم احترام زیادی قایل بودند و از سخنان او پیروی می‌کردند. 20 پس او و پدرش به دروازه شهر رفتند و به اهالی آنجا گفتند: 21 «این مردم، دوستان ما هستند. اجازه دهید در میان ما ساکن شده، به کسب و کار خود مشغول شوند. زمین وسیع است و جای کافی برای آنها وجود دارد و ما و آنها می‌توانیم با هم وصلت کنیم. 22 اما آنها فقط به این شرط حاضرند در اینجا بمانند و با ما یک قوم شوند که همه مردان و پسران ما مانند ایشان ختنه گردند. 23 اگر چنین کنیم، اموال و گله‌ها و آنچه که دارند از آن ما خواهد شد. بیایید با این شرط موافقت کنیم تا آنها در اینجا با ما زندگی کنند.»

24 اهالی شهر پیشنهاد شکیم و پدرش را پذیرفتند و ختنه شدند. 25 ولی سه روز بعد، در حالی که هنوز درد داشتند، شمعون و لاوی، برادران دینه، شمشیرهای خود را برداشته، بدون روبرو شدن با کوچکترین مقاومتی وارد شهر شدند و تمام مردان را از دم شمشیر گذرانیدند. 26 آنها حمور و شکیم را کشتند و دینه را از خانه شکیم برداشته، با خود بردند. 27 سپس پسران یعقوب رفتند و تمام شهر را غارت کردند، زیرا خواهرشان در آنجا رسوا شده بود. 28 ایشان گله‌ها و رمه‌ها و الاغها و هر چه را که بدستشان رسید، چه در شهر و چه در صحرا، 29 با زنان و اطفال و تمامی اموالی که در خانه‌ها بود غارت کردند و با خود بردند.

30 یعقوب به شمعون و لاوی گفت: «شما مرا به درسر انداخته‌اید و حال کنعانیها و فرزینها و تمامی ساکنان این مرزوبوم دشمن من خواهند شد. عده‌ما در برابر آنها ناچیز است؛ اگر آنها بر سر ما بریزند، ما را نابود خواهند کرد.»

31 آنها در جواب پدر خود گفتند: «آیا او می‌بایست با خواهر ما مانند یک فاحشه رفتار می‌کرد؟»

یعقوب به بیتئیل بر می‌گردد

خدا به یعقوب فرمود: «حال برخیز و به بیتئیل برو. در آنجا ساکن شو و قربانگامی

* برای معنی کلمات «یعقوب» و «اسرائیل» نگاه کنید به 25: 26 و 32: 28.

نسل عیسی

(اتواریخ 1: 34-42)

اسامی زنان و فرزندان عیسی که او را

36

دوم نیز می‌گفتند از این قرار است:

³²عیسی با سه دختر کنعانی ازدواج کرد: عاده (دختر

ایلون حیثی)، اهوولیامه (دختر عنا، نوه صبعون حوی)

و بسمه (دختر اسماعیل و خواهر نبایوت).

⁴عاده، الیفاز را برای عیسی زایید و بسمه روئیل

را. ⁵اهولیامه، یعوش و یعلام و قورح را زایید.

همهٔ پسران عیسی در سرزمین کنعان متولد شدند.

⁶عیسی، زنان و پسران و دختران و همهٔ اهل

بیت و تمامی حیوانات و دارایی خود را که در

سرزمین کنعان به دست آورده بود، برداشت و از

نزد برادرش یعقوب به کوه سعیر رفت، زیرا هر دو

گله‌ها و رمه‌های فراوان داشتند و زمین آنقدر بزرگ

نیود که در یکجا باهم زندگی کنند.

⁹اسامی ادومی‌ها یعنی نوادگان عیسی، که از زنان

او عاده و بسمه در کوهستان سعیر متولد شدند، از

این قرار است:

فرزندان الیفاز پسر عاده: تیمان، اومار، صفوا،

جعتم، قناز و عمالیق (که مادرش تمناع کنیز الیفاز

بود). ¹³عیسی نوه‌های دیگری هم داشت که فرزندان

روئیل پسر بسمه بودند؛ اسامی آنها از این قرار

است: نحت، زارح، شمه و مزه.

¹⁴اهولیامه، زن عیسی (دختر عنا و نوهٔ صبعون)

سه پسر برای عیسی زایید به نامهای یعوش، یعلام و

قورح.

¹⁵نوه‌های عیسی سران این قبایل شدند: تیمان،

اومار، صفوا، قناز، قورح، جعتم و عمالیق. قبایل

نامبرده فرزندان الیفاز پسر ارشد عیسی و همسرش

عاده بودند.

¹⁷سران این قبایل فرزندان روئیل پسر عیسی از

همسرش بسمه بودند: نحت، زارح، شمه و مزه.

¹⁸سران این قبایل پسران عیسی از همسرش

اهولیامه بودند: یعوش، یعلام و قورح.

²⁰قبایلی که از نسل سعیر حوری، یکی از

خانواده‌های ساکن سرزمین سعیر، به وجود آمدند

روغن زیتون تذهین کرد. ¹⁵یعقوب آن محل را

بیت‌ئیل (یعنی «خانه خدا») نامید، زیرا خدا در آنجا

با وی سخن گفته بود.

مرگ راحیل و اسحاق

¹⁶سپس او و خانواده‌اش بیت‌ئیل را ترک گفتند و

بسوی افرات رهسپار شدند. اما هنوز به افرات

نرسیده بودند که درد زایمان راحیل شروع شد. ¹⁷در

حالی که راحیل با سختی وضع حمل می‌نمود،

قابل‌اش گفت: «نترس، چون این بار نیز پسر

زاییده‌ای.» ¹⁸ولی راحیل در حال مرگ بود. او در

حین جان سپردن، پسرش را بن اونی (یعنی «پسر

غم من») نام نهاد، ولی بعد پدرش او را بنیامین

(یعنی «پسر دست راست من») نامید.

¹⁹پس راحیل وفات یافت و او را در نزدیکی راه

افرات که بیت‌لحم هم نامیده می‌شد، دفن کردند.

²⁰یعقوب روی قبرش ستونی از سنگ بنا کرد که تا

به امروز باقی است.

²¹آنگاه اسرائیل از آنجا کوچ کرد و در آن طرف

برج عیدر خیمه زد. ²²در همینجا بود که رؤبیین با

بلهه کنیز پدرش همبستر شد و اسرائیل از این

جریان آگاهی یافت.

²³یعقوب دوازده پسر داشت که اسامی آنها از این

قرار است:

پسران لیه: رؤبیین (بزرگترین فرزند یعقوب)،

شمعون، لاوی، یهودا، یساکار و زبولون.

²⁴پسران راحیل: یوسف و بنیامین.

²⁵پسران بلهه کنیز راحیل: دان و نفتالی.

²⁶جاد و اشیر هم از زلفه، کنیز لیه بودند.

همه پسران یعقوب در بین النهرین متولد شدند.

²⁷سرانجام یعقوب نزد پدر خود اسحاق به قریهٔ اربع

واقع در ملک ممری آمد. (آن قریه را حبرون نیز

می‌گویند و ابراهیم هم در آنجا زندگی کرده بود).

²⁸اسحاق در سن صد و هشتاد سالگی در کمال پیری

وفات یافت و به اجداد خویش پیوست و پسرانش عیسی

و یعقوب او را دفن کردند.

37 یعقوب بار دیگر در کنعان یعنی سرزمینی که پدرش در آن اقامت کرده بود، ساکن شد. 28-22 حوری و هومام فرزندان لوطان بودند. لوطان خواهری داشت به نام تمناع. فرزندان شوبال: علوان، مناخت، عیبال، شفو و اونام. فرزندان صبعون: ایه و عنا (عنا همان پسری بود که موقع چرانیدن الاغهای پدرش چشمه‌های آب گرم را در صحرا یافت). فرزندان عنا: دیشون و اهولیمامه. فرزندان دیشون: حمدان، ایشبان، یتران و کران. فرزندان ایصر: بلهان، زعوان و عقان. فرزندان دیشان: عوص و اران. 30،29 اسامی سران قبایل حوری که در سرزمین سعیر بودند عبارتند از: لوطان، شوبال، صبعون، عنا، دیشون، ایصر و دیشان.

کینه^۶ آنهانسبت به یوسف بیشتر شود. 7 در این زمان یوسف پسر یعقوب هفده ساله بود. او برادران ناتنی خود را که فرزندان بلهه و زلفه کنیزان پدرش بودند، در چرانیدن گوسفندان پدرش کمک می‌کرد. یوسف کارهای ناپسندی را که از آنان سر می‌زد به پدرش خبر می‌داد. 3 یعقوب یوسف را بیش از سایر پسرانش دوست می‌داشت، زیرا یوسف در سالهای آخر عمرش به دنیا آمده بود، پس جامه‌های رنگارنگ به یوسف داد. 4 برادرانش متوجه شدند که پدرشان او را بیشتر از آنها دوست می‌دارد؛ در نتیجه آنقدر از یوسف متنفر شدند که نمی‌توانستند به نرمی با او سخن بگویند. 5 یک شب یوسف خوابی دید و آنرا برای برادرانش شرح داد. این موضوع باعث شد کینه^۶ آنهانسبت به یوسف بیشتر شود.

6 او به ایشان گفت: «گوش کنید تا خوابی را که دیده‌ام برای شما تعریف کنم. 7 در خواب دیدم که ما در مزرعه باقه‌ها را می‌ستیم. ناگاه باقه^۷ من بر پا شد و ایستاد و باقه‌های شما دور باقه^۷ من جمع شدند و به آن تعظیم کردند.» 8 برادرانش به وی گفتند: «آیا می‌خواهی پادشاه شوی و بر ما سلطنت کنی!» پس خواب و سخنان یوسف بر کینه برادران او افزود. 9 یوسف بار دیگر خوابی دید و آن را برای برادرانش چنین تعریف کرد: «خواب دیدم که آفتاب و ماه و یازده ستاره به من تعظیم می‌کردند.» 10 این بار خوابش را برای پدرش هم تعریف کرد؛ ولی پدرش او را سرزنش نموده، گفت: «این چه خوابی است که دیده‌ای؟ آیا واقعاً من و مادرت و برادرانت آمده، پیش تو تعظیم خواهیم کرد؟» 11 برادرانش به او حسادت می‌کردند، ولی پدرش درباره خوابی که یوسف دیده بود، می‌اندیشید.

فروخته شدن یوسف

12 برادران یوسف گله‌های پدرشان را برای چرانیدن به شکیم برده بودند. 13 یعقوب به یوسف گفت: «برادرانت در شکیم مشغول چرانیدن گله‌ها هستند.

عبارتند از: لوطان، شوبال، صبعون، عنا، دیشون، ایصر و دیشان. 28-22 حوری و هومام فرزندان لوطان بودند. لوطان خواهری داشت به نام تمناع. فرزندان شوبال: علوان، مناخت، عیبال، شفو و اونام. فرزندان صبعون: ایه و عنا (عنا همان پسری بود که موقع چرانیدن الاغهای پدرش چشمه‌های آب گرم را در صحرا یافت). فرزندان عنا: دیشون و اهولیمامه. فرزندان دیشون: حمدان، ایشبان، یتران و کران. فرزندان ایصر: بلهان، زعوان و عقان. فرزندان دیشان: عوص و اران. 30،29 اسامی سران قبایل حوری که در سرزمین سعیر بودند عبارتند از: لوطان، شوبال، صبعون، عنا، دیشون، ایصر و دیشان.

پادشاهان دوم

(1 تاریخ 1: 43-54)

31-39 پیش از این که در اسرائیل پادشاهی روی کار آید، در سرزمین دوم این پادشاهان یکی پس از دیگری به سلطنت رسیدند: 1 بالع، پسر بعور اهل دینهابه واقع در دوم. 2 یوباب، پسر زارح از شهر بصره. 3 حوشام، از سرزمین تیمانیها. 4 حداد، پسر بداد. او لشکر مدیانی‌ها را در سرزمین مواب شکست داد. نام شهر او عویت بود. 5 سمله، از اهالی مسریقه.

شائول، اهل رحوبوت که در کنار رودخانه ای واقع بود.

بعل حاتان، پسر عکبور. 6 حداد، از اهالی فاعو که نام زنش مهیطبنیل دختر مطرد و نوه^۷ میذهب بود.

40-43 این قبایل از عیسو به وجود آمدند: تمناع، علوه، بیتت، اهولیمامه، ایله، فینون، قناز، تیمان، مبصار، مجدینیل و عیرام. همه اینها ادومی بودند و هر یک نام خود را بر ناحیه‌ای که در آن ساکن بودند نهادند.

خوابهای یوسف

²⁸وقتی تاجران رسیدند، برادران یوسف اورا از چاه بیرون آورده، به بیست سکه نقره به آنها فروختند. آنها هم یوسف را با خود به مصر بردند.²⁹ رتوبین که هنگام آمدن کاروان در آنجا نبود، وقتی به سر چاه آمد و دید که یوسف در چاه نیست، از شدت ناراحتی جامه خود را چاک زد.³⁰ آنگاه نزد برادرانش آمده، به آنها گفت: «یوسف را برده‌اند و من نمی‌دانم کجا دنبالش بروم؟»

³¹پس برادرانش بزی را سر بریده جامه زیبایی یوسف را به خون بز آغشته نمودند.³² سپس جامه آغشته به خون را نزد یعقوب برده، گفتند: «آیا این همان جامه یوسف نیست؟ آن را در صحرا یافته‌ایم.»
³³یعقوب آن را شناخت و فریاد زد: «آری، این جامه پسر من است. حتماً جانور درنده‌ای او را دریده و خورده است.»

³⁴آنگاه یعقوب جامه خود را پاره کرده، پلاس پوشید و روزهای زیادی برای پسرش ماتم گرفت.³⁵ تمامی اهل خانواده‌اش سعی کردند وی را دلداری دهند، ولی سودی نداشت. او می‌گفت: «تا روز مرگ غم یوسف را نمی‌توانم فراموش کنم.» و همچنان از غم فرزندش می‌گریست.
³⁶اما تاجران پس از این که به مصر رسیدند، یوسف را به فوطیفار، یکی از افسران فرعون فروختند. فوطیفار رئیس محافظان دربار بود.

یهودا و تamar

در همان روزها بود که یهودا خانه پدر خود را ترک نموده، به عولام رفت و نزد شخصی به نام حیره ساکن شد. حیره آنجا او دختر مردی کنعانی به نام شوعا را به زنی گرفت.³ او از صاحب پسری شد که او را عیر نامید.⁴ شوعا بار دیگر حامله شد و پسری زایید و او را اونان نام نهاد.⁵ وقتی آنها در کزیب بودند، زن یهودا پسر سوم خود را به دنیا آورد و او را شبله نامید.
⁶وقتی عیر، پسر ارشد یهودا، بزرگ شد پدرش دختری را به نام تamar برای او به زنی گرفت.⁷ اما چون عیر شخص شروی بود، خداوند او را گشت.

برو و ببین اوضاع چگونه است؛ آنگاه برگرد و به من خبر بده.»

یوسف اطاعت کرد و از دره حبرون به شکیم رفت.
¹⁵در آنجا شخصی به او برخورد و دید که وی در صحرا سرگردان است. او از یوسف پرسید: «در جستجوی چه هستی؟»

¹⁶یوسف گفت: «در جستجوی برادران خود و گله هایشان می‌باشم. آیا تو آنها را دیده‌ای؟»

¹⁷آن مرد پاسخ داد: «بلی، من آنها را دیدم که از اینجا رفتند و شنیدم که می‌گفتند به دوتان می‌روند.» پس یوسف به دوتان رفت و ایشان را در آنجا یافت.
¹⁸همین که برادرانش از دور دیدند یوسف می‌آید، تصمیم گرفتند او را بکشند.

¹⁹آنها به یکدیگر گفتند: «خواب بیننده بزرگ می‌آید! بیایید او را بکشیم و در یکی از این چاهها بیندازیم و به پدرمان بگوییم جانور درنده‌ای او را خورده است. آن وقت ببینیم خواهش چه می‌شوند.»

^{20,21}اما رتوبین چون این را شنید، به امید این که جان او را نجات بدهد، گفت: «او را نکشیم. خون او را نریزیم، بلکه وی را در این چاه بیندازیم. با این کار بدون این که به او دستی بزیم خودش خواهد مرد.» (رتوبین در نظر داشت بعداً او را از چاه بیرون آورد و نزد پدرش باز گرداند.)

²³محض این که یوسف نزد برادرانش رسید، آنها بر او هجوم برده، جامه رنگارنگی را که پدرشان به او داده بود، از تنش بیرون آوردند.²⁴ سپس او را در چاهی که آب نداشت انداختند.²⁵ خودشان مشغول خوردن غذا شدند. ناگاه از دور کاروان شتری را دیدند که بطرف ایشان می‌آید. آنها تاجران اسماعیلی بودند که کثیرا و انویه از جلعاد به مصر می‌بردند.

^{27,26}یهودا به سایرین گفت: «نگاه کنید، کاروان اسماعیلیان می‌آید. بیایید یوسف را به آنها بفروشیم. گشتن او و مخفی کردن این موضوع چه نفعی برای ما دارد؟ به هر حال او برادر ماست؛ نباید بدست ما کشته شود.» برادرانش با پیشنهاد او موافقت کردند.

آبستن شد.¹⁹ پس از این واقعه تamar بازگشت و دوباره لباس بیوگی خود را پوشید.

²⁰یهودا بزغالۀ را به دوستش حیره عدولامی سپرد تا آن را برای آن زن ببرد و اشیاء گروبی را پس بگیرد، اما حیره آن زن را نیافت.²¹ پس، از مردم آنجا پرسید: «آن زن بدکاره‌ای که دم دروازه، سر راه نشسته بود کجاست؟»

به او جواب دادند: «ما هرگز چنین زنی در اینجا ندیده‌ایم.»

²²حیره نزد یهودا بازگشت و به او گفت: «او را نیافتیم و مردمان آنجا هم می‌گویند چنین زنی را در آنجا ندیده‌اند.»

²³یهودا گفت: «بگذار آن اشیاء مال او باشد، مبادا رسوا شویم. به هر حال من بزغالۀ را برای او فرستادم، ولی تو نتوانستی او را پیدا کنی.»

²⁴حدود سه ماه بعد از این واقعه، به یهودا خبر دادند که عروسش تamar زنا کرده و حامله است. یهودا گفت: «او را بیرون آورید و بسوزانید.»

²⁵در حالی که تamar را بیرون می‌آوردند تا او را بکشند این پیغام را برای پدر شوهرش فرستاد: «مردی که صاحب این مَهر و عصا می‌باشد، پدر بچه من است، آیا او را می‌شناسی؟»

²⁶یهودا مَهر و عصا را شناخت و گفت: «او تقصیری ندارد، زیرا من به قول خود وفا نکردم و او را برای پسر من شلیه نگرفتم.» یهودا دیگر با او همبستر نشد.

²⁷چون وقت وضع حمل تamar رسید، دو قلو زایید.²⁸ در موقع زایمان، یکی از پسرها دستش را بیرون آورد و قابله نخ قرمزی به مچ دست او بست.²⁹ اما او دست خود را عقب کشید و پسر دیگر، اول به دنیا آمد.

قابله گفت: «چگونه بیرون آمدی؟» پس او را فارص (یعنی «بیرون آمدن») نامیدند.³⁰ اندکی بعد، پسری که نخ قرمز به دستش بسته شده بود متولد شد و او را زارح (یعنی «قرمز») نامیدند.

یوسف و زن فوطیفار

و اما یوسف بدست تاجران اسماعیلی به مصر برده شد. فوطیفار که یکی از افسران

⁸آنگاه یهودا به اونان برادر عیر گفت: «مطابق رسم ما، تو باید با زن برادرت تamar ازدواج کنی تا نسل برادرت از بین نرود.»⁹ اونان با تamar ازدواج کرد، اما چون نمی‌خواست فرزندش از آن کس دیگری باشد، هر وقت با او نزدیکی می‌کرد، جلوگیری نموده، نمی‌گذاشت تamar بچه‌ای داشته باشد که از آن برادر مرده‌اش شود.¹⁰ این کار اونان در نظر خداوند ناپسند آمد و خدا او را نیز کشت.¹¹ یهودا به عروس خود تamar گفت: «به خانه پدرت برو و بیوه بمان تا این که پسر کوچک شلیه بزرگ شود. آن وقت می‌توانی با او ازدواج کنی.» (ولی یهودا قلباً راضی به این کار نبود، چون می‌ترسید شلیه نیز مثل دو برادر دیگرش هلاک شود.) پس تamar به خانه پدرش رفت.

¹²پس از مدتی، زن یهودا مُرد. وقتی که روزهای سوگواری سپری شد، یهودا با دوستش حیره عدولامی برای نظارت بر پشم‌چینی گوسفندان به تمه رفت.

¹³به تamar خبر دادند که پدر شوهرش برای چین پشم گوسفندان بطرف تمه حرکت کرده است.

¹⁴تamar لباس بیوگی خود را از تن در آورد و برای این که شناخته نشود چادری بر سر انداخته، دم دروازه عینایم سر راه تمه نشست، زیرا او دید که هر چند شلیه بزرگ شده ولی او را به عقد وی در نیاورده‌اند.

¹⁵یهودا او را دید، ولی چون او روی خود را پوشانیده بود، او را نشناخت و پنداشت زن بدکاره‌ای است.¹⁶ پس به کنار جاده بطرف او رفته، به او پیشنهاد کرد که با وی همبستر شود، غافل از این که عروس خودش می‌باشد. تamar به او گفت: «چقدر می‌خواهی به من بدهی؟»

¹⁷یهودا گفت: «بزغالۀ ای از گله‌ام برایت خواهم فرستاد.»

زن گفت: «برای این که مطمئن شوم که بزغالۀ را می‌فرستی باید چیزی نزد من گرو بگذاری.»

¹⁸یهودا گفت: «چه چیزی را گرو بگذارم؟»

زن جواب داد: «مَهر و عصایت را.» پس یهودا آنها را به او داد و با وی همبستر شد و در نتیجه تamar

فرعون و رئیس محافظان دربار بود، او را از ایشان خرید. ² خداوند یوسف را در خانهٔ اربابش بسیار برکت می‌داد، بطوری که آنچه یوسف می‌کرد موفقیت آمیز بود. ³ فوطیفار متوجه این موضوع شده و دریافته بود که خداوند با یوسف می‌باشد. ⁴ از این رو یوسف مورد لطف اربابش قرار گرفت. طولی نکشید که فوطیفار وی را برخانه و کلیه امور تجاری خود ناظر ساخت. ⁵ خداوند فوطیفار را بخاطر یوسف برکت داد چنانکه تمام امور خانهٔ او بخوبی پیش می‌رفت و محصولاتش فراوان و گله‌هایش زیاد می‌شد. ⁶ پس فوطیفار مسئولیت ادارهٔ تمام اموال خود را بدست یوسف سپرد و دیگر او برای هیچ چیز فکر نمی‌کرد جز این که چه غذایی بخورد.

یوسف جوانی خوش‌اندام و خوش قیافه بود. ⁷ پس از چندی، نظر همسر فوطیفار به یوسف جلب شد و به او پیشنهاد کرد که با وی همبستر شود. ⁸ اما یوسف نپذیرفت و گفت: «اربابم آنقدر به من اعتماد دارد که هر آنچه در این خانه است به من سپرده ⁹ و تمام اختیار این خانه را به من داده است. او چیزی را از من مضایقه نکرده جز تو را که همسر او هستی. پس چگونه مرتکب چنین عمل زشتی بشوم؟ این عمل، گناهی است نسبت به خدا.» ¹⁰ اما او دست بردار نبود و هر روز از یوسف می‌خواست که با وی همبستر شود. ولی یوسف به سخنان فریبنده او گوش نمی‌داد و تا آنجا که امکان داشت از وی دوری می‌کرد.

روز یوسف طبق معمول به کارهای منزل رسیدگی می‌کرد. آن روز شخص دیگری هم در خانه نبود. ¹² پس آن زن چنگ به لباس او انداخته، گفت: «با من بخواب.» ولی یوسف از چنگ او گریخت و از منزل خارج شد، اما لباسش در دست وی باقی ماند.

¹³ آن زن چون وضع را چنین دید، ¹⁴ با صدای بلند فریاد زده، خدمتکاران را به کمک طلبید و به آنها گفت: «شوهرم این غلام عبرانی را به خانه آورد، حالا او ما را رسوا می‌سازد! او به اتاقم آمد تا به من

تجاوز کند، ولی چون مقاومت کردم و فریاد زدم، فرار کرد و لباس خود را جا گذاشت.» ¹⁶ پس آن زن لباس را نزد خود نگاهداشت و وقتی شوهرش به منزل آمد ¹⁷ داستانی را که ساخته بود، برایش چنین تعریف کرد: «آن غلام عبرانی که به خانه آورده‌ای می‌خواست به من تجاوز کند، ¹⁸ ولی من با داد و فریاد، خود را از دستش نجات دادم. او گریخت، ولی لباسش را جا گذاشت.»

¹⁹ فوطیفار چون سخنان زنتش را شنید، بسیار خشمگین شد ²⁰ و یوسف را به زندانی که سایر زندانیان پادشاه در آن در زنجیر بودند انداخت. ²¹ اما در آنجا هم خداوند با یوسف بود و او را برکت می‌داد و وی را مورد لطف رئیس زندان قرار داد. ²² طولی نکشید که رئیس زندان، یوسف را مسئول ادارهٔ زندان نمود، بطوری که همهٔ زندانیان زیر نظر او بودند. ²³ رئیس زندان در مورد کارهایی که به یوسف سپرده بود نگرانی نداشت، زیرا خداوند با یوسف بود و او را در انجام کارهایش موفق می‌ساخت.

یوسف خواب زندانیها را تعبیر می‌کند

40 مدتی پس از زندانی شدن یوسف، فرعون رئیس ناتوایان و رئیس ساقیان خود را به زندان انداخت، زیرا خشم او را برانگیخته بودند. آنها را به زندان فوطیفار، رئیس محافظان دربار که یوسف در آنجا بود انداختند. ⁴ آنها مدت درازی در زندان ماندند و فوطیفار یوسف را به خدمت آنها گماشت. ⁵ یک شب هر دو آنها خواب دیدند. ⁶ صبح روز بعد، یوسف دید که آنها ناراحت هستند. ⁷ پس، از آنها پرسید: «چرا امروز غمگین هستید؟»

⁸ گفتند: «دیشب ما هر دو خواب دیدیم و کسی نیست که آن را تعبیر کند.»

یوسف گفت: «تعبیر کردن خوابها کار خداست. به من بگویید چه خوابهایی دیده‌اید؟»

⁹ اول رئیس ساقیان خوابی را که دیده بود، چنین تعریف کرد: «دیشب در خواب درخت انگوری را دیدم که سه شاخه داشت. ناگاه شاخه‌ها شکفتند و خوشه‌های

زیادی انگور رسیده دارند.¹¹ من جام شراب فرعون را در دست داشتم، پس خوشه‌های انگور را چیده، در جام فشردم و به او دادم تا بنوشد.»

¹²یوسف گفت: «تعبیر خواب تو این است: منظور از سه شاخه، سه روز است.¹³ تا سه روز دیگر فرعون تو را از زندان آزاد کرده، دوباره ساقی خود خواهد ساخت.¹⁴ پس خواهش می‌کنم وقتی دوباره مورد لطف او قرار گرفتی، مرا به یاد آور و سرگذشتم را برای فرعون شرح بده و از او خواهش کن تا مرا از این زندان آزاد کند.¹⁵ زیرا مرا که عبرانی هستم از وطنم دزدیده، به اینجا آورده‌اند. حالا هم بدون آنکه مرتکب جرمی شده باشم، مرا در زندان انداخته‌اند.»

¹⁶وقتی رئیس نانویان دید که تعبیر خواب دوستش خیر بود، او نیز خواب خود را برای یوسف بیان کرده، گفت: «در خواب دیدم که سه سبد پر از نان روی سر خود دارم.¹⁷ در سبد بالایی چندین نوع نان برای فرعون گذاشته بدم، اما پرندگان آمده آنها را خوردند.»

¹⁸یوسف به او گفت: «مقصود از سه سبد، سه روز است. سه روز دیگر فرعون سرت را از تنت جدا کرده، بدنت را به دار می‌آویزد و پرندگان آمده گوشت بدنت را خواهند خورد.»²⁰ سه روز بعد، جشن تولد فرعون بود و به همین مناسبت ضیافتی برای مقامات مملکتی ترتیب داد. او فرستاد تا رئیس ساقیان و رئیس نانویان را از زندان به حضورش آورند.²¹ سپس رئیس ساقیان را به کار سابقش گمارد،²² ولی رئیس نانویان را به دار آویخت، همانطور که یوسف گفته بود.²³ اما رئیس ساقیان یوسف را به یاد نیاورد.

خوابهای فرعون

41

دو سال بعد از این واقعه، شبی فرعون خواب دید که کنار رود نیل ایستاده است. ²نگاه هفت گاو چاق و فربه از رودخانه بیرون آمده، شروع به چریدن کردند. ³بعد هفت گاو دیگر از رودخانه بیرون آمدند و کنار آن هفت گاو ایستادند،

قادر به تعبیر خوابهای او نبود.
⁹آنگاه رئیس ساقیان پیش آمده، به فرعون گفت: «الان یادم آمد که چه خطای بزرگی مرتکب شده‌ام.¹⁰ مدتی پیش، وقتی که بر غلامان خود غضب نمودی و مرا با رئیس نانویان به زندان رئیس محافظان دربار انداختی، هر دو ما در یک شب خواب دیدیم.¹² اما خوابهایمان را برای جوانی عبرانی که غلام رئیس محافظان دربار و با ما همزندان بود، تعریف کردیم و او خوابهایمان را برای ما تعبیر کرد؛¹³ او هر آنچه که گفته بود اتفاق افتاد. من به خدمت خود برگشتم و رئیس نانویان به دار آویخته شد.»

¹⁴فرعون فرأ فرستاد تا یوسف را بیاورند، پس با عجله وی را از زندان بیرون آوردند. او سر و صورتش را اصلاح نمود و لباسهایش را عوض کرد و بحضور فرعون رفت.
¹⁵فرعون به او گفت: «من دیشب خوابی دیدم و کسی نمی‌تواند آن را برای من تعبیر کند. شنیده‌ام که تو می‌توانی خوابها را تعبیر کنی.»
¹⁶یوسف گفت: «من خودم قادر نیستم خوابها را تعبیر کنم، اما خدا معنی خوابت را به تو خواهد گفت.»

اداره امور کشاورزی این سرزمین بگمارد.^{35,34} سپس مأمورانی مقرر کند تا در هفت سال فراوانی، یک پنجم محصولات را در شهرها، در انبارهای سلطنتی ذخیره کنند،³⁶ تا در هفت سال قحطی بعد از آن، با کمبود خوراک مواجه نشوید. در غیر این صورت، سرزمین شما در اثر قحطی از بین خواهد رفت.»

یوسف شخص دوم مملکت می‌شود

³⁷ فرعون و همه افرادش پیشنهاد یوسف را پسندیدند. ³⁸ سپس فرعون گفت: «چه کسی بهتر از یوسف می‌تواند از عهده این کار بر آید، مردی که روح خدا در اوست.»

³⁹ سپس فرعون رو به یوسف نموده، گفت: «چون خدا تعبیر خوابها را به تو آشکار کرده است، پس داناترین و حکیمترین شخص تو هستی.»⁴⁰ هم اکنون تو را بر این امر مهم می‌گمارم. تو شخص دوم سرزمین مصر خواهی شد و فرمانت در سراسر کشور اجرا خواهد گردید.»^{41,42,43} سپس فرعون انگشتر سلطنتی خود را به انگشت یوسف کرد و لباس فاخری بر او پوشانیده، زنجیر طلا به گردنش آویخت، و او را سوار دومین عرابه سلطنتی کرد. او هر جا می‌رفت جلو او جار می‌زدند: «زنانو بزنید!»

بدین ترتیب یوسف بر تمامی امور مصر گماشته شد.⁴⁴ فرعون به یوسف گفت: «من فرعون، پادشاه مصر، اختیارات سراسر کشور مصر را به تو واگذار می‌کنم.»⁴⁵ فرعون به یوسف، نام مصری صفات فعیج را داد و اسنات دختر فوطی فارغ، کاهن اون را به عقد وی در آورد. و یوسف در سراسر کشور مصر مشهور گردید.

⁴⁶ یوسف سی ساله بود که فرعون او را به خدمت گماشت. او دربار فرعون را ترک گفت تا به امور سراسر کشور رسیدگی کند.

⁴⁷ طی هفت سال فراوانی محصول، غله در همه جا بسیار فراوان بود.⁴⁸ در این سالها یوسف محصولات مزارع را در شهرهای اطراف ذخیره نمود.

¹⁷ پس فرعون خوایش را برای یوسف اینطور تعریف کرد: «در خواب دیدم کنار رود نیل ایستاده‌ام.¹⁸ ناگهان هفت گاو چاق و فربه از رودخانه بیرون آمده، مشغول چریدن شدند.¹⁹ سپس هفت گاو دیگر را دیدم که از رودخانه بیرون آمدند، ولی این هفت گاو بسیار لاغر و استخوانی بودند. هرگز در تمام سرزمین مصر، گاوهایی به این زشتی ندیده بودم.²⁰ این گاوهای لاغر آن هفت گاو چاقی را که اول بیرون آمده بودند، بلعیدند.²¹ پس از بلعیدن، هنوز هم گاوها لاغر و استخوانی بودند. در این موقع از خواب بیدار شدم.²² کمی بعد باز به خواب فرورفتم. این بار در خواب هفت خوشه گندم روی یک ساقه دیدم که همگی پر از دانه‌های رسیده بودند.²³ اندکی بعد، هفت خوشه که باد شرقی آنها را خشکانیده بود، نمایان شدند.²⁴ ناگهان خوشه‌های نازک خوشه‌های پُر و رسیده را خوردند. همه اینها را برای جادوگران خود تعریف کردم، ولی هیچ کدام از آنها نتوانستند تعبیر آنها را برای من بگویند.»

²⁵ یوسف به فرعون گفت: «معنی هر دو خواب یکی است. خدا تو را از آنچه که در سرزمین مصر انجام خواهد داد، آگاه ساخته است.²⁶ هفت گاو چاق و فربه و هفت خوشه پُر و رسیده که اول ظاهر شدند، نشانه هفت سال فراوانی است.²⁷ هفت گاو لاغر و استخوانی و هفت خوشه نازک و پژمرده، نشانه هفت سال قحطی شدید است که بدنبال هفت سال فراوانی خواهد آمد.²⁸ بدین ترتیب، خدا آنچه را که می‌خواهد بزودی در این سرزمین انجام دهد، بر تو آشکار ساخته است.²⁹ طی هفت سال آینده در سراسر سرزمین مصر محصول، بسیار فراوان خواهد بود.^{30,31} اما پس از آن، چنان قحطی سختی به مدت هفت سال پدید خواهد آمد که سالهای فراوانی از خاطرها محو خواهد شد و قحطی، سرزمین را از بین خواهد برد.³² خوابهای دوگانه تو نشانه این است که آنچه برایت شرح دادم، بزودی به وقوع خواهد پیوست، زیرا از جانب خدا مقرر شده است.³³ من پیشنهاد می‌کنم که فرعون مردی دانا و حکیم بیابد و او را بر

⁶ چون یوسف حاکم مصر و مسئول فروش غله بود، برادرانش نزد او رفته در برابرش به خاک افتادند. ⁷ یوسف فوراً آنها را شناخت، ولی وانمود کرد که ایشان را نمی‌شناسد و با خشونت از آنها پرسید: «از کجا آمده‌اید؟»

گفتند: «از سرزمین کنعان برای خرید غله آمده‌ایم.» ⁸ هر چند یوسف برادرانش را شناخت، اما ایشان او را نشناختند. ⁹ در این موقع یوسف خوابهایی را که مدتها پیش در خانه پدرش دیده بود، به خاطر آورد. او به آنها گفت: «شما جاسوس هستید و برای بررسی سرزمین ما به اینجا آمده‌اید.»

¹⁰ آنها گفتند: «ای سرور ما، چنین نیست. ما برای خرید غله آمده‌ایم. ¹¹ همه ما برادریم. ما اشخاص درستکاری هستیم و برای جاسوسی نیامده‌ایم.»

¹² یوسف گفت: «چرا، شما جاسوس هستید و آمده‌اید سرزمین ما را بررسی کنید.»

¹³ آنها عرض کردند: «ای سرور ما، دوازده برادریم و پدرمان در سرزمین کنعان است. برادر کوچک ما نزد پدرمان است و یکی از برادران ما هم مرده است.»

¹⁴ یوسف گفت: «از کجا معلوم که راست می‌گویید؟ ¹⁵ فقط در صورتی درستی حرفهای شما ثابت می‌شود که برادر کوچکتان هم به اینجا بیاید وگرنه به حیات فرعون قسم که اجازه نخواهم داد از مصر خارج شوید. ¹⁶ یکی از شما برود و برادران را بیاورد. بقیه را اینجا در زندان نگاه می‌دارم تا معلوم شود آنچه گفته‌اید راست است یا نه. اگر دروغ گفته باشید خواهم فهمید که شما برای جاسوسی به اینجا آمده‌اید.»

¹⁷ آنگاه همه آنها را به مدت سه روز به زندان انداخت. ¹⁸ در روز سوم یوسف به ایشان گفت: «من مرد خدا ترسی هستم، پس آنچه به شما می‌گویم انجام دهید و زنده بمانید. ¹⁹ اگر شما واقعاً افراد صادقی هستید، یکی از شما در زندان بماند و بقیه با غله‌ای که خریده‌اید نزد خانواده‌های گرسنه خود برگردید. ²⁰ ولی شما باید برادر کوچک خود را نزد من بیاورید. به این طریق به من ثابت خواهد شد که

⁴⁹ بقدری غله در سراسر کشور جمع شد که دیگر نمی‌شد آنها را حساب کرد.

⁵⁰ قبل از پدید آمدن قحطی، یوسف از همسرش اسنات، دختر فوطی فارغ، کاهن اون صاحب دو پسر شد. ⁵¹ یوسف پسر بزرگ خود را منسی (یعنی «فراموشی») نامید و گفت: «با تولد این پسر خدا به من کمک کرد تا تمامی خاطره تلخ جوانی و دوری از خانه پدر را فراموش کنم.» ⁵² او دومین پسر خود را افرایم (یعنی «پرثمر») نامید و گفت: «خدا مرا در سرزمین سختی‌هایم، پرثمر گردانیده است.»

⁵³ سرانجام هفت سال فراوانی به پایان رسید ⁵⁴ و همانطور که یوسف گفته بود، هفت سال قحطی شروع شد. در کشورهای همسایه مصر قحطی بود، اما در انبارهای مصر غله فراوان یافت می‌شد. ⁵⁵ گرسنگی بر اثر کمبود غذا آغاز شد و مردم مصر برای طلب کمک نزد فرعون رفتند و فرعون نیز آنها را نزد یوسف فرستاده، گفت: «بروید و آنچه یوسف به شما می‌گوید انجام دهید.»

⁵⁶ در این موقع، قحطی سراسر جهان را فرا گرفته بود. یوسف انبارها را گشوده، غله مورد نیاز را به مصریان و به مردمی که از خارج می‌آمدند می‌فروخت.

برادران یوسف به مصر می‌روند

42 یعقوب چون شنید در مصر غله فراوان است، به پسرانش گفت: «چرا نشسته، به یکدیگر نگاه می‌کنید؟ ² شنیده‌ام در مصر غله فراوان است. قبل از این که همه از گرسنگی بمیریم، بروید و از آنجا غله بخرید.»

³ بنابراین ده برادر یوسف برای خرید غله به مصر رفتند. ⁴ ولی یعقوب، بنیامین برادر تنی یوسف را همراه آنها نفرستاد، چون می‌ترسید که او را هم از دست بدهد. ⁵ پس پسران یعقوب هم با سایر اشخاصی که برای خرید غله از سرزمینهای مختلف به مصر می‌آمدند وارد آنجا شدند، زیرا شدت قحطی در کنعان مثل همه جای دیگر بود.

بعنوان گروگان بماند و بقیه، غله‌ها را برداشته، نزد خانواده‌های گرسنه خود بروید³⁴ و برادر کوچک خود را نزد من آورید. اگر چنین کنید معلوم می‌شود که راست می‌گویید و جاسوس نیسید. آنگاه من هم برادر شما را آزاد خواهم کرد و اجازه خواهم داد هر چند بار که بخواهید به مصر آمده، غله موردنیاز خود را خریداری کنید.»

³⁵ آنها وقتی کیسه‌های خود را باز کردند، دیدند پولهایی که بابت خرید غله پرداخته بودند، داخل کیسه‌های غله است. آنها و پدرشان از این پیشامد بسیار ترسیدند. ³⁶ یعقوب به ایشان گفت: «مرا بی‌اولاد کردید. یوسف دیگر برنگشت، شمعون از دستم رفت و حالا می‌خواهید بنیامین را هم از من جدا کنید. چرا این همه بدی بر من واقع می‌شود؟»
³⁷ آنگاه رتوبین به پدرش گفت: «تو بنیامین را بدست من بسپار. اگر او را نزد تو باز نیاوردم دو پسر را بکش.»

³⁸ ولی یعقوب در جواب او گفت: «پسر من با شما به مصر نخواهد آمد؛ چون برادرش یوسف مرده و از فرزندان مادرش تنها او برای من باقی مانده است. اگر بلایی بر سرش بیاید پدر پیرتان از غصه خواهد مُرد.»

سفر دوم به مصر

43 قحطی در کنعان همچنان ادامه داشت. پس یعقوب از پسرانش خواست تا دوباره به مصر بروند و مقداری غله بخرند، زیرا غله‌ای که از مصر خریده بودند، تمام شده بود.
³⁹ و ⁴⁰ یهودا به او گفت: «پدر، حاکم مصر با تأکید به ما گفت که اگر برادر کوچک خود را همراه نبریم، ما را بحضور خود نخواهد پذیرفت. پس اگر بنیامین را با ما نفرستی ما به مصر نمی‌رویم تا برای تو غله بخریم.»

⁶ یعقوب به آنها گفت: «چرا به او گفتید که برادر دیگری هم دارید؟ چرا با من چنین کردید؟»
⁷ گفتند: «آن مرد تمام جزئیات خانواده ما را بدقت از ما پرسید و گفت: "آیا پدر شما هنوز زنده است؟ آیا

راست گفته‌اید و من شما را نخواهم کشت.» آنها این شرط را پذیرفتند.

²¹ آنگاه برادران به یکدیگر گفتند: «همه این ناراحتی‌ها بخاطر آن است که به برادر خود یوسف بدی کردیم و به التماس عاجزانه او گوش ندادیم.»
²² رتوبین به آنها گفت: «آیا من به شما نگفتم این کار را نکنید؟ ولی حرف مرا قبول نکردید. حالا باید تاوان گناهمان را پس بدهیم.»²³ البته آنها نمی‌دانستند که یوسف سخنانشان را می‌فهمد، زیرا او توسط مترجم با ایشان صحبت می‌کرد.²⁴ تر این موقع یوسف از نزد آنها به جایی خلوت رفت و بگریست. پس از مراجعت، شمعون را از میان آنها انتخاب کرده، دستور داد در برابر چشمان برادرانش او را در بند نهند.²⁵ آنگاه یوسف به نوکرانش دستور داد تا کیسه‌های آنها را از غله پُر کنند. ضمناً مخفیانه به نوکران خود گفت که پولهایی را که برادرانش برای خرید غله پرداخته بودند، در داخل کیسه‌هایشان بگذارند و توشه سفر به آنها بدهند. پس آنها چنین کردند و ²⁶ برادران یوسف غله را بار الاغهای خود نموده، روانه منزل خویش شدند.

²⁷ هنگام غروب آفتاب، وقتی که برای استراحت توقف کردند، یکی از آنها کیسه خود را باز کرد تا به الاغها خوراک بدهد و دید پولی که برای خرید غله پرداخته بود، در دهانه کیسه است.²⁸ پس به برادرانش گفت: «ببینید! پولی را که داده‌ام در کیسه‌ام گذارده‌اند.» از ترس لرزه بر اندام آنها افتاده، به یکدیگر گفتند: «این چه بلایی است که خدا بر سر ما آورده است؟»

²⁹ ایشان به سرزمین کنعان نزد پدر یعقوب رفتند و آنچه را که برایشان اتفاق افتاده بود برای او تعریف کرده، گفتند: «حاکم مصر با خشونت زیاد با ما صحبت کرد و پنداشت که ما جاسوس هستیم.³¹ به او گفتیم که ما مردمانی درستکار هستیم و جاسوس نیستیم؛³² ما دوازده برادریم از یک پدر. یکی از ما مرده و دیگری که از همه ما کوچکتر است نزد پدرمان در کنعان می‌باشد.³³ حاکم مصر در جواب ما گفت: "اگر راست می‌گویید، یکی از شما نزد من

19 و 20 وقتی به دروازه قصر رسیدند، به ناظر یوسف گفتند: «ای آقا، دفعه اول که برای خرید غله به مصر آمدم،²¹ هنگام مراجعت چون کیسه‌های خود را گشودیم، پول‌هایی را که برای خرید غله پرداخته بودیم در آنها یافتیم. حال، آن پولها را آورده‌ایم.²² مقداری هم پول برای خرید این دفعه همراه خود آورده‌ایم. ما نمی‌دانیم آن پولها را چه کسی در کیسه‌های ما گذارده بود.»

23 ناظر به آنها گفت: «نگران نباشید. حتماً خدای شما و خدای اجدادتان این ثروت را در کیسه‌هایتان گذاشته است، چون من پول غله‌ها را از شما گرفتم.» پس آن مرد شمعون را از زندان آزاد ساخته، نزد برادرانش آورد.²⁴ سپس آنها را به داخل قصر برده، آب به ایشان داد تا پاهای خود را بشویند و برای الاغهایشان نیز علفه فراهم نمود.

25 آنگاه آنها هدایای خود را آماده کردند تا ظهر که یوسف وارد می‌شود به او بدهند، زیرا به آنها گفته بودند که در آنجا نهار خواهند خورد.²⁶ وقتی که یوسف به خانه آمد هدایای خود را به او تقدیم نموده، در حضور او تعظیم کردند.

27 یوسف از احوال ایشان پرسید و گفت: «پدر پیرتان که دربارهٔ او با من صحبت کردید چطور است؟ آیا هنوز زنده است؟»

28 عرض کردند: «ولی، او هنوز زنده و سالم است.» و بار دیگر در مقابل او تعظیم کردند.

29 یوسف چون برادر تئی خود بنیامین را دید پرسید: «آیا این همان برادر کوچک شماست که درباره‌اش با من صحبت کردید؟» سپس به او گفت: «بسر، خدا تو را برکت دهد.»³⁰ یوسف با دیدن برادرش آنچنان تحت تأثیر قرار گرفت که نتوانست از گریستن خودداری نماید؛ پس به جایی خلوت شتافت و در آنجا گریست.³¹ سپس صورت خود را شسته نزد برادرانش بازگشت و درحالی که بر خود مسلط شده بود، دستور داد غذا را بیاورند.

32 برای یوسف جداگانه سفره چیدند و برای برادرانش جداگانه. مصریانی هم که در آنجا بودند از سفره دیگری غذا می‌خوردند، زیرا مصری‌ها

برادر دیگری هم دارید؟» ما مجبور بودیم به سوالات او پاسخ بدهیم. ما از کجا می‌دانستیم به ما می‌گوید: «برادرتان را نزد من بیاورید؟»

8 یهودا به پدرش گفت: «پسر را به من بسپار تا روانه شویم. در غیر این صورت ما و فرزندانمان از گرسنگی خواهیم مُرد.⁹ من تضمین می‌کنم که او را سالم برگردانم. اگر او را نزد تو باز نیاوردم گناهش تا ابد به گردن من باشد.¹⁰ اگر موافقت کرده و او را همراه ما فرستاده بودی تا بحال به آنجا رفته و برگشته بودیم.»

11 سرانجام یعقوب به ایشان گفت: «حال که این چنین است از بهترین محصولاتی که در این سرزمین داریم، برای حاکم مصر به ارمغان ببرید. مقداری بلسان* و عسل، کنیرا و مُر، پسته و بادام بار الاغهایتان نموده، به مصر بروید.¹² دو برابر پولی را هم که دفعه پیش در کیسه‌هایتان گذاشته بودند با خودتان ببرید، شاید اشتباهی در کار بوده است.¹³ در ضمن، برادرتان بنیامین نیز همراه شما خواهد آمد.¹⁴ امیدوارم که خدای قادر مطلق شما را مورد لطف آن مرد قرار دهد تا شمعون و بنیامین را برگرداند. اگر خواست خدا چنین است که بی‌ولاد شوم، بگذار بی‌ولاد شوم.»

15 پس ایشان هدایا و دوبرابر پول دفعهٔ پیش را برداشته، همراه بنیامین عازم مصر شدند و نزد یوسف رفتند.¹⁶ چون یوسف بنیامین را همراه آنها دید، به ناظر خانهٔ خود گفت: «امروز ظهر این مردان با من نهار خواهند خورد. آنها را به خانه ببر و برای خوراک تدارک ببین.»

17 پس ناظر چنان که دستور یافته بود، ایشان را به قصر یوسف برد.¹⁸ پسران یعقوب وقتی فهمیدند آنها را به کجا می‌برند، بی‌نهایت ترسان شدند و به یکدیگر گفتند: «شاید بخاطر آن پولی که در کیسه‌های ما گذاشته شده بود، می‌خواهند ما را بگیرند و به اسارت خود درآورند و الاغهای ما را نیز تصاحب نمایند.»

* بلسان، صمغ خوشبویی است.

¹³ برادران از شدت ناراحتی لباسهای خود را پاره کردند و کیسه‌ها را بر الاغها نهاده، به شهر بازگشتند.

¹⁴ وقتی یهودا و سایر برادرانش به خانه یوسف رسیدند، او هنوز در آنجا بود. آنها نزد او به خاک افتادند. ¹⁵ یوسف از ایشان پرسید: «چرا این کار را کردید؟ آیا نمی‌دانستید مردی چون من به کمک فال می‌تواند بفهمد چه کسی جامش را دزدیده است؟»

¹⁶ یهودا گفت: «در جواب سرور خود چه بگوییم؟ چگونه می‌توانیم بی‌گناهی خود را ثابت کنیم؟ خواست خداست که بسزای اعمال خود برسیم. اینک برگشته‌ایم تا همگی ما و شخصی که جام نقره در کیسه‌اش یافت شده، غلامان شما شویم.»

¹⁷ یوسف گفت: «نه، فقط شخصی که جام را دزدیده است غلام من خواهد بود. بقیه شما می‌توانید نزد پدرتان باز گردید.»

¹⁸ یهودا جلو رفته، گفت: «ای سرور، می‌دانم که شما چون فرعون مقتدر هستید، پس بر من خشمگین نشوید و اجازه دهید مطلبی به عرض برسانم. ¹⁹ دفعه اول که بحضور شما رسیدیم، از ما پرسیدید که آیا پدر و برادر دیگری داریم؟ ²⁰ عرض کردیم، بلی. پدر پیری داریم و برادر کوچکی که فرزند زمان پیری اوست. این پسر برادری داشت که مرده است و او اینک تنها پسر مادرش می‌باشد و پدرمان او را خیلی دوست دارد. ²¹ دستور دادید آن برادر کوچکتر را بحضورتان بیاوریم تا او را ببینید. ²² عرض کردیم که اگر آن پسر از پدرش جدا شود، پدرمان خواهد مرد. ²³ ولی به ما گفتید دیگر به مصر برنگردیم مگر این که او را همراه خود بیاوریم. ²⁴ پس نزد غلامت پدر خویش برگشتیم و آنچه به ما

فرموده بودید، به او گفتیم. ²⁵ وقتی او به ما گفت که دوباره به مصر برگردیم و غله بخریم، ²⁶ گفتیم که نمی‌توانیم به مصر برویم مگر این که اجازه بدهی برادر کوچک خود را نیز همراه ببریم. چون اگر او را با خود نبریم حاکم مصر ما را بحضور نخواهد پذیرفت. ²⁷ پدرمان به ما گفت: "شما می‌دانید که همسرم راحیل فقط دو پسر داشت. ²⁸ یکی از آنها

عبرانی‌ها را نجس می‌دانستند. ³³ یوسف برادرانش را برحسب سن ایشان بر سر سفره نشاند و آنها از این عمل او متعجب شدند. ³⁴ او از سفره خود به ایشان غذا داد و برای بنیامین پنج برابر سایرین غذا کشید. پس آن روز ایشان با یوسف خوردند و نوشیدند و شادی نمودند.

جام گمشده یوسف

44

وقتی برادران یوسف آماده حرکت شدند، یوسف به ناظر خانه خود دستور داد که کیسه‌های آنها را تا حدی که می‌توانستند ببرند از غله پُر کند و پول هر یک را در دهانه کیسه‌اش بگذارد. ² همچنین به ناظر دستور داد که جام نقره‌اش را با پولهای پرداخت شده در کیسه بنیامین بگذارد. ناظر آنچه که یوسف به او گفته بود انجام داد.

³ برادران صبح زود برخاسته، الاغهای خود را بار کردند و به راه افتادند. ⁴ اما هنوز از شهر زیاد دور نشده بودند که یوسف به ناظر گفت: «دنبال ایشان بشتاب و چون به آنها رسیدی بگو: "چرا ببعوض خوبی بدی کردید؟ چرا جام مخصوص سرور مرا که با آن شراب می‌نوشد و فال می‌گیرد دزدیدید؟"»

⁶ ناظر چون به آنها رسید، هر آنچه به او دستور داده شده بود، به ایشان گفت. ⁷ آنها به وی پاسخ دادند: «چرا سرور ما چنین سخنانی می‌گوید؟ قسم می‌خوریم که مرتکب چنین عمل زشتی نشده‌ایم. ⁸ مگر ما پولهایی را که دفعه پیش در کیسه‌های خود یافتیم نزد شما نیاوریم؟ پس چطور ممکن است طلا یا نقره‌ای از خانه اربابت دزدیده باشیم؟ ⁹ جام را پیش هر کس که پیدا کردی او را بکش و بقیه ما هم برده سرورمان خواهیم شد.»

¹⁰ ناظر گفت: «بسیار خوب، ولی فقط همان کسی که جام را دزدیده باشد، غلام من خواهد شد و بقیه شما می‌توانید بروید.»

¹¹ آنگاه همگی با عجله کیسه‌های خود را از پشت الاغ بر زمین نهادند و آنها را باز کردند. ¹² ناظر جستجوی خود را از برادر بزرگتر شروع کرده، به کوچکتر رسید و جام را در کیسه بنیامین یافت.

اینجا هم خدا مرا مشاور فرعون و سرپرست خانه او و حاکم بر تمامی سرزمین مصر گردانیده است. ⁹ حال، نزد پدرم بشتابید و به او بگویید که پسر تو، یوسف عرض می‌کند: "خدا مرا حاکم سراسر مصر گردانیده است. بی‌درنگ نزد من بیا ¹⁰ او در زمین جوشن ساکن شو تا تو با همه فرزندان و نوه‌هایت و تمامی گله و رمه و اموالت نزدیک من باشی. ¹¹ من در اینجا از تو نگهداری خواهم کرد، زیرا پنج سال دیگر از این قحطی باقیست و اگر نزد من نیایی تو و همه فرزندان و بستگان از گرسنگی خواهید مُرد." همه شما و برادرم بنیامین شاهد هستید که این من هستم که با شما صحبت می‌کنم. ¹³ پدرم را از قدرتی که در مصر دارم و از آنچه دیده‌اید آگاه سازید و او را فوراً نزد من بیاورد.»

¹⁴ آنگاه یوسف، بنیامین را در آغوش گرفته و با هم گریستند. ⁵ بعد سایر برادرانش را بوسید و گریست. آنگاه جرأت یافتند با او صحبت کنند. ¹⁶ طولی نکشید که خبر آمدن برادران یوسف به گوش فرعون رسید. فرعون و تمامی دربارانش از شنیدن این خبر خوشحال شدند.

¹⁷ پس فرعون به یوسف گفت: «به برادران خود بگو که الاغهای خود را بار کنند و به کنعان بروند. ¹⁸ و پدر و همه خانواده‌های خود را برداشته به مصر بیایند. من حاصلخیزترین زمین مصر را به ایشان خواهم داد تا از محصولات فراوان آن بهره‌مند شوند. ¹⁹ برای آوردن پدرت و زنان و اطفال، چند عرابه به آنها بده که با خود ببرند. ²⁰ به ایشان بگو که درباره اموال خود نگران نباشند، زیرا حاصلخیزترین زمین مصر به آنها داده خواهد شد.» ²¹ یوسف چنانکه فرعون گفته بود، عرابه‌ها و ائوکه برای سفر به ایشان داد. ²² او همچنین به هر یک از آنها یکدست لباس نو هدیه نمود، اما به بنیامین پنج دست لباس و سیصد مقل نقره بخشید. ²³ برای پدرش ده بار الاغ از بهترین کالاهای مصر و ده بار الاغ غله و خوراکیهای دیگر بجهت سفرش فرستاد. ²⁴ به این طریق برادران خود را مرخص نمود و به ایشان تأکید کرد که در بین راه باهم نزاع نکنند.

رفت و دیگر برنگشت. بدون شک حیوانات وحشی او را درینند و من دیگر او را ندیدم. ²⁹ اگر برادرش را هم از من بگیرد و بلایی بر سرش بیاید، پدر پیرتان از غصه خواهد مُرد. ³⁰ ³¹ حال، ای سُرور، اگر نزد غلامت، پدر خود برگردم و این جوان که جان پدرمان به جان او بسته است همراه من نباشد، پدرم از غصه خواهد مُرد. آن وقت ما مسئول مرگ پدر پیرمان خواهیم بود. ³² من نزد پدرم ضامن جان این پسر شدم و به او گفتم که هرگاه او را سالم برنگردانم، گنااهش تا ابد به گردن من باشد. ³³ بنابراین التماس می‌کنم مرا بجای بنیامین در بندگی خویش نگاهدارید و اجازه دهید که او همراه سایرین نزد پدرش برود. ³⁴ زیرا چگونه می‌توانم بدون بنیامین نزد پدرم برگردم و بلایی را که بر سر پدرم می‌آید ببینم؟»

یوسف خود را می‌شناساند

یوسف دیگر نتوانست خودداری کند، پس **45** به نوکران خود گفت: «همه از اینجا خارج شوید.» پس از این که همه رفتند و او را با برادرانش تنها گذاشتند او خود را به ایشان معرفی کرد. سپس با صدای بلند گریست، بطوری که اطرافیان صدای گریه او را شنیدند و این خبر را به گوش فرعون رسانیدند.

³ او به برادرانش گفت: «من یوسف هستم. آیا پدرم هنوز زنده است؟» اما برادرانش که از ترس زبانشان بند آمده بود، نتوانستند جواب بدهند. ⁴ یوسف گفت: «جلو بیایید!» پس به او نزدیک شدند و او دوباره گفت: «منم، یوسف، برادر شما که او را به مصر فروختید. ⁵ حال از این کار خود ناراحت نشوید و خود را سرزنش نکنید، چون این خواست خدا بود. او مرا پیش از شما به مصر فرستاد تا جان مردم را در این زمان قحطی حفظ کند. ⁶ از هفت سال قحطی، دو سال گذشته است. طی پنج سال آینده کشت و زرع نخواهد شد. ⁷ اما خدا مرا پیش از شما به اینجا فرستاد تا برای شما بر روی زمین نسلی باقی بگذارد و جانهای شما را بطرز شگفت‌انگیزی رهایی بخشد. ⁸ ای، خدا بود که مرا به مصر فرستاد، نه شما. در

کنعان مردند.) پسران فارص، حصرون و حامول بودند.

یساکار و پسرانش: تولاع، فوه، یوب و شمرون.

زیبولون و پسرانش: سارد، ایلون و یاحل نیل.

¹⁵ تمامی اعقاب یعقوب و لیه که در بین النهرین متولد شده بودند، با محاسبه دخترشان دینه، جمعاً سی و سه نفر بودند.

¹⁶ جاد و پسرانش: صفیون، ححّی، شونی، اصیبون، عبری، ارودی و ارئیلی.

¹⁷ اشیر و پسرانش: یمنه، یشوه، یشوی، بریعه و دخترش سارح. پسران بریعه حابر و ملکی نیل بودند.

¹⁸ این شانزده نفر اعقاب یعقوب و زلفه بودند. زلفه کنیزی بود که لابان به دخترش لیه داده بود.

^{19, 20, 21} راحیل، زن یعقوب، دو پسر زایید به نامهای یوسف و بنیامین.

پسران یوسف که در مصر متولد شدند: منسی و افرایم. (مادرشان اسنات، دختر فوطی فارخ، کاهن اون بود.)

پسران بنیامین: بالع، باکر، اشبیل، جیرا، نعمان، ایچی، رش، مقیم، حقیم و آرد.

²² این چهارده نفر اعقاب یعقوب و راحیل بودند.

^{23, 24} دان و پسرش: حوشیم.

نفتالی و پسرانش: یحصنیل، جونی، بصر و شلیم.

²⁵ این هفت نفر اعقاب یعقوب و بلهه بودند. بلهه کنیزی بود که لابان به دخترش راحیل داده بود.

²⁶ پس تعداد افرادی که از نسل یعقوب همراه او به مصر رفتند (غیر از زنان پسرانش) شصت و شش نفر بود. ²⁷ با افزودن دو پسر یوسف، جمع افراد خانواده یعقوب که در مصر بودند، هفتاد نفر می‌شد.

²⁸ یعقوب، پسرش یهودا را جلوتر نزد یوسف فرستاد تا از او بپرسد که از چه راهی باید به زمین جوشن رفت. وقتی که به جوشن رسیدند، ²⁹ یوسف عرابه خود را حاضر کرد و برای دیدن پدرش به جوشن رفت. وقتی در آنجا پدرش را دید، او را در آغوش گرفته، مدتی گریست.

³⁰ آنگاه یعقوب به یوسف گفت: «حال، مرا غم مُردن نیست، زیرا بار دیگر تو را دیدم و می‌دانم که

²⁵ آنها مصر را به قصد کنعان ترک گفته، نزد پدر خویش باز گشتند. ²⁶ آنگاه نزد یعقوب شتافته، به او گفتند: «یوسف زنده است! او حاکم تمام سرزمین مصر می‌باشد.» اما یعقوب چنان حیرت زده شد که نتوانست سخنان ایشان را قبول کند. ²⁷ ولی وقتی چشمانش به عرابه‌ها افتاد و پیغام یوسف را به او دادند، روحش تازه شد ²⁸ و گفت: «باور می‌کنم! پسر یوسف زنده است! می‌روم تا پیش از مردنم او را ببینم.»

یعقوب به مصر می‌رود

پس یعقوب با هر چه که داشت کوچ کرده، **46** به بنز شبع آمد و در آنجا برای خدای پدرش اسحاق، قربانی‌ها تقدیم کرد. ² شب هنگام، خدا در رو با به وی گفت: «یعقوب! یعقوب!»

عرض کرد: «بلی، خداوند!»

³ گفت: «من خدا هستم، خدای پدرت! از رفتن به مصر نترس، زیرا در آنجا از تو ملت بزرگی به وجود خواهد آورد. ⁴ من با تو به مصر خواهم آمد، اما نسل تو را از آنجا به سرزمین خودت باز خواهم گردانید. لیکن تو در مصر خواهی مُرد و یوسف در کنارت خواهد بود.»

⁵ یعقوب از بنز شبع کوچ کرد و پسرانش او را همراه زنان و فرزندان با عرابه‌هایی که فرعون به ایشان داده بود، به مصر بردند. ⁶ آنها گله و رمه و تمامی اموالی را که در کنعان اندوخته بودند، با خود به مصر آوردند. ⁷ یعقوب با پسران و دختران و نوه‌های پسری و دختری خود و تمام خویشانش به مصر آمد. ^{8, 14} اسامی پسران و نوه‌های یعقوب که با وی به مصر آمدند از این قرار است:

رئوبین پسر ارشد او و پسرانش: حنوک، فلو، حصرون و کرمی.

شمعون و پسرانش: یمونیل، یامین، اوحد، یاکین، صوحر و شانول. (مادر شانول کنعانی بود.)

لاوی و پسرانش: جرشون، قهات و مراری.

یهودا و پسرانش: عیر، اونان، شیله، فارص و زارح. (اما عیر و اونان پیش از رفتن یعقوب به مصر در

پدر و برادرانش تعیین کرد و آنها را در آنجا مستقر نمود،¹² و یوسف برحسب تعدادشان خوراک کافی در اختیار آنها گذاشت.

قحطی

¹³ قحطی روزبروز شدت می‌گرفت بطوری که همه مردم مصر و کنعان گرسنگی می‌کشیدند.¹⁴ یوسف تمام پولهای مردم مصر و کنعان را در مقابل غله‌هایی که خریده بودند، جمع کرد و در خزانه‌های فرعون ریخت.¹⁵ وقتی پول مردم تمام شد، نزد یوسف آمده، گفتند: «دیگر پولی نداریم که بعضی غله بدهیم. به ما خوراک بده. نگذار از گرسنگی بمیریم.»

¹⁶ یوسف در جواب ایشان گفت: «اگر پول شما تمام شده، چهارپایان خود را به من بدهید تا در مقابل، به شما غله بدهم.»¹⁷ آنها چاره‌ای نداشتند جز این که چهارپایان خود را به یوسف بدهند تا به ایشان نان بدهد. به این ترتیب در عرض یک سال، تمام اسبها و الاغها و گله‌ها و رمه‌های مصر از آن فرعون گردید.

¹⁸ سال بعد، آنها بار دیگر نزد یوسف آمده، گفتند: «ای سرور ما، پول ما تمام شده و تمامی گله‌ها و رمه‌های ما نیز از آن تو شده است. دیگر چیزی برای ما باقی نمانده جز خودمان و زمینهایمان.¹⁹ نگذار از گرسنگی بمیریم؛ نگذار زمینهایمان از بین بروند. ما و زمینهایمان را بخر و ما با زمین‌هایمان مال فرعون خواهیم شد. به ما غذا بده تا زنده بمانیم و بذر بده تا زمینها بایر نمانند.»

²⁰ پس یوسف تمامی زمین مصر را برای فرعون خرید. مصریان زمینهای خود را به او فروختند، زیرا قحطی بسیار شدید بود.²¹ به این طریق مردم سراسر مصر غلامان فرعون شدند.²² تنها زمینی که یوسف نخرید، زمین کاهنان بود، زیرا فرعون خوراک آنها را به آنها می‌داد و نیازی به فروش زمین خود نداشتند.

²³ آنگاه یوسف به مردم مصر گفت: «من شما و زمینهای شما را برای فرعون خریده‌ام. حالا به شما بذر می‌دهم تا رفته در زمینها بکارید.²⁴ موقع

زنده‌ای.»²¹ یوسف به برادرانش و تمامی افراد خانواده آنها گفت: «حال می‌روم تا به فرعون خیر دهم که شما از کنعان به نزد من آمده‌اید.³² به او خواهم گفت که شما چوپان هستید و تمامی گله‌ها و رمه‌ها و هر آنچه را که داشته‌اید همراه خویش آورده‌اید.³³ پس اگر فرعون از شما بپرسد که شغل شما چیست،³⁴ بگو او بگوید که از ابتدای جوانی تا بحال به شغل چوپانی و گله‌داری مشغول بوده‌اید و این کار را از پدران خود به ارث برده‌اید. اگر چنین به فرعون پاسخ دهید او به شما اجازه خواهد داد تا در جوشن ساکن شوید، چون مردم سایر نقاط مصر از چوپانان نفرت دارند.»

یوسف بحضور فرعون رفت و به او خبر داد و **47** گفت: «پدرم و برادرانم با گله‌ها و رمه‌ها و هر آنچه که داشته‌اند از کنعان به اینجا آمده‌اند، و الان در جوشن هستند.»² او پنج نفر از برادرانش را که با خود آورده بود، به فرعون معرفی کرد.

³ فرعون از آنها پرسید: «شغل شما چیست؟» گفتند: «ما هم مثل اجدادمان چوپان هستیم.»⁴ آمده‌ایم در مصر زندگی کنیم، زیرا در کنعان بعلت قحطی شدید برای گله‌های ما چراگاهی نیست. التماس می‌کنیم به ما اجازه دهید در جوشن ساکن شویم.»⁵ فرعون به یوسف گفت: «حال که پدرت و برادرانت به اینجا آمده‌اند، هر جایی را که می‌خواهی به آنها بده. بگذار در جوشن که بهترین ناحیه مصر است ساکن شوند. اگر افراد شایسته‌ای بین آنها هست، آنها را بر گله‌های من نیز بگمار.»⁶ سپس یوسف، پدرش یعقوب را نزد فرعون آورد، و یعقوب فرعون را برکت داد.⁸ فرعون از یعقوب پرسید: «چند سال از عمرت می‌گذرد؟»

⁹ یعقوب جواب داد: «صد و سی سال دارم و سالهای عمرم را در غربت گذرانده‌ام. عمرم کوتاه و پر از رنج بوده است و به سالهای عمر اجدادم که در غربت می‌زیستند، نمی‌رسد.»

¹⁰ یعقوب پیش از رفتن، بار دیگر فرعون را برکت داد.¹¹ آنگاه یوسف چنان که فرعون دستور داده بود بهترین ناحیه مصر، یعنی ناحیه رمسیس را برای

⁵ اکنون دو پسر متمنی و افرایم که قبل از آمدن من، در مصر به دنیا آمده‌اند، مانند فرزندانم رؤبین و شمعون وارثان من خواهند بود.⁶ ولی فرزندانم که بعد از این برایت به دنیا بیایند متعلق به خودت بوده از سهم افرایم و منسی ارث خواهند برد.⁷ من این کار را بخاطر مادرت راحیل می‌کنم. پس از بیرون آمدنم از بین‌النهرین او بین راه در نزدیکی افرات مُرد و من هم او را کنار راه افرات دفن کردم.» (افرات همان بیت‌لحم است.)

⁸ وقتی یعقوب پسران یوسف را دید از او پرسید: «آیا اینها پسران تو هستند؟» یوسف گفت: «بلی، اینها پسران من هستند که خدا آنها را در مصر به من بخشیده است.» یعقوب گفت: «آنها را نزد من بیاور تا برکشتان بدهم.»

¹⁰ یعقوب بر اثر پیری چشمانش ضعیف و تار گشته، نمی‌توانست خوب ببیند. پس یوسف پسرانش را پیش او آورد. او آنها را بوسید و در آغوش کشید.

¹¹ یعقوب به یوسف گفت: «هرگز فکر نمی‌کردم دوباره تو را ببینم و حال آنکه خدا این توفیق را عنایت فرمود که فرزندانم را نیز ببینم.»

^{12,13} یوسف پسرانش را از روی زانوان یعقوب برداشت و در مقابل پدرش سر تعظیم فرود آورد. سپس افرایم را در طرف چپ و منسی را در طرف راست یعقوب قرار داد.¹⁴ اما یعقوب دستهای خود را عمداً طوری دراز کرد و بر سر پسرها گذاشت که دست راست او بر سر افرایم، پسر کوچکتر، و دست چپ او بر سر منسی، پسر بزرگتر قرار گرفت.

¹⁵ آنگاه یوسف را چنین برکت داد: «خدایی که پدرام ابراهیم و اسحاق در حضورش زندگی می‌کردند، این دو پسر را برکت دهد. خدایی که مرا در تمام عمرم شبانی کرده،¹⁶ آن فرشته‌ای که مرا از هر بدی محفوظ داشته، آنها را برکت دهد. باشد که این دو پسر نام من و نام پدرام ابراهیم و اسحاق را زنده نگاهدارند و از آنها ملت عظیمی به وجود آید.»

¹⁷ اما یوسف چون دست راست پدرش را روی سر افرایم دید ناراحت شد، پس دست راست او را گرفت تا آن را روی سر منسی بگذارد.¹⁸ یوسف گفت:

برداشت محصول، یک پنجم آن را به فرعون بدهید و بقیه را برای کشت سال بعد و خوراک خود و خانواده‌هایتان نگاهدارید.»

²⁵ آنها گفتند: «تو در حق ما خوبی کرده‌ای و جان ما را نجات داده‌ای، بنابراین غلامان فرعون خواهیم بود.»

²⁶ پس یوسف در تمامی سرزمین مصر مقرر نمود که از آن به بعد، هر ساله یک پنجم از تمامی محصول بعنوان مالیات به فرعون داده شود. محصول زمینهای کاهنان مشمول این قانون نبود. این قانون هنوز هم به قوت خود باقی است.

²⁷ پس بنی‌اسرائیل در سرزمین مصر در ناحیه جوشن ساکن شدند و بر تعداد و ثروت آنها پیوسته افزوده می‌شد.²⁸ یعقوب بعد از رفتن به مصر، هفده سال دیگر زندگی کرد و در سن صد و چهل و هفت سالگی در گذشت.²⁹ او در روزهای آخر عمرش، یوسف را نزد خود خواند و به او گفت: «دستت را زیر ران من بگذار و سوگند یاد کن که مرا در مصر دفن نکنی.³⁰ بعد از مردنم جسد مرا از سرزمین مصر برده، در کنار اجدادم دفن کن.»

یوسف به او قول داد که این کار را بکند.³¹ یعقوب گفت: «برایم قسم بخور که این کار را خواهی کرد.» وقتی یوسف برایش قسم خورد، یعقوب خدا را شکر کرد و با خیال راحت در بسترش دراز کشید.

یعقوب افرایم و منسی را برکت می‌دهد

48 پس از چندی به یوسف خبر دادند که پدرش سخت مریض است. پس دو پسرش منسی و افرایم را برداشته، به دیدن پدر خود رفت.² چون یعقوب خبر آمدن یوسف را شنید، نیروی خود را جمع کرده، در رختخواب نشست.³ او به یوسف گفت: «خدای قادر مطلق در ناحیه لوز کنعان به من ظاهر شد و مرا برکت داد.⁴ او به من فرمود: "به تو فرزندان زیادی خواهم بخشید و از نسل تو قومهای بسیاری به وجود خواهم آورد و این سرزمین را به نسل تو خواهم داد تا ملک دایمی ایشان باشد."

بی‌رحم بود. من نسل شما را در سراسر سرزمین اسرائیل پراکنده خواهم ساخت.

⁸ «ای یهودا، برادرانت تو را ستایش خواهند کرد. تو دشمنانت را منهدم خواهی نمود. یهودا مانند شیر بچه‌ای است که از شکار برگشته و خوابیده است. کیست که جرأت کند او را بیدار سازد؟¹⁰ عصای سلطنت از یهودا دور نخواهد شد تا شیلو که همه قومها او را اطاعت می‌کنند، بیاید.¹¹ الاغ خود را به بهترین درخت اتگور خواهد بست و جامه خود را در شراب خواهد شست.¹² چشمان او تیره تر از شراب و دندانهایش سفیدتر از شیر خواهد بود.¹³ «زبولون در سواحل دریا ساکن خواهد شد و بندری برای کشتیها خواهد بود و مرزهایش تا صیدون گسترش خواهد یافت.

¹⁴ «یساکار حیوان بارکش نیرومندی است که زیر بار خود خوابیده است.¹⁵ وقتی ببیند جایی که خوابیده دلپسند است، تن به کار خواهد داد و چون برده‌ای به بیگیری کشیده خواهد شد.

¹⁶ «دان قبیله خود را چون یکی از قبایل اسرائیل دآوری خواهد کرد.¹⁷ او مثل مار بر سر راه قرار گرفته، پاشنه اسبان را نیش خواهد زد تا سوارانشان سرنگون شوند.¹⁸ خداوند، منتظر نجات تو می‌باشم.¹⁹ «جاد مورد حمله غارتگران واقع خواهد شد، اما او بر آنها هجوم خواهد آورد.

²⁰ «اشیر سرزمینی حاصلخیز خواهد داشت و از محصول آن برای پادشاهان خوراک تهیه خواهد کرد.

²¹ «رفتالی غزالی است آزاد که بچه‌های زیبا به وجود می‌آورد.

²² «یوسف درخت پرثمریست در کنار چشمه آب که شاخه‌هایش به اطراف سایه افکنده است.²³ دشمنان بر او هجوم آورند و با تیرهای خود به او صدمه زنند.²⁴ ولی خدای قادر یعقوب یعنی شبان و پناهگاه اسرائیل بازو و کمان آنها را شکسته است.²⁵ بآبند که خدای قادر مطلق، خدای پدرب، تو را یاری کند و از برکات آسمانی و زمینی بهره‌مند گرداند و فرزندان تو را زیاد سازد.²⁶ برکت پدر تو عظیمتر از وفور

«پدر، تو دستهایت را به اشتباه روی سر پسرها گذاشته‌ای! پسر بزرگتر من این یکی است. دست راست خود را روی سر او بگذار.»

¹⁹ اما پدرش نپذیرفت و گفت: «پسرم، من می‌دانم چه می‌کنم. از منسی هم یک ملت بزرگ به وجود خواهد آمد، ولی برادر کوچکتر او افرایم، بزرگتر خواهد بود و از نسل او ملل بسیاری به وجود خواهند آمد.»

²⁰ آنگاه یعقوب پسران یوسف را در آن روز برکت داده، گفت: «باشد که قوم اسرائیل با این کلمات یکدیگر را برکت داده، بگویند: خدا تو را مثل افرایم و منسی کامیاب و سعادتمند گرداند.» به این طریق یعقوب افرایم را بر منسی برتری بخشید.

²¹ سپس یعقوب به یوسف گفت: «من بزودی می‌میرم، اما خدا با شما خواهد بود و شما را بار دیگر به سرزمین اجدادتان باز خواهد گرداند.²² من زمینی را که به کمان و شمشیر خود از اموری‌ها گرفتم، به تو که بر برادرانت برتری داری، می‌بخشم.»

آخرین سخنان یعقوب

آنگاه یعقوب همه پسرانش را نزد خود فرا خواند و به ایشان گفت: «دور من جمع شوید تا به شما بگویم که در آینده بر شما چه خواهد گذشت.² افرایم پسران یعقوب به سخنان پدر خود اسرائیل گوش دهید.

³ «رئوبین، تو پسر ارشد من و فرزند اوایل جوانی من هستی. تو از لحاظ مقام و قدرت از همه برتر می‌باشی،⁴ ولی چون امواج سرکش دریا، خروشان‌ی. پس از این دیگر برتر از همه نخواهی بود، زیرا با یکی از زنان من نزدیکی نموده، مرا بی‌حرمت کردی.

⁵ «شمعون و لوی، شما مثل هم هستید، مردانی بی‌رحم و بی‌انصاف.⁶ من هرگز در نقشه‌های پلید شما شریک نخواهم شد، زیرا از روی خشم خود انسانها را کشتید و خودسرانه رگ پاهای گاووان را قطع کردید.⁷ لعنت بر خشم شما که این چنین شدید و

⁸⁷ پس یوسف روانه شد تا پدر خود را دفن کند. تمام مشاوران فرعون و بزرگان مصر و همچنین اهل خانه پدرش و خانواده خودش و برادرانش، همراه وی رفتند. اما بچه‌ها و گله‌ها و رمه‌ها در جوشن ماندند.⁹ عرب‌ها و سواران نیز آنها را همراهی می‌کردند. به این ترتیب گروه عظیمی راهی کنعان شد.

¹⁰ وقتی که به خرمنگاه اطاد در آنطرف رود اردن رسیدند، با صدای بلند گریستند و به نوحه‌گری پرداختند و یوسف برای پدرش هفت روز ماتم گرفت.¹¹ کنعانی‌های ساکن اطاد چون این سوگواری را دیدند آن محل را ابل مصرانیم (یعنی «ماتم مصریها») نامیدند و گفتند: «اینجا مکانی است که مصریها ماتمی عظیم گرفتند.»

¹² پس همانطور که یعقوب وصیت کرده بود، پسرانش او را به کنعان برده، در غار مکفله که ابراهیم آن را با مزرعه‌اش از عفرون حیثی برای خود خریده بود و در نزدیکی ملک ممری قرار داشت، دفن کردند.¹⁴ یوسف پس از دفن پدرش، با برادران و همه کسانی که همراه او رفته بودند به مصر مراجعت کرد.

مهربانی یوسف نسبت به برادرانش

¹⁵ وقتی برادران یوسف دیدند که پدرشان مرده است، به یکدیگر گفتند: «حالا یوسف انتقام همهٔ بیهیایی را که به او روا داشتیم از ما خواهد گرفت.»¹⁶ پس این پیام را برای او فرستادند: «پدرت قبل از این که بمیرد به ما امر فرمود به تو بگویم که از سر تقصیر ما بگریزی و انتقام آن عمل بدی را که نسبت به تو انجام دادیم از ما نگیری. حال ما بندگان خدای پدرت التماس می‌کنیم که ما را ببخشی.» وقتی که یوسف این پیام را شنید گریست.

¹⁸ آنگاه برادرانش آمده، به پای او افتادند و گفتند: «ما غلامان تو هستیم.»

محصولات کوه‌های قدیمی است. تمام این برکات بر یوسف که از میان برادرانش برگزیده شد، قرار گیرد.²⁷ «بنیامین گرگ درنده‌ای است که صبحگاهان دشمنانش را می‌بلعد و شامگاهان آنچه را که به غنیمت گرفته است، تقسیم می‌نماید.»²⁸ این بود برکات یعقوب به پسران خود که دوازده قبیلهٔ اسرائیل را به وجود آوردند.

مرگ یعقوب

²⁹ پس یعقوب چنین وصیت کرد: «من بزودی می‌میرم و به اجداد خود می‌پیوندم. شما جسد مرا به کنعان برده، در کنار پدرم در غار مکفله که مقابل ممری است دفن کنید. ابراهیم آن را با مزرعه‌اش از عفرون حیثی خریداری نمود تا مقبره خانوادگی‌اش باشد.³¹ در آنجا ابراهیم و همسرش ساره، اسحاق و همسر وی رباکا دفن شده‌اند. لیه را هم در آنجا به خاک سپردم.³² پدر بزرگم ابراهیم آن غار و مزرعه‌اش را برای همین منظور از حیثی‌ها خرید.»

³³ پس از آن که یعقوب این وصیت را با پسرانش به پایان رساند، بر بستر خود دراز کشیده، جان سپرد و به اجداد خود پیوست.

آنگاه یوسف خود را روی جسد پدرش

50

انداخته، گریست و او را بوسید.² سپس دستور داد تا جسد وی را مومیایی کنند.³ کار مومیایی کردن مرده چهل روز طول می‌کشید. پس از مومیایی کردن جسد یعقوب، مردم مصر مدت هفتاد روز برای او عزاداری کردند.

⁴ بعد از اتمام ایام عزاداری، یوسف نزد درباریان فرعون رفته، از ایشان خواست که از طرف وی به فرعون بگویند: «پدرم مرا قسم داده است که پس از مرگش جسد وی را به کنعان برده، در قبری که برای خود آماده کرده است دفن کنم. درخواست می‌کنم به من اجازه دهید بروم و پدرم را دفن کنم.

پس از دفن پدرم فوراً مراجعت خواهم کرد.»

⁶ فرعون موافقت کرد و به یوسف گفت: «برو و همانطوری که قول داده‌ای پدرت را دفن کن.»

¹⁹اما یوسف به ایشان گفت: «از من نترسید. مگر من خدا هستم؟²⁰ هر چند شما به من بدی کردید، اما خدا عمل بد شما را برای من به نیکی مبدل نمود و چنان که می‌بینید مرا به این مقام رسانیده است تا افراد بی‌شماری را از مرگ ناشی از گرسنگی نجات دهم.²¹ پس نترسید. من از شما و خانواده‌های شما مواظبت خواهم کرد.» او با آنها به مهربانی سخن گفت و خیال آنها آسوده شد.

مرگ یوسف

^{22,23}یوسف و برادرانش و خانواده‌های آنها مثل سابق به زندگی خود در مصر ادامه دادند. یوسف صد و ده سال زندگی کرد و توانست فرزندان و نوه‌های پسرانش افرایم و فرزندان ماخیر، پسر منسی را ببیند.

²⁴یوسف به برادران خود گفت: «من بزودی می‌میرم، ولی بدون شک خدا شما را از مصر به کنعان، سرزمینی که وعده آن را به نسل ابراهیم و اسحاق و یعقوب داده است، خواهد برد.»²⁵ سپس یوسف برادرانش را قسم داده، گفت: «هنگامی که خدا شما را به کنعان می‌برد، استخوانهای مرا نیز با خود ببرید.»

²⁶یوسف در سن صد و ده سالگی در مصر درگذشت و جسد او را مومیایی کرده در تابوتی قرار دادند.